

Tampereen museot
Maakunnallinen yksikkö
FM Jari Heiskanen

URJALA
RAKENNUSINVENTOINTI
2002

Urjalankylä, Kankaanpää, Laukeela

Osa I

Ruta Terri

URJALA
RAKENNUSINVENTOINTI
2002

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo, Maakunnallinen yksikkö

Kansi: Leena Hirvonen

Kannen valokuvat vasemmalta: Ranta-Nikkilä, Vuorenpää, Häihälä ja Ali-Simola.

Kannen tausta: Kuninkaan kartasto 1776-1805, Urjalankylä

Raportin valokuvat: Pirkanmaan maakuntamuseo, Maakunnallinen yksikkö, kuvaajat: Jari Heiskanen ja Anne Uosukainen
Painopaikka: Tampere 2002

URJALAN RAKENNUSINVENTOINTI 2002 KANKAANPÄÄ, LAUKEELA JA URJALANKYLÄ

OSA I

JOHDANTO

ALUERAJAUS, TALLENNUS- JA TUTKIMUSMENETELMÄT	1
KOhteet ja arvoluokitus	3
ARVOT KAAVOITUKSESSA	4

KANKAANPÄÄ

ALUEINVENTOINTI:	KANKAANPÄÄ	5
ARVOALUE:	KANKAANPÄÄ	7
KIINTEISTÖ:	KANKAANPÄÄ	8

LAUKEELA

ALUEINVENTOINTI:	LAUKEELA	17
KIINTEISTÖ:	METSOLA	19

URJALANKYLÄ

ALUEINVENTOINTI:	URJALANKYLÄ	23
ARVOALUE:	HÄIHÄLÄ	28
	KANTALA	29
	NAURISMONMÄKI	30
	URJALANKYLÄ	31
KIINTEISTÖ:		
	ALANKO	32
	ALI-SIMOLA	34
	ANTTILA	41
	ASTALA	45
	HAKALA	49
	HÄIHÄLÄ	53
	IHAMÄKI	57
	JOKIRANTA	59
	JÄRVENTAUSTA	62
	KAITANEN	65
	KAJAMÄKI	67
	KANGAS	71
	KANTALA	75
	KAUPPILA	79
	KISSANKULMA	83
	KOTIAHO	86
	KOTILAHTI	88
	KOTIPELTO	91
	KOULU	93
	KROUVI	95

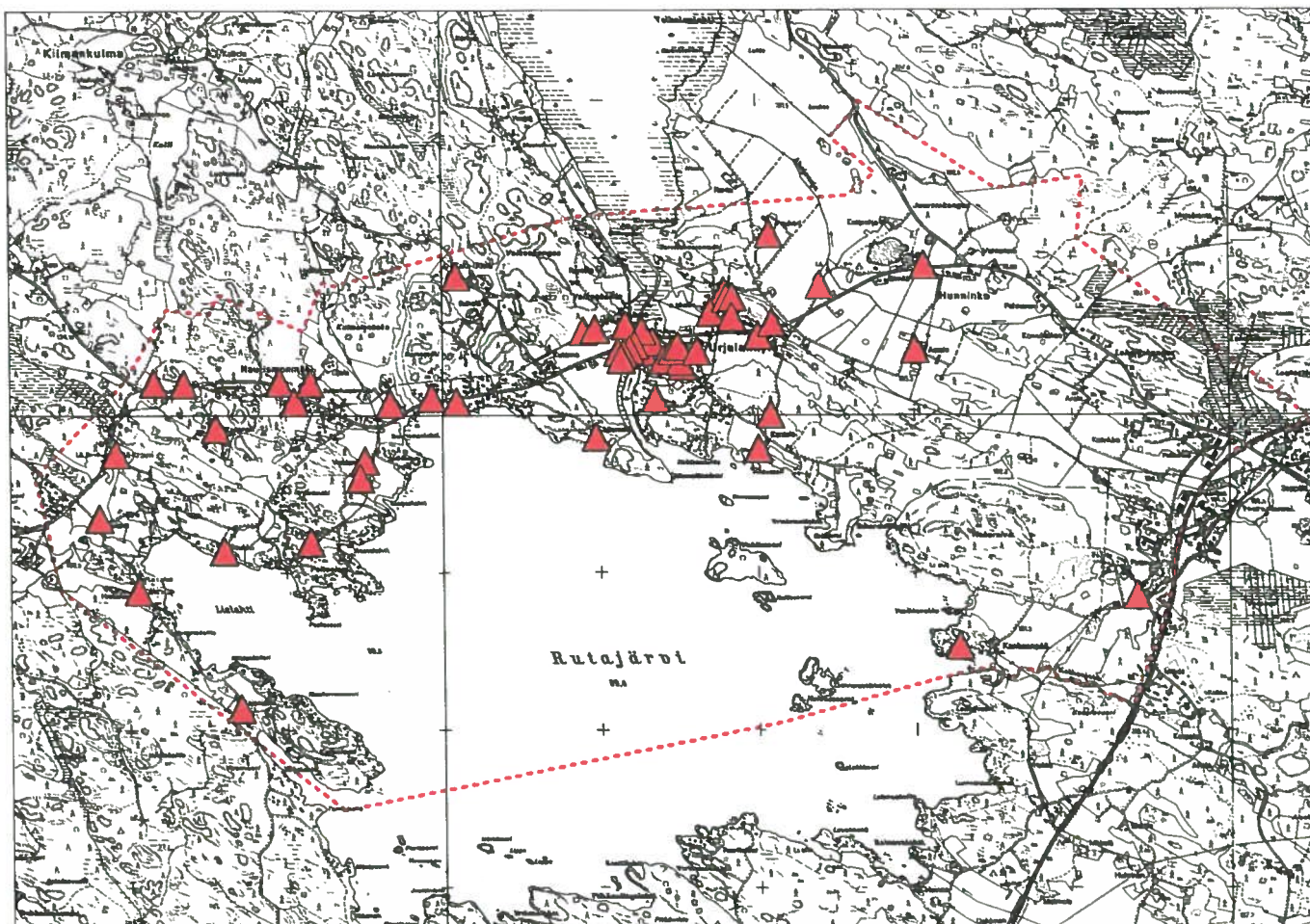
**URJALAN RAKENNUSINVENTOINTI 2002
KANKAANPÄÄ, LAUKEELA JA URJALANKYLÄ**

OSA II

URJALANKYLÄ

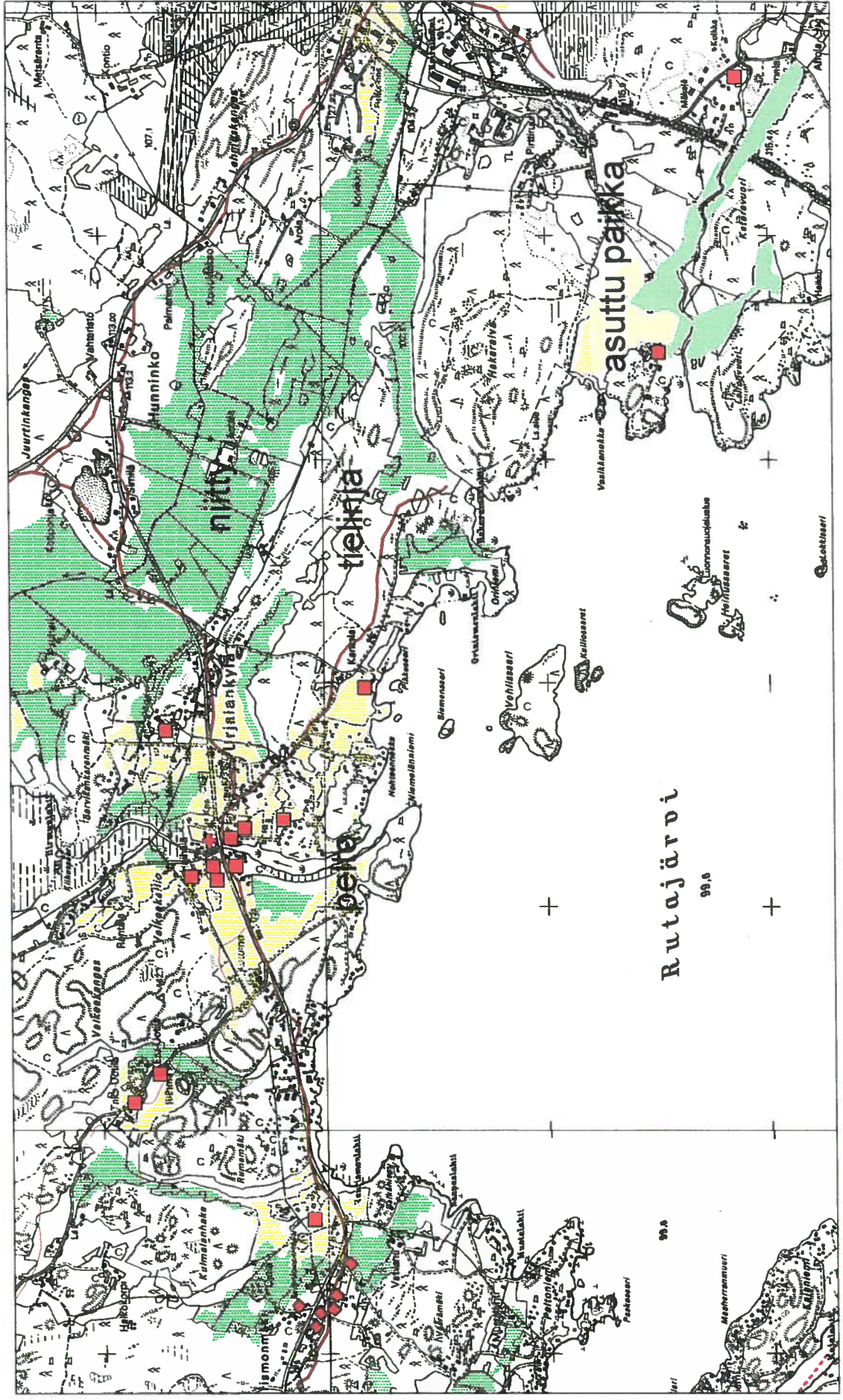
KIINTEISTÖ:	KULMAKALLIO	97
	KYLÄ-NIKKILÄ	99
	LEHTO	101
	LEPISTÖ	105
	LEPOLA	109
	LEPPÄLÄ	111
	LIELAHTI	113
	MATTILA	116
	MAUNOLA	120
	NAURISMO	124
	PEKKILÄ	126
	PELTOMÄKI	130
	PELTONEN	134
	PÄIVÖLÄ	138
	RANTALA	142
	RIIHENMÄKI	145
	SAVILAHTI	147
	SILLANPÄÄ	149
	SOUKKO	151
	TAKA-UOTILA	159
	TERVAMÄKI	161
	URJANMÄKI, (MUSEO)	165
	VANHA-ASTALA	167
	VANHA-HELIN	173
	VASTAMÄKI	177
	VATILAHTI	181
	VIERTOLA	183
	VUORENPÄÄ	187
	YLI-SIMOLA	191

URJALAN RAKENNUSINVENTOINTI 2002 TARKASTETTU ALUE

1:40 000

URJALANKYLÄ, LAUKEELA, KANKAANPÄÄ
MAANKÄYTTÖ 1700-LUVUN LOPUSSA KUNINKAAN KARTASTON MUKAAN

URJALAN RAKENNUSINVENTOINTI

v. 2002

Urjalankylän Kankaanpää ja Laukeela

Rakennusinventoinnin taustaa, aluerajaus, tallennus- ja tutkimusmenetelmät

Urjalan rakennusinventoinnin materiaali kerättiin ja muokattiin raportiksi huhti- ja kesäkuussa 2002. Työn suoritti Jari Heiskanen Pirkanmaan maakuntamuseon maakunnallisesta yksiköstä. Kenttätöissä apuna oli Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitokselta harjoittelija Anne Uosukainen. Inventoitavia kohteita oli 51, jotka keskittyivät etupäässä Urjalankylän alueelle. Kylän itälaidalta Turun valtatie varrelta inventoitiin vain kaksi kohdetta. Nämä olivat Metsola Laukeelassa ja Kankaanpään tila Kankaanpään kylässä.

Aluerajaus noudatti projektin osarahoittajan, Urjalan kunnan valmisteilla olevan kaavan rajoja. Alue kattoi Rutajärven pohjoisosan rannat ja asutut alueet, jotka keskittyvät Urjalankylään ja Punkalaitementien varrelle. Idässä rajana oli Turun tie (E63), jonka länsipuolelle jää pieni osa Laukeelan kylää. Sen eteläpuolella on Kankaanpään tila, joka muodostaa itsessään Kankaanpään kylän. Lännessä raja kulki Ritasuontien ja Kajalahdentien asutuksessa. Inventoidut kohteet sijoittuvat eri puolille rajattua aluetta. Suurin osa kohteista, 49 kpl sijoittuu kuitenkin asutuksen painopisteisiin eli Urjalankylän keskustaan ja Punkalaitementien varrelle.

Kaavoitustarpeiden lisäksi Pirkanmaan maakuntamuseon yhtenä lähtökohtana olivat aikaisemmat arviot Urjalankylästä kulttuuriympäristönä. Urjalankylä on määritelty *Rakennettu kulttuuriympäristö*- teoksessa valtakunnallisesti merkittävaksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi. Pirkanmaan seutukaavaliiton julkaisema *Pirkanmaan kulttuurihistorialliset kohteet* -kirjassa mainitaan kohteina Urjalankylän kulttuurimaisema, kivisakasti, kivisilta, museoalue ja Kankaanpää. Kohteiden lisäksi Urjalankylä omaa pitkän asutushistorian. Se on yksi kunnan kantakylästä ja toimi kirkonkylänä aina 1800-luvun alkuun saakka. Kiinteistöjen inventointi muodosti pohjan maakuntamuseon arvioille rakennusten kulttuuriarvoista osana kokonaisuutta. Arvottamiseen vaikuttivat enemmän rakennusten säilyneisyys, autenttisuus, muutosten määrä ja historia kuin fyysinen kunto. Myös tontilla oli merkitystä, pitkä asutushistoria, vanhat kylätontit, kantatalot ja osatalot ovat kylän asutuksen kannalta merkittäviä, vaikka rakennuskanta olisi uudistunut.

Yksittäisten rakennusten inventointitiedot tallennettiin kohdekortteille, joiden lisäksi erillisiä alueita tarkasteltiin erikseen aluekortissa. Aluekortti, jossa käsitellään rajatun alueen historiaa, maiseman muuttumista ja nykyajan tilannetta laadittiin jokaisesta kylästä. Aluekorttien lisäksi rajattiin neljä arvoaluetta, jotka muodostavat edustavan ja näkyvän kokonaisuuden kylän kulttuuriperintöä. Kokonaisuuteen kuuluvat alueen rakennukset, ympäristö ja niiden historia. Huomiota kiinnitettiin kokonaisuuteen ja sen säilyneisyyteen. Erikseen rajattuja arvoalueita olivat Naurismonmäki, kylän keskusta sekä Häihälän, Kantalan ja Kankaanpään tilojen ympäristöt.

Yksittäiset inventoitavat kohteet, kiinteistöt dokumentoitiin valokuvaamalla rakennukset mustavalkofilmille. Rakennusten lisäsiotettiin yleiskuvia, joista näkyy rakennusten sijoittuminen muuhun ympäristöön. Kohteista otetut kuvat ovat pinnakkaisvedoksiksi kehitettynä liimattu liitelomakkeeseen. Kuvauksen lisäksi kohteesta piirrettiin asemapiirros ja mahdollisesti asuinrakennuksen pohjapiirros. Rakennusten nykytilan inventoinnin lisäksi pyrittiin mahdollisuuksien mukaan satunnaisilla haastatteluilla kartoittamaan rakennusten syntyä, käyttöä ja muutoksia. Tilojen historiaa on selvitetty myös kirjallisuudesta. Arvokasta aineistoa tarjosi myös Urjalan kansalaisopistossa 1980-luvulla Osmo Urjanheimon vetämän perinnepiirin

keräämä aineisto. Urjalan kunta tarjosi käyttöön rekisteritiedot, kartta-aineistoa ja kiinteistöjen omistajille suunnatun rakennuskyselyn tulokset.

Kenttätutkimuksia täydennettiin Hämeen maanmittaustoimiston arkistossa säilytettävän iso- ja uusjakokartta-aineiston avulla. Erityistä apua maiseman historian tutkimuksessa oli kuitenkin Kuninkaan kartastosta v. 1776 – 1805, joka tarjosi huomattavan tarkan kartan tutkittavalta alueelta. Inventoitavien kohteiden tonttien muodostushistoria ja omistustiedot löytyvät Tampereelta Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimiston kiinteistörekisteristä ja mikrofilmeillä olevista asiakirjoista. Kiinteistöissä ja aluekorteissa käytetyn lähdemateriaalin tiedot löytyvät ko. korteista. Inventoinnissa kerättyä materiaalia, negatiivit ym. säilytetään Pirkanmaan maakuntamuseon maakunnallisessa yksikössä.

Kuninkaan kartastosta löytyvät maankäyttötiedot, asutut paikat, niityt, pellot ja tielinjat on digitoitu oheisena olevan nykykartan päälle. Työ tapahtui etsimällä vanhasta ja uudesta kartasta pisteitä, jotka ovat pysyneet muuttumattomina karttojen välisen ajan. Valitut pisteet olivat Urjalankylän ympäristöstä, etupäässä erilaisia niemien kärkiä. Vaikka Kuninkaan kartaston kartta on hyvin tarkka ovat siirretyt tiedot jossain määrin kuitenkin suurpiirteisiä nykykartalle siirrettynä. Rajaukset ovat tarkkoja, mutta pieniä siirtymiä tielinjojen, peltojen ja niittyjen suhteen on tapahtunut. Osaksi ongelma selittyy pisteiden painottumisella kartan keskiosaan, jolloin tarkkuus kärsii juuri reuna-alueilla. Kankaanpäässä ongelmana oli myös karttalehden vaihtuminen, jolloin välistä puuttuu osa aluetta. Kuitenkin oheinen kartta tarjoaa hyvin tarkan kuvauksen siitä millainen 1700-luvun maisema on ollut ja mitä siitä on edelleen nähtävissä.

Aineiston keräämiseen ja raportin kokoamiseen käytetty aika, kuusi viikkoa, on ollut liian lyhyt perinpohjaiseen tutkimukseen. Erityisesti kiinteistön ja rakennusten historiaan liittyvät tiedot ovat osittain jääneet hyvinkin vajavaiseksi. Kiinteistörekisteri antoi vain osavastauksia ja kertoi usein vain tontin muodostamisesta, ei rakennuksista tai ihmisistä. Tontilla oleva rakennus saattoi olla kymmeniä vuosia vanhempi kuin itse tontti, jolle se oli rakennettu. Rakennuksen ensimmäiset vuosikymmenet omistajineen eivät näy rekisterissä. Ongelmallista on ollut myös pienempien asuinkiinteistöjen varhaisin tyyppin määritys. Pienehkö paritupa on voinut olla mäkitupa, itsellismökki tai joku muu tilattoman väestön asuinrakennus. Käytettävissä olevat lähteet eivät ole useinkaan maininneet ensimmäisen asukkaan sosiaalista määritelmää esim. mäkitupalainen, itsellinen, työmies, renki, käsityöläinen, setämies, muonamies ym. Kiinteistön määritelmä on voinut usein muuttua omistajien vaihtuessa. Parhaimmillaan käytettävissä oli vain lunastushetken tieto, joka usein on vasta 1920-luvulta. Raportti on kuitenkin perusselvitys rakennetusta kulttuurimaisemasta ja tarjoaa parhaimmillaan lähtökohdan tarkemman historian kirjoittajille.

Inventoidut kiinteistöt ja niiden arvoluokitus

Rakennusinventoinnin lähtökohtana olivat em. määritelmät ja välineet. Kohteita oli yhteensä 51 ja ne edustivat rajattujen alueiden vanhempaa rakennuskantaa, ollen etupäässä 1900-luvun vaihteessa rakennettuja. Urjalankylän osayleiskaava-alueen rakennettua ympäristöä koskeva inventointiaineisto analysoitiin ja arvotettiin käyttämällä seuraavaa menetelmää. Rakennuksia tarkasteltiin kiinteistökohtaisesti pihapiireittäin sekä laajempina aluekokonaisuuksina, jotka käsittivät useita kiinteistöjä. Huomion kohteena olivat pihapiirien ja alueiden rakennushistorialliset, historialliset ja maisemalliset piirteet. Rakennushistoriaan kuuluvat alueelle tyypilliset rakennusperinteen muodot, arkkitehtoniset arvot ja rakennusteknisesti tyypilliset, harvinaiset tai innovatiiviset piirteet. Rakennusperinteen osalta arvokkaita ovat tyypilliset ja hyvin alkuperäisen muotonsa säilyttäneet talonpoikaistalot, torpat ja mäkituvat sekä niiden talousrakennukset. Historialliset arvot voivat olla esimerkiksi talous-, henkilö-, asutus- tai sosiaalishistoriaan liittyviä seikkoja. Asutushistorialla on ympäristön kannalta suuri merkitys, sillä pitkään tiettyssä paikassa jatkunut asutus on jättänyt voimakkaasti jälkensä myös ympäristöön. Maisemallisesti arvokas kohde joko sijaitsee näkyvällä paikalla tai muodostaa itsessään maisemallisen kokonaisuuden. Edellä mainittujen seikkojen lisäksi kohteelle voivat erityistä arvoa tuoda mm. intensiteetti, kerroksisuus, opetus- ja tutkimusarvo sekä symboliarvo. Intensiteettiä katsotaan olevan kohteilla, jotka vahvasti viestivät vielä nykyäänkin alkuperäisestä käyttötarkoituksestaan. Yleisesti ottaen on katsottu että uudempi, sotien jälkeinen

rakennuskanta ei vielä toistaiseksi ole tarkemman tutkimuksen ja arvottamisen piirissä ellei kyseessä ole alueellisesti merkittävä kokonaisuus.

Kiinteistöt ja arvoalueet jaettiin neljään arvoluokkaan: valtakunnallisiin (V), maakunnallisiin (M), paikallisiin (P) ja maisemallisesti/historiallisesti (m/h) arvokkaisiin. Näistä kolme viimeistä ovat maakuntamuseon käytössä, valtakunnallisen arvon määrittelee museovirasto. Tutkitulla alueella Urjalankylä oli arvioitu v. 1993 tehdyssä arvioinnissa valtakunnallisesti arvokkaaksi kohteeksi. Tämän tutkimuksen kiinteistökohtaiset arvot löytyvät alla olevasta listasta, arvoalue-rajaukset on esitetty liitteenä olevina kartoilla. Useat listassa mainitut kiinteistöt kuuluvat lisäksi arvoalueeseen, jonka arvoon se osaltaan vaikuttaa. Paikallisesti ja maisemallisesti/historiallisesti arvokas ovat paikallisten arvojen kannalta erityisen merkittäviä.

Urjalan rakennusinventointi 2002, kohdenumerointi ja arvoluokitus

Urjalankylä

1	Alanko		33	Peltonen	<i>m/h</i>
2	Ali-Simola	<i>M</i>	34	Päivölä	<i>P</i>
3	Anttila	<i>P</i>	35	Rantala	<i>m/h</i>
4	Astala	<i>P</i>	36	Riihenmäki	
5	Hakala	<i>P</i>	37	Savilahti	<i>m/h</i>
6	Häihälä	<i>M</i>	38	Sillanpää	<i>m/h</i>
7	Ihamäki	<i>P</i>	39	Simolanmäki	<i>M</i>
8	Jokiranta	<i>P</i>	40	Soukko	<i>M</i>
9	Järventausta		41	Taka-Uotila	<i>P</i>
10	Kaitanen		42	Tervämäki	<i>P</i>
11	Kajamäki	<i>P</i>	43	Urjanmäki	
12	Kangas	<i>P</i>	44	Vanha-Astala	<i>M</i>
13	Kantala	<i>P</i>	45	Vanha-Helin	<i>M</i>
14	Kauppila	<i>M</i>	46	Vastämäki	<i>P</i>
15	Kissankulma	<i>m/h</i>	47	Vatilahti	<i>m/h</i>
16	Kotiaho	<i>m/h</i>	48	Viertola	<i>P</i>
17	Kotilahti	<i>P</i>	49	Vuorenpää	<i>P</i>
18	Kotipelto	<i>P</i>	50	Yli-Simola	<i>P</i>
19	Koulu	<i>P</i>			
20	Krouvi				
21	Kulmakallio	<i>P</i>			
22	Kylä-Nikkilä	<i>m/h</i>			
23	Lehto	<i>P</i>			
24	Lepistö	<i>m/h</i>			
25	Lepola	<i>m/h</i>			
26	Leppälä				
27	Lielähti				
28	Mattila	<i>P</i>			
29	Maunola	<i>P</i>			
30	Naurismo	<i>m/h</i>			
31	Pekkilä	<i>P</i>			
32	Peltomäki	<i>P</i>			

Kankaanpään kylä

1 Kankaanpää *M*

Laukeela

1 Metsola *P*

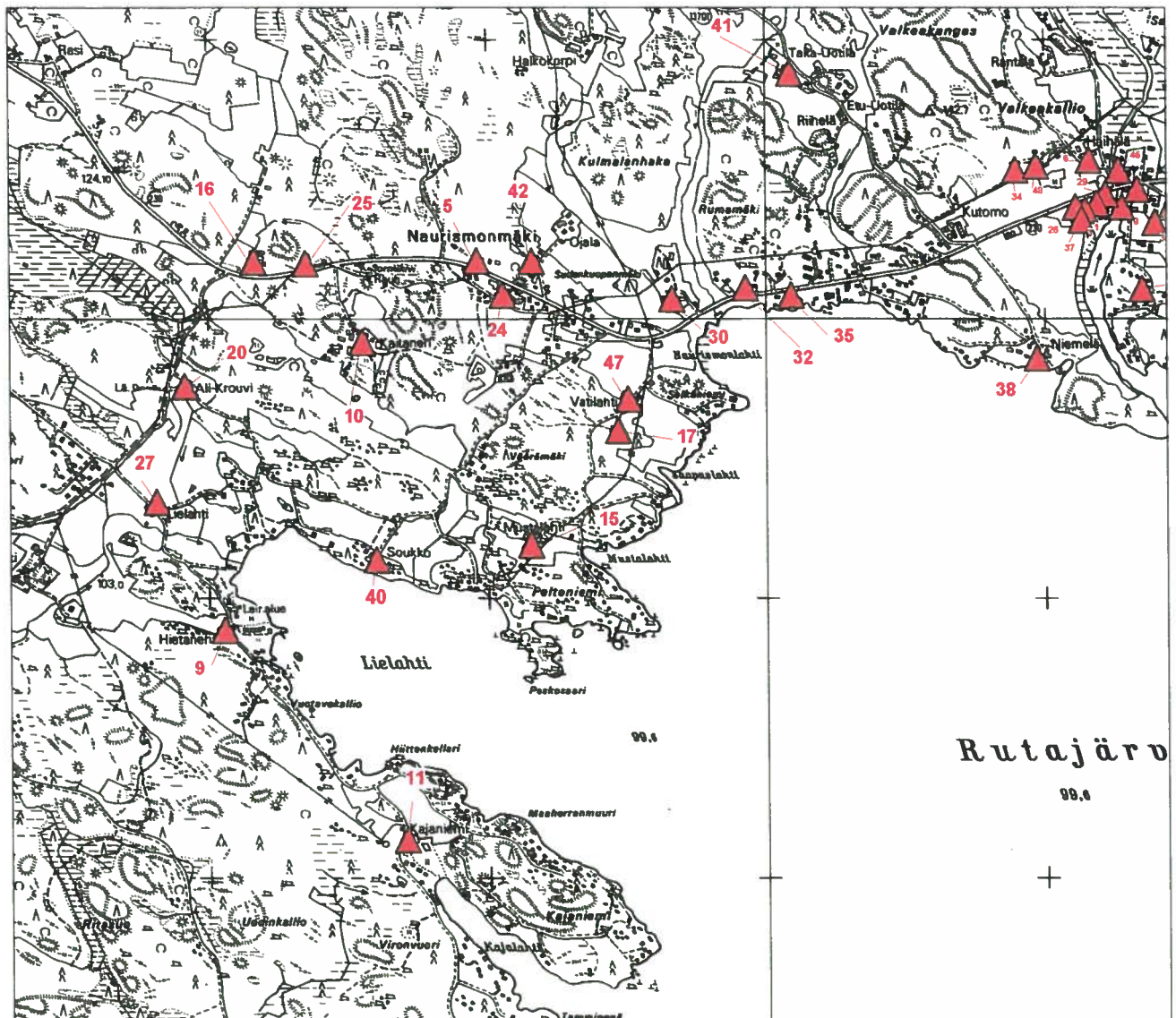
Kiinteistökorteissa Simolanmäki on yhdistetty Ali-Simolaan.

Urjalankylän osayleiskaava-alueen rakennetun ympäristön arvojen huomioiminen kaavoituksessa

Kaikki arvotetut kohteet ja alueet on syytä huomioida osayleiskaavassa, mutta kaavamerkintä ja esimerkiksi suojelutavoitteiden tarkempi määrittely voivat olla eri tasoilla erilaisia. Kaavaselostukseen on syytä liittää luettelo em. kohteista ja paikantaa kohteet esimerkiksi liitekartalle. Valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kohteet ja alueet tulisi varustaa suojelumerkinnällä, joka voi olla esimerkiksi alueen pääkäyttötarkoitus ja /s sekä määräys. Kartoilla olevat arvoalueet voidaan rajata aluetta osoittavalla pistekatkoviivalla tai rasterilla ja varustaa niinkään määräysosiolla. On mahdollista myös varustaa suojelumerkintä alaindeksillä ja eri vahvuisilla määräyksillä. Vahvimman määräyksen tulisi koskea valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita kohteita.

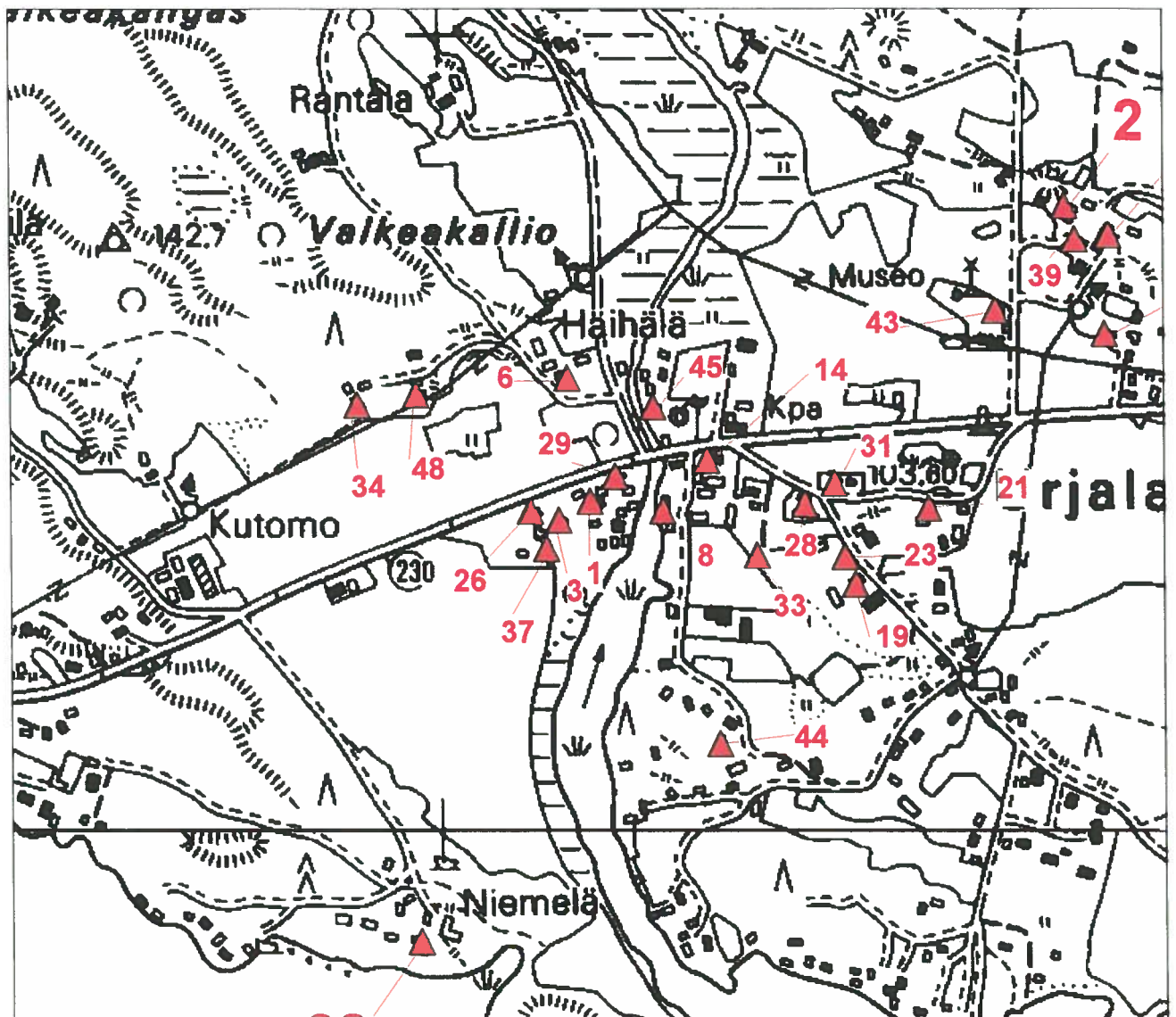
Varsinaisten rakennusten ja rakennettujen kokonaisuuksien lisäksi inventointiraportissa on esitelty vanhat tielinjat sekä avoimena säilyneet, joko niittynä tai peltona 1700-luvun lopulta saakka olleet alueet. Nämä tulisi niinkään huomioida kaavassa, pellot esimerkiksi MA-merkinnällä ja sopivalla kaavamääräyksellä. Rakennusten lisäksi myös silta, kiviaidat ja muut rakenteet voivat olla MRL:n nojalla suojeltuja.

URJALAN RAKENNUSINVENTOINTI URJALANKYLÄN INVENTOIDUT KOHTEET 2002

1:20000

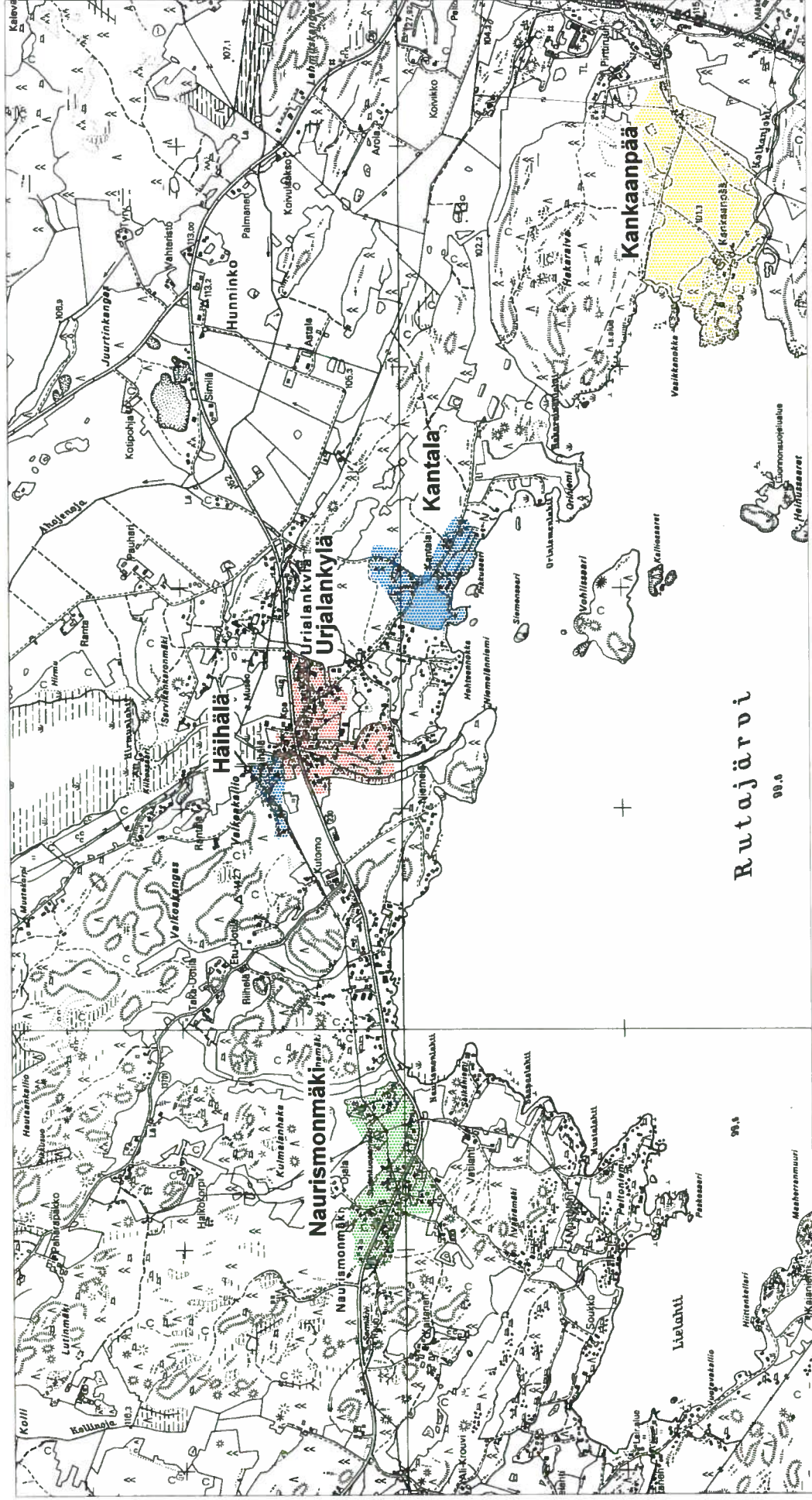
URJALAN RAKENNUSINVENTOINTI URJALANKYLÄN INVENTOIDUT KOHTEET 2002

1:7000

ARVOALUEET: URJALANKYLÄ, KANKAANPÄÄ, KANTALA, HÄIHÄLÄ JA NAURISMONMÄKI

1:25 000

- Valtakunnallinen
- Maakunnallinen
- Paikallinen
- Maisemallinen/historiallinen
- Maitsemallinen/historiallinen

Alueinventointi

Kankaanpää

Aluetyyppi maarekisteri kylän os Alue-id 2

Historia

Kankaanpään yksinäistila on muodostanut samalla myös Kankaanpään kylän. Kankaanpään talo on vanhoja Urjalankylän kantataloja. Tilasta erotettiin 1543 isännän veljelle toinen talo, joka kuitenkin jo 1607 liitettiin takaisin kantataloon. Seuraavan kerran talo jaettiin Isotaloon ja Vähätaloon v. 1737. Jako ei ollut pysyvä. Sata vuotta myöhemmin 1832 Vähätalo liitettiin takaisin kantataloon. Kankaanpään torppia olivat v. 1806 perustettu Heinu, 1820-l Mäenpää, 1840-luvulla Haikko ja toinen Heinu sekä 1850-l kolmas Heinu. Näistä Haikko häviää 1850-l.

Kankaanpäästä tuli 1640-l. Urjalan nimismiestalo, jota kesti aina vuoteen 1701. Ilmeisesti toiminta alkoi hieman aikaisemmin, koska Pietari Brahe yöpyi vuosina 1639-1640 tekemällään tarkastuskäynnillä yhden yön myös Kankaanpään nimismiestalossa. Kankaanpään keskeistä asemaa ja liikennettä lisäsi myös talvitie Turkuun, joka kulki Kankaanpään kestikievarin ohitse Rutajärven selkää myöten kohti etelää. Sijainti oli hyvä ja mm. maakauppaa käytiin Kankaanpäässä 1870-luvulla. Yhtiömeijeri perustettiin 1892.

Suurin vaikutus tilan kokoon 1900-luvulla oli sotien seurauksena syntynyt pika-asutuslaki, jonka seurauksena Kankaanpään tilan koko pieneni. Etupäässä tiloja lohkottiin Rutajärven lounaispuolelta. Tilakeskus on sijannut nykyisellä paikalla jo satoja vuosia. Sijaintiin on vaikuttaneet hyvät kulkuyhteydet kesäisin ja talvisin.. Aikaisemmin lahdenpoukamaan laskeva Kolkanjoki on ollut hyvä vesireitti Vanhajärven kautta Kokkojärvelle. Rutajärven kautta yhteys on ollut Nuutajärvelle, Urjalankylään ja sen kautta myös Kortejärvelle. Myös Laukeelaan ulottuva harju on todennäköisesti ollut vanhastaan kulkureittinä.

Kuvaus

Kankaanpään tila sijaitsee Rutajärven Itäosassa, metsäisen ja mäkiäisen niemen juuressa. Kolkanjoki laskee rakennusten eteläpuolelta järveen. Talon laajat, jo varhain raivatut pellot aukeavat välittömästi tilan itä- ja pohjoispuolella ja ne katkaisee vain koillis -luode suunnassa kulkeva, kirkonkylältä alkava pitkä harjumuodostelma, josta tila on ilmeisesti saanut myös nimensä. Lähistöllä, ei rannoilla eikä mantereiden puolella ole muuta asutusta. Tilalle tuleva tielinja kulkee em. harjua pitkin ja peltojen halki.

Kankaanpää on edelleen toimiva lihakarjatila. Karjaa käytetään myös osittain perinnemaiseman hoitoon. Toiminnassa olevat kookkaat tuotantotilat ovat rakennettu viimeisen 25 vuoden aikana tilalle. Näiden lisäksi tilalla on säilynyt hiukan uudistettuna 1800-luvulta olevat asuinrakennus ja suurehko riihi. Lisäksi raunioina on vanha kivinen sikala. Pihapiirin vanhimman rakennuksen, navetan, seinästä on osa hyödynnetty uuteen karjasuojaan. Alkuperäisenä on säilynyt 1932 valmistunut tilan silloisen omistajan arkkitehti Paavo Uotilan suunnittelema, etupäässä 1920-luvun klassismia edustava päärakennus.

Kankaanpää

Vanha Laukeelasta etelään suuntautunut tielinjaus kulki aluksi Laukeelasta alkavaa harjannetta myöten etelään kääntyen ennen Kankaanpäästä kaakkoon ja ylittäen Kolkanjoen kosken kohdalta, jossa mylly sijaitsi. Vanha tielinja on jäänyt nykyisen Turkuun johtavan valtatie (E63) valmistuttua sivutiekseksi uuden itä- ja länsipuolille.

Valokuvat

kts. liitteet. filmit X ja XII /2002, DIGITAALIKUVAT CD/Urjalankylän rakennusinventointi, Urjalankylä, Laukeela, Kankaanpää

Liitteet

kts. liite inventoidut kohteet, arvoalueet, map-info asema ja pohjapiirroksiset

Kartat

Kuninkaan kartasto 1776 - 1805. Iso- ja uusjakokartta, Hämeen maanmittaustoimiston arkisto, Hämeenlinna.

Arkistolähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Kirjalliset lähteet

Kuninkaan kartasto 1776 - 1805, julk. SKS, Tampere 1989. Oja Aulis, Urjalan talot ja isännät 1539-1870, Urjala-seuran julkaisu 2, Punkalaidun. Urjalan kunnan historia I ja II, Tampere 1973 ja 1975. Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset, Pirkanmaan liitto, Tampere 1996. Pirkanmaan kulttuurihistorialliset kohteet, julkaisu B174, Tampereen seutukaavaliitto 1990. Pyhälä Seppo, Urjalan seudun tiestön historiaa, Maaliikenne historiallisena tutkimuskohteena, Urjala 1994.

Kankaanpää

Arvoalueet

Arvoalue Kankaanpää

Arvoalueet

4

Kuvaus

Kankaanpään kantatalo ja sen ympäristö muodostavat Kankaanpään arvoalueen. Tilakeskus sijaitsee Rutajärven rannalla, järveen pistävän metsäisen ja mäki- niemen juuressa. Kolkanjoki laskee järveen järvenlahdessa. Rakennuskanta on etupäässä 1800-luvun lopulta ja 1900-luvun alkupuolelta. Talon viljelyksessä olevat pellot levittäytyvät tilan itäpuolella ja niitä rajaa pitkä, harvaa puustoa kasvava harju, jota on myös käytetty laitumena. Tilalla on myös talolle johtavan tien varrella entinen lukkarin talon pihapiiri ja pehtoorin talo 1900-luvun alkupuolelta.

Tilan omistajan arkkitehti Paavo Uotila on suunnitellut 1920-luvun klassismia edustavan uuden päärakennuksen, joka valmistui v. 1932. Rakennuksessa on myös funkkiksen piirteitä, lisäksi rakennus on vuorattu tilan pelloilta kerätyllä lohkotuilla luonnonkivillä.

Kankaanpäällä on asuinpaikkana ja viljeltynä alueena pitkä historia. Se on toiminut myös historiansa aikana nimismiehentalona ja siellä on harjoitettu maakauppaa.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

arkkitehtoninen

Historiallinen arvo

asutushistoria, sosiaalhistoria, henkilöhistoria

Ympäristöarvo

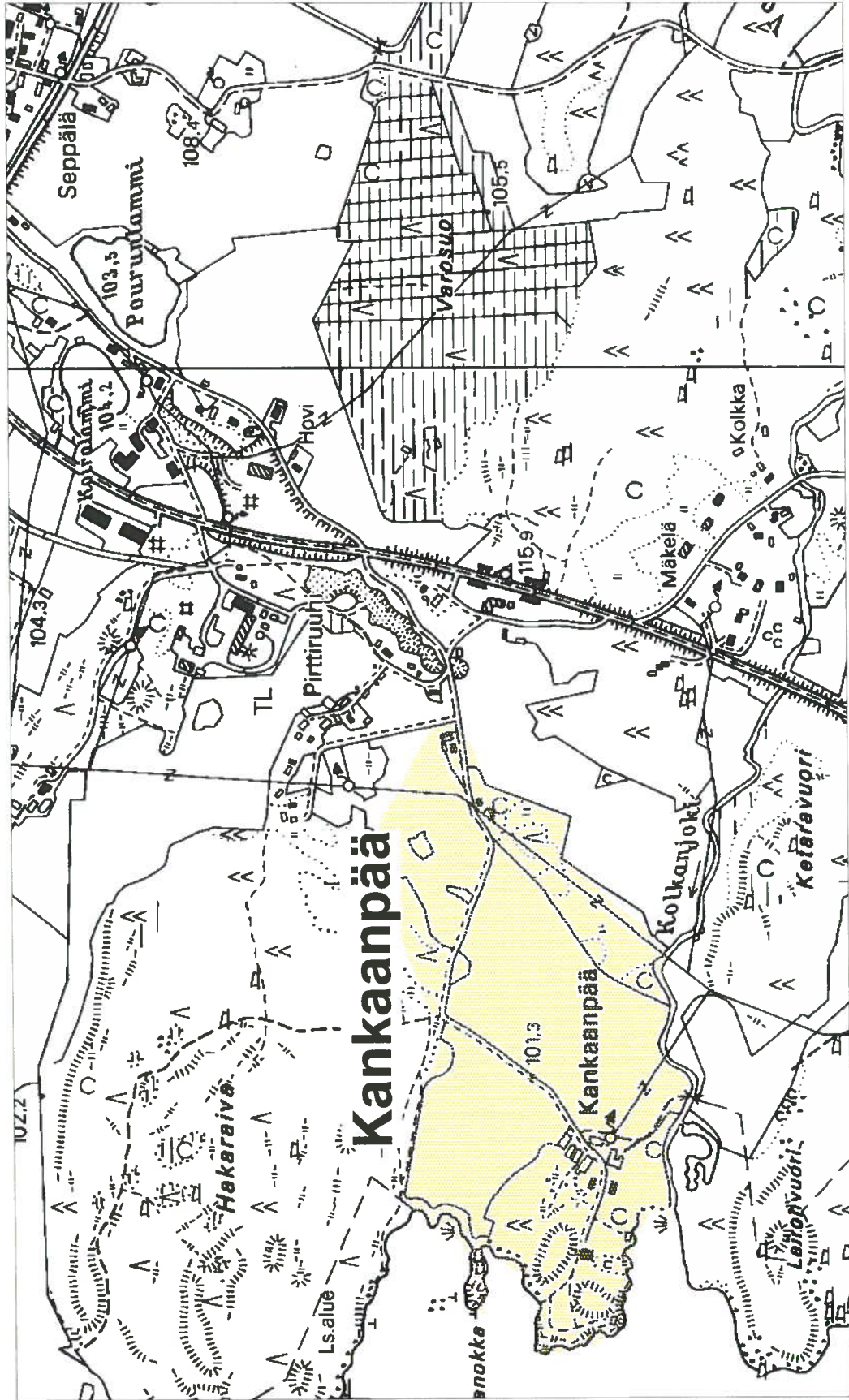
maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu

Kankaanpään vanhan kantatilan historia, rakennukset ja ympäröivät pellot muodostavat laajan ja näkyvän maisemakokonaisuuden. Kulttuuriperintöä pyritään vaalimaan ja hoitamaan.

Arvoluokitus maakunnallinen

ARVOALUE: KANKAANPÄÄ

1:10 000

Kiinteistö   **Kankaanpää**

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	47
Kylä	Kankaanpää	Kiinteistötunnus	887-415-1-58
Osoite	Kankaanpää	Alue	2
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	maatalous	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	kantatalo	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tila	Inventoitu	3
		Rak lkm	12

Kuvaus

Kankaanpää tila sijaitsee Rutajärven itärannalla. Rakennukset ovat pienen lahden pohjukassa, johon Kolkanjoki laskee. Länsipuolella kohoaa järveen pistävä metsäinen ja mäkinen niemi. Lähelle päättyy peltojen ympäröimä pitkä harjanne, joka alkaa kirkonkylältä. Tilan nimi Kankaanpää voi liittyä siihen.

Rakennuksista v. 1932 rakennettu päärakennus, ns pehtoorin/professorin mökki ja kanttorila vuosisadan vaihteesta ovat inventoitu. Muut rakennukset mainitsen lyhyesti alla.

Tilakeskuksessa on kaksi asuinrakennusta (1850-l ja 1930-l) Vanhempi on uudistettu 1970-l mm. vaihtamalla ikkunat. Tulevaisuudessa rakennusta aiotaan entisöidä.

Koristeellinen makasiini (1920-) on arkkitehti Paavo Uotilan suunnittelema. Hyvälle kivijalalle rakennettu hirsi/rankorakenteinen. Ulkoverhoilussa on käytetty erisuuntaisia laudoituksia. Rakennusta on laajennettu v. 1952 lypsykarjanavetalla. Lehmistä luovuttiin 1975.

Pihassa oleva pienessä pyramidikattoisessa karjasuojassa on hyödynnetty osa vanhan navettan seinää, jotka olivat rakennettu kahdesta kiviseinästä, joiden väli on hiekalla ym. täytetty. Navetta on vanhin tunnettu rakenne tilalla.

Entinen Sikala on 1800-luvulta. Pieni sikala on rakennettu suurista lohkotuista kiviharkoista. Myös päätykolmio samoin rakennettu. 1930-luvulla rakennukseen on tehty betonista katto, joka nykyään on pahoin romahtanut ja vahingoittanut myös seinärakennetta.

Suuri riihi on 1850-luvulta. Etupuolella olevaa otsaa tukeneet pylväät on poistettu maatalouden kehityksen vuoksi. Niitä ja muita muutoksia suunnitellaan palautettavaksi alkuperäiseen muotoon.

Vanha ulkokuoli (1920/30-luvulta) on rakennettu lohkotuista kivistä tehdyille kivijalalle. Ennen rakennuksessa on ollut kaksi puolta, herrojen ja työväen. Puolet rakennuksesta on purettu pois.

Muut pihapiirissä olevat talousrakennukset ovat noin 25 vuotta tai sitä nuorempia

Historia

Kiinteistö   **Kankaanpää**

Kankaanpään kylän muodosti v. 1539 Kankaanpään yksinäistalo. Taloa on jaettu myöhemmin kahtia, mutta jakotoimituksista ei tullut pysyviä. 1800-luvulla taloon kuului neljä torppaa.

1640-luvulla Kankaanpäästä tuli Urjalan nimismiestalo, jota kesti aina vuoteen 1701.

Nykyinen omistajasuku on ollut Kankaanpäässä v.1912.

Sotien jälkeen pika-asutuslaki pienensi tilan peltopinta-alaa noin 50 %.

Entinen omistaja prof. Väinö Kankaanpää vietti eläkepäiviä tämän jälkeen pehtoorin mökissä, jota myös tämän pohjalta kutsutaan professorin mökiksi.

Ympäristö ja pihapiiri

Rutajärvi, metsäinen ja mäkinen niemi länsipuolella. Itäpuolella laajat peltoaukeat. Idässä näkyy heinäinen harjanne, jolla kasvaa vanhoja koivuja, mäntyjä ja katajia. Tilalle tuleva tie kaartelelee kauniisti maiseman halki. Uuden päärakennuksen ja tilalle vievän tien varrella kasvaa muutamia lehtikuusia.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Urjalan talot ja isännät 1539-1870

Suulliset lähteet

Paavo Jahkola, haastattelu toukokuussa 2002

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

arkkitehtoninen

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

maisemakokonaisuus

Arvoluokka   maakunnallinen

Perustelu

Vanha kantatila. Rakennukset ja maisema ovat hyvin säilyneet.

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros, pohjapiirros

Valokuvat

X ja XII/2002

Kiinteistö   **Kankaanpää**

Inventoija   Jari Heiskanen,   13.5.2002
                    Pirkanmaan
                    maakuntamuseo

13.6.2002

Tallentaja   Jari Heiskanen,
                    Pirkanmaan
                    maakuntamuseo

Kiinteistö Kankaanpää

Rakennukset

Kiinteistö	47	Kiinteistötunnus	887-415-1-58
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	40
Nykyinen käyttö	asuminen		

Alkuperäinen käyttö asuminen

Suunnittelija Arkkitehti/yksilöllinen

Rakentamisaika

Signeeraus/
vuosiluku Paavo Uotila

Rakentamisvuosi 1932

Kerrosluku 2

Rakentamisvuosi-
kymmen 1930

Pohjakaava

Ullakko Kellari

Rakentamis-
vuosisata 1900

Korjausvuodet

Perustus Betoni - valettu, kivi

Runko Betoni, tiili, puu

Vuoraus kivi

Katemateriaali Pelti- aalto

Katon muoto Auma

Kuisti

Kuistin kattomuoto

Kuvaus

Kankaanpään uudempi päärakennus sijaitsee jyrkässä rinteessä. Vanha piha jää uuden päärakennuksen itäpuolelle n. 50 metrin päähän. Rakennus kaksi kerroksinen, funkkisvaikutteinen, tyyliltään 1920-luvun klassismia edustava. Rakennus on vuorattu tilan pelloilta kerätystä ja lohkotusta harmaakivestä. Eteläpäässä on suuri loggia, jolta on hyvä näköala Rutajärvelle. Rakennukseen sisäänkäynti pohjoispäässä, suuren holvikäytävän alta, joka johtaa sisäpihalle. Kaunis metallikoristeinen ja maalattu ovi on alkuperäinen, kunnostettu 1990-luvulla. Sisätilojen sisutus on säilynyt pääasiassa 1930-luvun alkupuolen asussa. Huonekalut ovat etupäässä rakennusaikaa vanhempia. Paavo Uotilan suunnittelema kansallisromanttisia huonekaluja on myös huoneissa. Alkuperäistä ovat pääasiassa myös lautalattiat, ovet, seinärappaus ja sisäkatot. Lattiat ja sisäovet ovat sen oloiset, että niissä on vain kuultava pohjamaalaus. Ratkaisun syytä ei ole tiedossa. Ainoa uusi rakenne on alakerran olohuoneen vuolukiviuni.

Kahden kerroksen korkuisessa aulassa on punaiseksi ja vihreäksi maalattu paneloitu katto.

Ikkunat ovat 6-ruutuiset 1930-luvulta.

Rakennuksen länsipuolella kasvaa kookkaita lehtikuusia.

Kiinteistö   **Kankaanpää**

Historia

Rakennus on rakennettu vuosina 1931-32. Tilan omistaja, Viipurin kaupunginarkkitehtina toiminut Paavo Uotila suunnitteli rakennuksen.

Rakennusaika oli lama-aikaa, joka leimasi rakennustöitä. Työväkeä oli enemmän tarjolla kuin olisi tarvittu. Rakennus on myös rakennettu säästeliäästi. Ulkoseinän kivi kerättiin tilan pelloilta ja betonissa käytettiin runsaasti säästökiviä. Ulkoseinässä on n. 23 senttiä paksu luonnonkivestä muurattu ulkokuori. Kantavat rakenteet ovat sen alla puuta, tiiltä ja betonia.

Säästäminen koski vain rakenteita. Sisäpinnat on tehty huolellisesti, toisaalta sisäoviin ja lattioihin jäi osaan vain pohjatyön oloinen maalaus. Tämä on saattanut olla myös tietoinen ratkaisu.

Osassa rakennusta on ollut loiva tasakatto, joita on jouduttu korjaamaan jyrkemmiksi. Nykyiset katot ovat vartti- ja peltikatteita.

Rakennus on säilynyt hyvin rakentamisajan tyyliin, sisustusta myöten. Sen rakenteita on myös kunnostettu vanhaa vaalien 1990-luvulla. Timo Jahkola on tehnyt Vaasan teknilliselle oppilaitokselle insinööritönsä rakennuksen kuntokartoituksesta v. 1995. Lopputyössä on seikkaperäinen selvitys rakenteista ja niiden kunnosta. 1990-l sisätiloissa on tehty korjaus ja uudistustöitä keittiö, ruokailu- ja peseytymistilojen osalta. Myös lämmitystä on tehostettu mm. kahdella tulikiviuunilla.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo   arkkitehtoninen

Historiallinen arvo   taloushistoria

Ympäristöarvo   maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvojen perustelu   Rakennuksessa näkyy aikansa muotivirtaukset, mutta myös ajan taloudellinen epävarmuus.

Kunto   Hyvä

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

12.6.2002

Lisätietoja

Kiinteistö Kankaanpää

Kiinteistö	47	Kiinteistötunnus	887-415-1-58
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	41
Nykyinen käyttö	ei käytössä		
Alkuperäinen käyttö	asuminen		
Suunnittelija	Ei tiedossa	Rakentamisaika	1900-luvun vaihde?
Signeeraus/ vuosiluku		Rakentamisvuosi	
Kerros-luku	1	Rakentamisvuosi- kymmen	
Pohjakaava		Rakentamis- vuosisata	1800
Ullakko ☐	Kellari ☐	Korjausvuodet	

Perustus Nurkkakivet, tiili

Runko Hirsi

Vuoraus Pystylauta

Katemateriaali Tiili -betoni

Katon muoto Satula

Kuisti avokuisti

Kuistin kattomuoto harjakatto

Kuvaus

Rakennus sijaitsee tilalle vievän tien varrella olevalla metsäisellä harjanteella. Talolta on hyvä näköala peltojen yli tilalle. Lähellä on vanha sorakuoppa.

Nurkkakiville rakennettu hirsirakennus on vuorattu maalaamattomalla pystylaudoituksella. Kuistin kaarissa on karjalais/kansallisromanttisia leikkauksia. Ikkuna-aukot ovat laudoitetut. Rakennusta tullaan kunnostamaan.

Historia

Rakennus on toiminut pehtoorin talona. Rakennus tunnetaan myös ns. professorin mökkinä. Nimitys tulee 1910-luvulta, jolloin Kankaanpään myymisen jälkeen entinen omistaja professori Väinö Kankaapää asusteli vielä mökissä.

Ulkoverhoilu ja kansallisromanttiset koristukset ovat ilmeisesti Paavo Uotilan aikana tehdyt.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo arkkitehtoninen

Historiallinen arvo sosiaalihistoria

Ympäristöarvo maisemakokonaisuus

Kiinteistö

Kankaanpää

Arvojen perustelu

Liittyy Kankaanpään tilan historiaan pehtoorin ja professorin kautta. Kuistin tyylipiirteet.

Kunto

Kohtalainen

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

12.6.2002

Lisätietoja

Kiinteistö   **Kankaanpää**

Kiinteistö	47	Kiinteistötunnus	887-415-1-58
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	42
Nykyinen käyttö	tieto puuttuu		
Alkuperäinen käyttö	asuminen		
Suunnittelija	Ei tiedossa	Rakentamisaika	vuosisadan vaihde
Signeeraus/ vuosiluku		Rakentamisvuosi	
Kerrosluku	1	Rakentamisvuosi- kymmen	
Pohjakaava		Rakentamis- vuosisata	1900
Ullakko ☐	Kellari ☐	Korjausvuodet	2002

Perustus   Lohkokivi

Runko   Hirsi

Vuoraus   Pystylauta, peiterimoitettu

Katemateriaali   Tiili -betoni

Katon muoto   Satula

Kuisti   umpikuisti

Kuistin kattomuoto   harjakatto

Kuvaus

Kanttorila sijaitsee Kankaanpään tilalle vievän tien varrella, lähellä ns. pehtoorin taloa. Ympäriällä peltomaisemaa. Rakennusryhmään kuuluu asuinrakennus, 1950-luvulta olevat navetta/ulkorakennus ja sauna.

Kanttorila on yhtenäiselle matalalle kivijalille rakennettu asuinrakennus. Rakennukseen on peiliovet, kaakeliuuni ja kaksi tiiliuunia. Toukokuussa 2002 rakennusta kunnostettiin perusteellisesti. Lattiat olivat purettuina ja ikkunat korjattavina. Rakennuksessa oli uusi vuoraus.

Rakennusta pyritään korjaamaan vanhaa kunnioittaen.

Historia

Rakennus tunnetaan kanttorilana. Seurakunta vuokrasi tontin ja rakennutti asuinrakennuksen. Rakennusajasta ei ole tietoa, arviona voisi esittää 1900-luvun vaihdetta. Siinä on asunut kirkonkylän kanttori. Tonttia ei ole erotettu Kankaanpään tilasta ja kun seurakunta ei enää tarvinnut rakennusta jäi se tyhjilleen. Laaja peruskorjaus tekeillä.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Kiinteistö   **Kankaanpää**

Rakennushistoriallinen arvo   rakennusperinteinen

Historiallinen arvo   sosiaalihistoria

Ympäristöarvo   maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvojen perustelu   Seurakunnan kanttorin asuutilana toiminut rakennusryhmä.
Asuinrakennus 1900-l alkupuolelta. Keskeinen sijainti
kulttuurimaisemassa.

Kunto   Hyvä

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

12.6.2002

Lisätietoja   Seurakunnalla on varmasti lisätietoa asiasta.

Kankaanpää toukokuussa 2002, uudempi asuinrakennus kaakosta

alla: itäpuolelta

eteisaula

näkymä terassilta Rutajäville

alla: entinen kanttorila

riihi

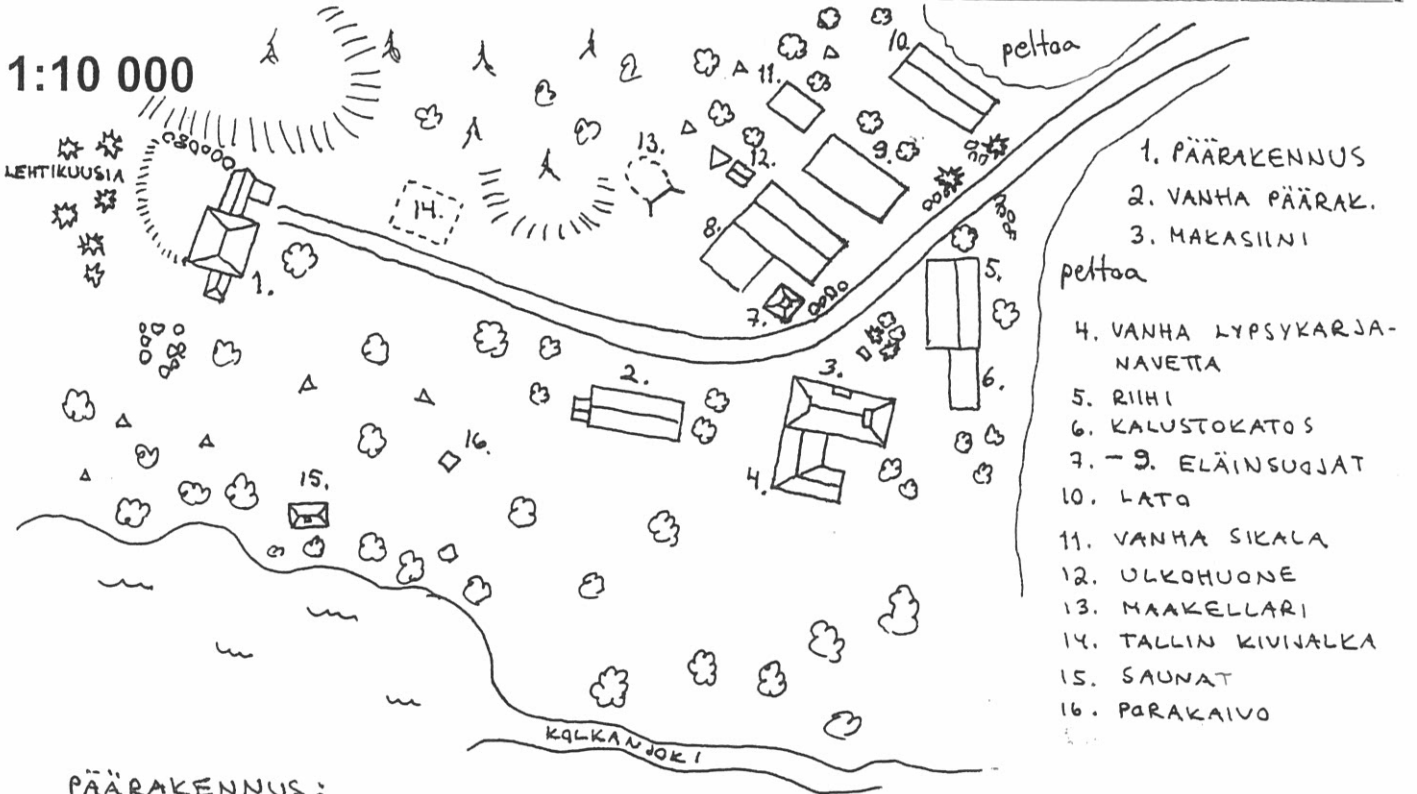
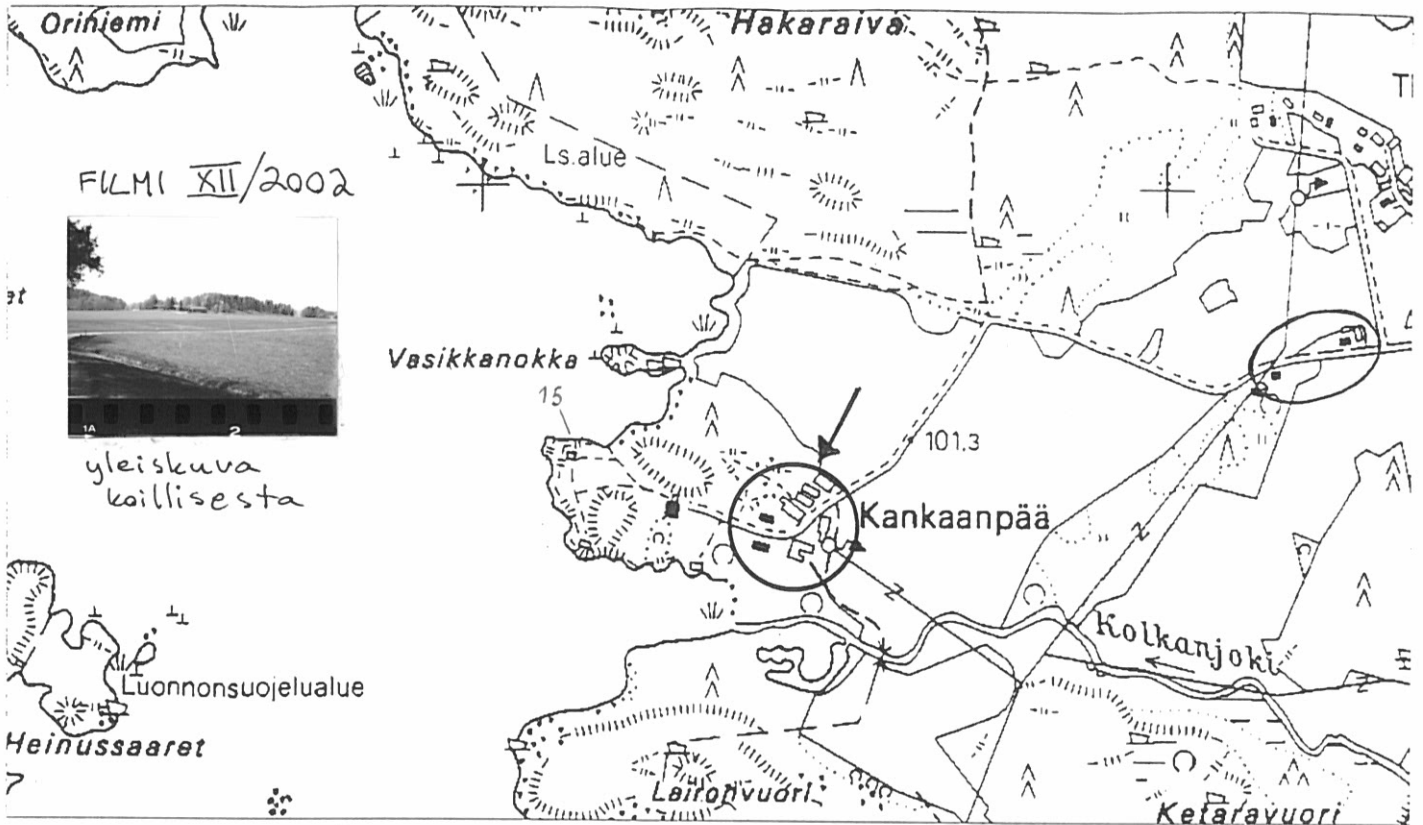

makasiini

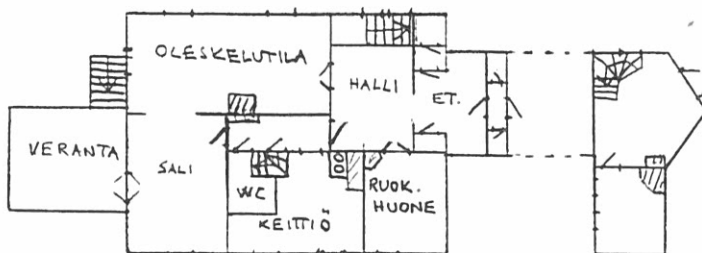

YLEISKUVA IDÄSTÄ

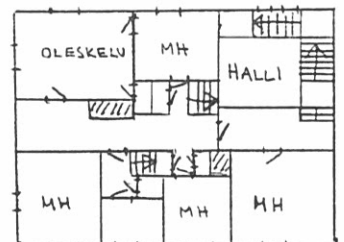
URJALA/ KANKAANPÄÄ/KANKAANPÄÄ

ALAKERTA

YLÄKERTA

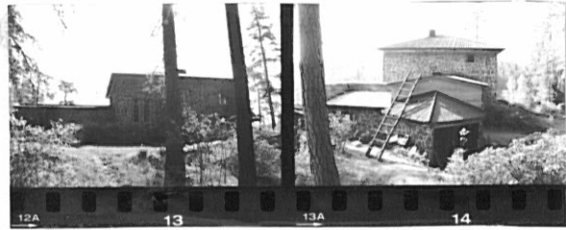

0 16 m

FILMI X/2002

päärakennus idästä, lännestä, etelästä, kaakosta,

lännestä ja pohjaisesta

uusi sauna niemen luoteiskulmassa

päärakennuksen aulan keinutuoli, olohuoneen tuoli, ruokasali, olohuone ja ulko-ovi

vanha asuinrak. kaillisesta, pohjaisesta, idästä ja kaakosta

vanha sikala pohjaisesta ja idästä ulkokuone idästä

riihi lännestä, kaillisesta,

idästä

riihen otsan tukirakenteet

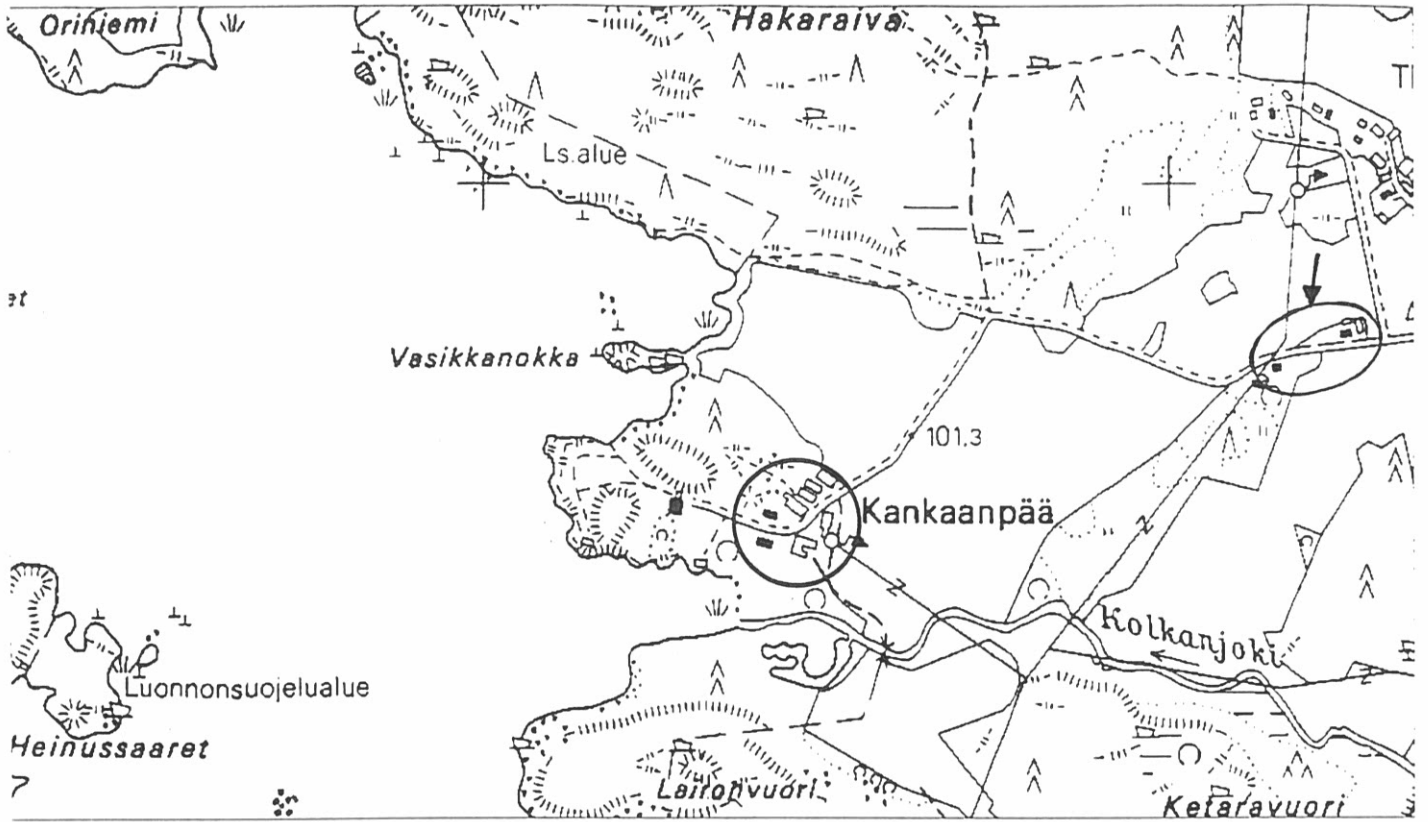
makasiini idästä, kaillisesta ja

lännestä

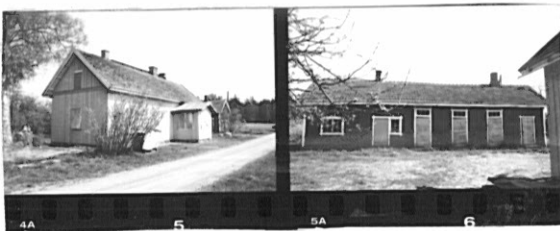
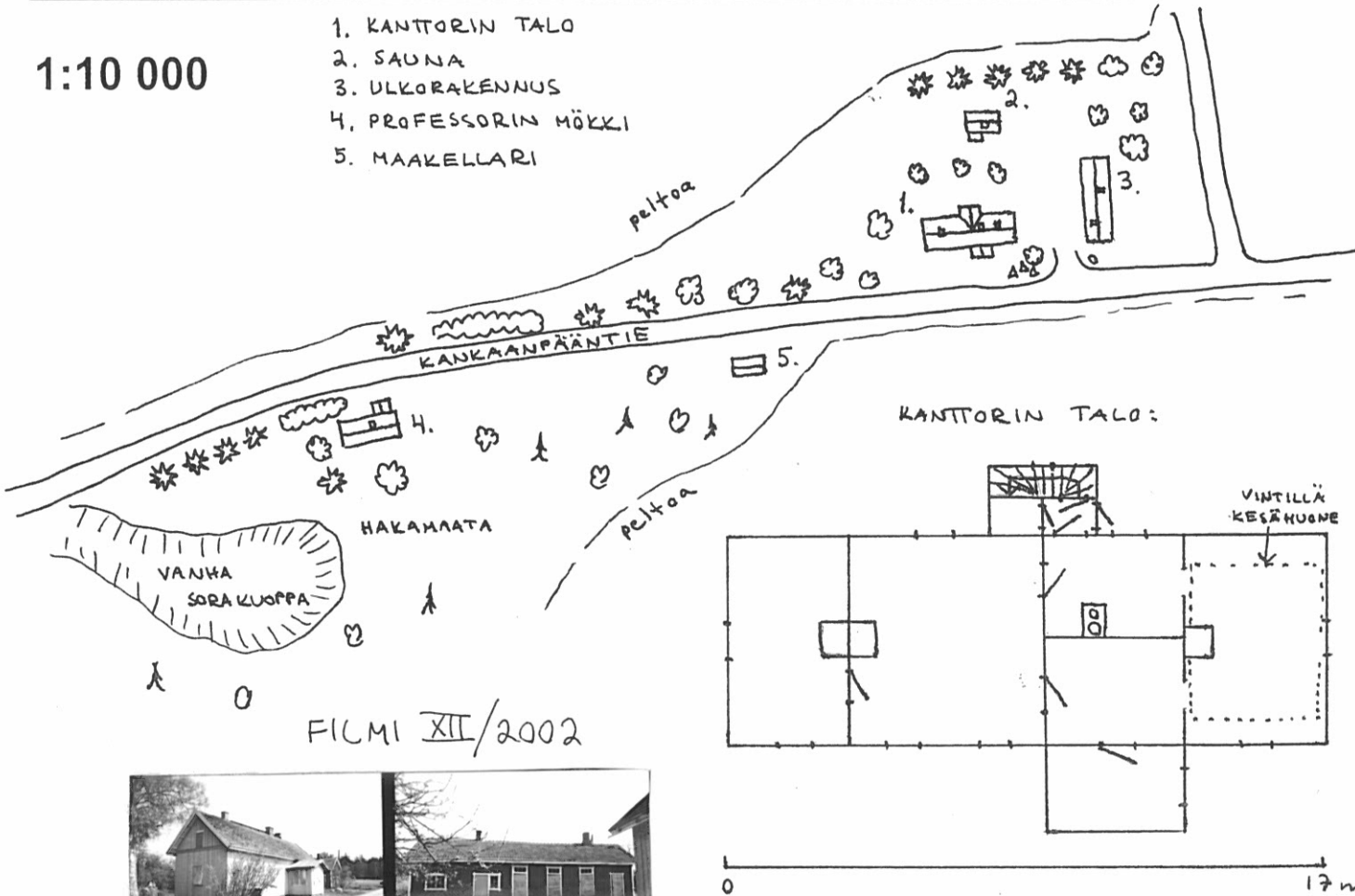
vanhan navetan säästetty seinä

uudempi eläinsuoja

URJALA/ KANKAANPÄÄ/KANKAANPÄÄ

1. KANTTORIN TALO
2. SAUNA
3. ULKORAKENNUS
4. PROFESSORIN MÖKKI
5. MAAKELLARI

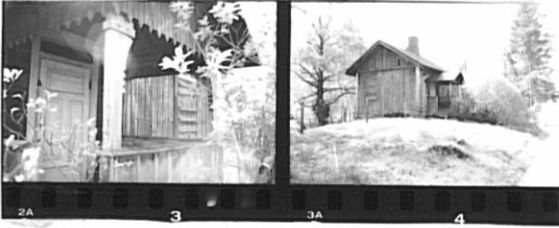
kanttorila
lounaasta

kanttorilan ulkarak.
lännestä

FILMI XII/2002

kanttorila:
yleiskuva idästä, sauna etelästä, keskisalin uuni ja kamarin kaakeliuuni

professorin mökin
kuisti ja mökki idästä

Alueinventointi

Laukeela

Aluetyyppi maarekisteri kylän os Alue-id 3

Historia

Laukeela on Urjalan vanhoja kantakylä. Siellä oli v. 1539 kuusi taloa, Keppilä, Pouru, Seppälä, Tala, Uotila ja yksi nimeltään tuntematon talo. Kylän taloluku kehittyi hitaasti. Taloja kyllä jaettiin, mutta pitkäikäisiä niistä ei tullut Vuonna 1870 kylässä oli edelleen kuusi taloa, Pouru, kaksi Seppälää, Tala ja kaksi Uotilaa. Torppia perustettiin kylään v. 1756 alkaen säännöllisesti. Osa hävisi ja vuonna 1870 jäljellä oli yhdeksän torppaa, Frodig, kaksi Kerolaa, Konki, Kärri, Mahnu, Mäkelä, Pykälä ja Tanhuanpää. Kirkko siirrettiin Laukeelaan Urjalankylästä v. 1807.

Inventoitu alue, joka kattaa Laukeelan kylään kuuluvan valtatie 9:n länsipuolisen alueen on kulttuurimaisemana nuorta. Lähes kaikki piirteet nykymaisemassa ovat 1900-luvun lopulta. Vanha, nykyisestä kirkonkylästä etelään suuntautunut tielinjaus kulki aluksi Laukeelasta alkavaa harjanteen itäpuolta lampien välistä etelään, kääntyen ennen Kankaanpäästä kaakkoon, ylittäen Kolkankojoen kosken kohdalta, jossa mylly sijaitsi. Vanha tienlinja on jäänyt parhaimmillaan paikallistieksi nykyisen valtatie 9:n valmistuttua 1960- ja 70-luvulla.

Nykyinen Punkalaitumentie noudattaa vanhaa tielinjausta. Alueella ei ole nähtävissä asutusta 1700-luvun lopun kuninkaankartastossa. Tielinjausten lisäksi ainoa merkki ihmisistä on harjulla olevien lampien länsipuolella oleva pelto, joka on tällöin ollut niittyä. Myös nykyisen Pirttiruuhun luoteispuolella on pieni niittylohko. Pirttiruuhun torppa edustaa ilmeisesti varhaisinta asutusta inventoidulla alueella. Se on 1800-luvun alusta.

Kuvaus

Laukeelan kylän alueet ovat olleet 1900-luvulla kuivatun Vanhajärven länsipäässä. Inventoitu alue on vain pieni kappale 1970-luvulla rakennetun Turun tien länsipuolella. Punkalaitumentien alkupäässä on uusia omakotitalotontteja. Valtatie varteen on noussut 1900-luvun lopulla uusia suuria teollisuusrakennuksia ja kauppaliikkeitä. Näiden eteläpuolella on pitkään hyödynnetty hiekkakuoppa. Hiekkakuopan länsipuolella on muutamia asuinrakennuksia, joista Metsola on ainoa alueelta inventoitu. Sen vieressä on Pirttiruuhun toimiva ja rakennuskannaltaan uudistunut maatila.

Alueen maisema on valtatie varrella nykyaikainen. Siellä on teollisuusrakennuksia, kauppaliikkeitä ja Turun valtatie. Maisema on myös nuori. Lampien länsipuolella ja Pirttiruuhun luoteispuolella näkyy 1700-luvun lopun kuninkaankartastossa niittyalue. Nykyiset laajemmat pellot on raivattu todennäköisesti 1800- ja 1900-lukujen aikana. Pirttiruuhun torppa perustettiin 1800-luvun alussa ja sitä ympäröivät pellot on raivattu sen jälkeen. Vanha tielinja etelään on vielä käytössä paikallistienä. Punkalaitumentie noudattaa vanhaa linjausta.

Laukeela

Valokuvat

kts. liitteet. filmi VI /2002, DIGITAALIKUVAT CD/Urjalankylän rakennusinventointi, Urjalankylä, Laukeela, Kankaanpää

Liitteet

kts. liite inventoidut kohteet, arvoalueet, map-info asema ja pohjapiirroksiset

Kartat

Kuninkaan kartasto 1776 - 1805. Iso- ja Uusjakokartat, Hämeen maanmittaustoimiston arkisto, Hämeenlinna.

Arkistolähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Kirjalliset lähteet

Kuninkaan kartasto 1776 - 1805, julk. SKS, Tampere 1989. Oja Aulis, Urjalan talot ja isännät 1539-1870, Urjala-seuran julkaisu 2, Punkalaidun. Urjalan kunnan historia I ja II, Tampere 1973 ja 1975. Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset, Pirkanmaan liitto, Tampere 1996. Pirkanmaan kulttuurihistorialliset kohteet, julkaisu B174, Tampereen seutukaavaliitto 1990.

Kiinteistö   **Metsola**

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	48
Kylä	Laukeela	Kiinteistötunnus	887-421-5-12
Osoite	Kankaanpääntie 29 b ja c	Alue	3
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	asuinkiinteistö	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	asutustila	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	1
		Rak lkm	5

Kuvaus

Metsola sijaitsee pitkän soraharjun länsirinteessä, vanhan raitin varrella. Harjun suuntaisella tontilla on kaksi pihapiiriä, joiden välissä on laaja nurmikenttä. Eteläpäässä pihaan kuuluu 1920-luvulla rakennettu asuinrakennus ja pieni navetta/sauna. Pohjoispäässä on 1950-luvulla rakennettu asuinrakennus, ulkorakennus/sauna/autotalli ja kivistä rakennettu kellari.

Tontilla on etupäässä nurmikkoa ja koivuja. Vanhemman rakennuksen eteläpuolella on kuusiaitaa.

Rakennusryhmät on tarkoitus erottaa omille tonteille.

Historia

Metsola, 0,34 hehtaaria, on kiinteistörekisteritietojen mukaan lohkottu Köppälästä v. 1926.

Muistitiedon mukaan tontti on ostettu Nuutajärven tilalta 1920-luvun alussa. Tällöin poliisi Kaarlo Lehtinen ja hänen vaimonsa Aliina ostivat tontin. Tätä ennen he olivat asuneet naapurissa olevassa seurakunnan rakennuksessa. Poliisikonstaapeli tuli Urjalaan v. 1916. Lehtiset vastasivat itse rakennustöistä 1920-luvun alussa.

Ennen Lehtisiä rinteessä oli pieni mökki, jossa asui Ulla Syrjälä. Rakennus on purettu.

Tontti on aikasemmin ollut viljelyksessä.

Ympäristö ja pihapiiri

Metsola sijaitsee kirkonkylän lounaispuolella. Tontin itäpuolella nouseva harju on vuosikymmeniä ollut soranoton kohteena. Nykyään laajan sorakuopan reuna on alkaa heti tontin rajan ulkopuolelta. Länsipuolella on peltomaisemaa, vanha raitti kirkonkylältä etelään kulkee tontin länsilaitaa. Pellolla olevassa matalassa mäessä on on Pirttiruuhun tilan rakennuskannaltaan uudistunut tilakeskus.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Suulliset lähteet

Kiinteistö   **Metsola**

Petäys Elmi, haastattelu huhtikuussa 2002

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

sosiaalihistoria

Ympäristöarvo

maisemakokonaisuus

Arvoluokka   paikallinen

Perustelu

Hyvin säilynyt asuinrakennus 1920-luvulta.

Lisätietoja

Omistajat Petäys Elmi ja Hallanvaara Lea

Liitteet

karttaote, asemapiirros, pohjapiirros

Valokuvat

VI/2002

Inventoija   Jari Heiskanen,   11.4.2002
                         Pirkanmaan
                         maakuntamuseo

28.5.2002

Tallentaja   Jari Heiskanen,
                         Pirkanmaan
                         maakuntamuseo

Kiinteistö Metsola

Rakennukset

Kiinteistö	48	Kiinteistötunnus	887-421-5-12
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	15
Nykyinen käyttö	vapaa-aika		
Alkuperäinen käyttö	asuminen		
Suunnittelija	Itseoppinut	Rakentamisaika	1921-22
Signeeraus/ vuosiluku		Rakentamisvuosi	1922
Kerros-luku	1	Rakentamisvuosi- kymmen	1920
Pohjakaava	Paritupa, jaettu ka	Rakentamis- vuosisata	1900
Ullakko	☒	Kellari	☐

Korjausvuodet

Perustus Lohkokivi, betonilla vahvistet

Runko Hirsi

Vuoraus Pystylauta/vaakalauta

Katemateriaali Tiili -betoni

Katon muoto Satula

Kuisti umpikuisti

Kuistin kattomuoto harjakatto

Kuvaus

Asuinrakennus on pitkänurkkainen hirsirakennus, joka on rakennettu lohkokivijalalle, jota on myöhemmin vahvistettu betonivalulla. Ulkoverhoilu on rakennuksen ala- ja yläosassa matalaa pystypaneelia. Näiden välissä on korkea vaakapaneeli. Rakennus on väriltään keltainen, valkoisin listoin. Betonitiilikatto on 1960-luvulta.

Kuistille on kaksi sisäänkäyntiä.

Muoto noudatta paritupatyyppiä, jota on muutettu tarpeiden mukaan.

Rakennuksessa on säilynyt alkuperäistä mm. kapeita peiliovia. tulisijat.

Remonttia on tulossa, keittiön leivinuuni tullaan purkamaan.

Historia

Rakennuksen suunnittelusta ja töistä vastasi pääasiassa Kaarlo Lehtinen. Tulisijat muurasi Johannes Granlund.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo rakennusperinteinen

Kiinteistö   **Metsola**

Historiallinen arvo   asutushistoria

Ympäristöarvo   maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu   Hyvin säilynyt virkamiehen asunto 1920-luvulta.

Kunto   Hyvä

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

12.6.2002

Lisätietoja

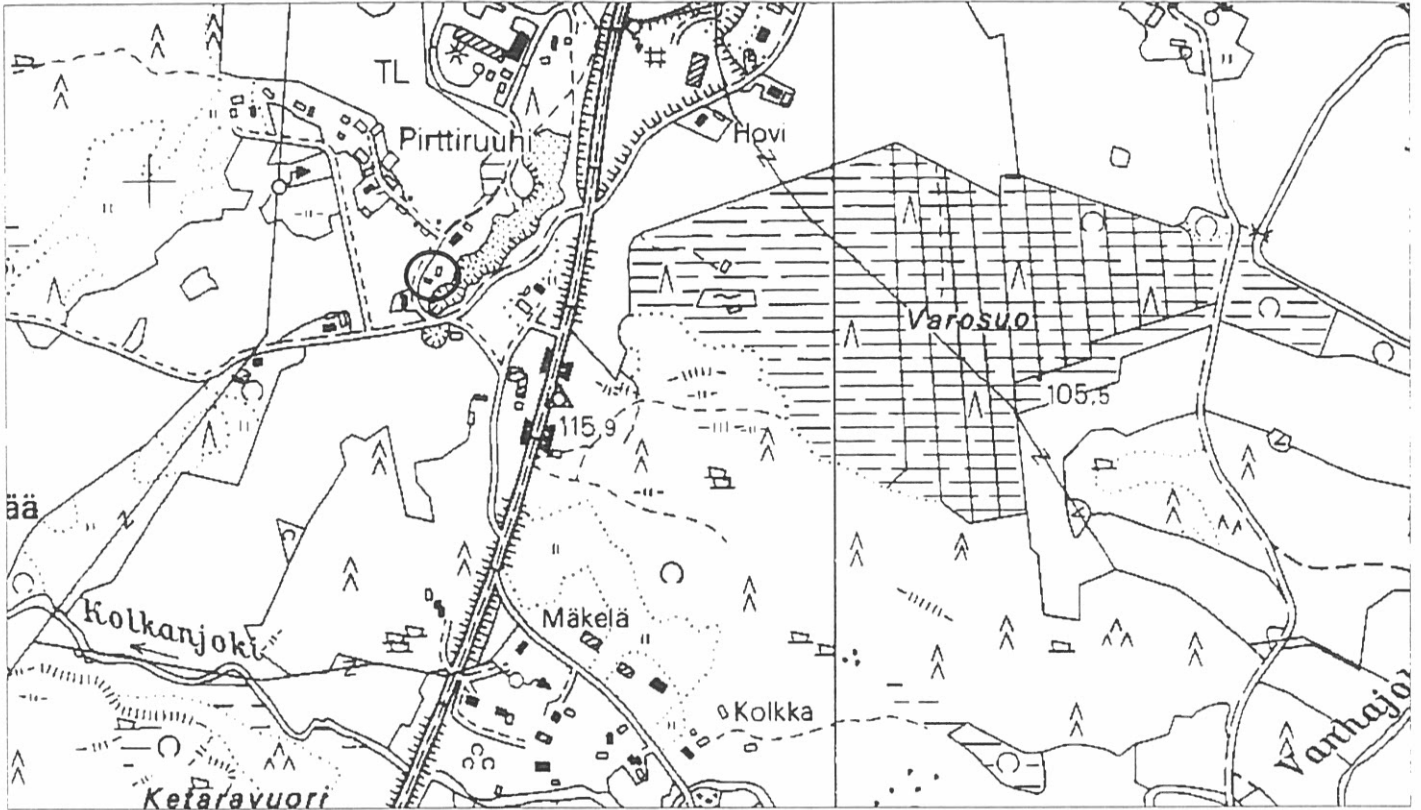
Metsola, huhtikuussa 2002

Metsola, uudempi asuinrakennus

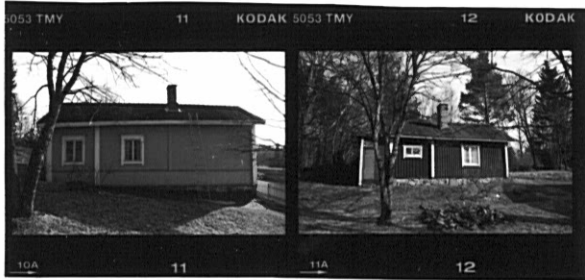

URJALA/ LAUKEELA/ METSOLA

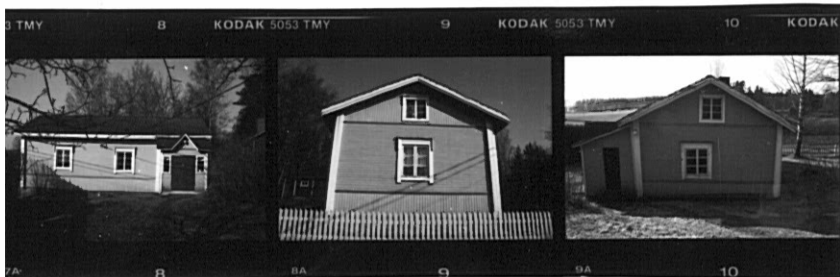
FILMI VI / 2002

1:10 000

ASUINRAK. (1920-1)
Pohjoisesta

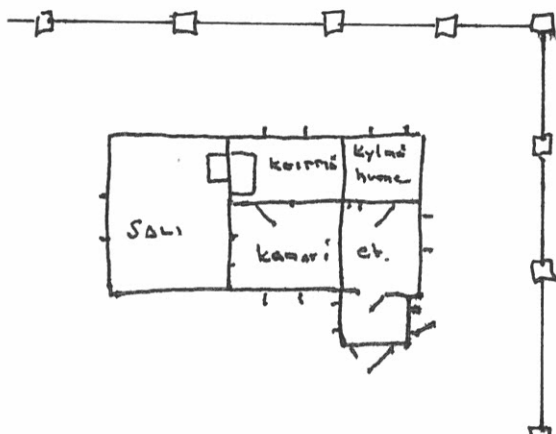
SAUNA, ULKORAK.
Länneestä

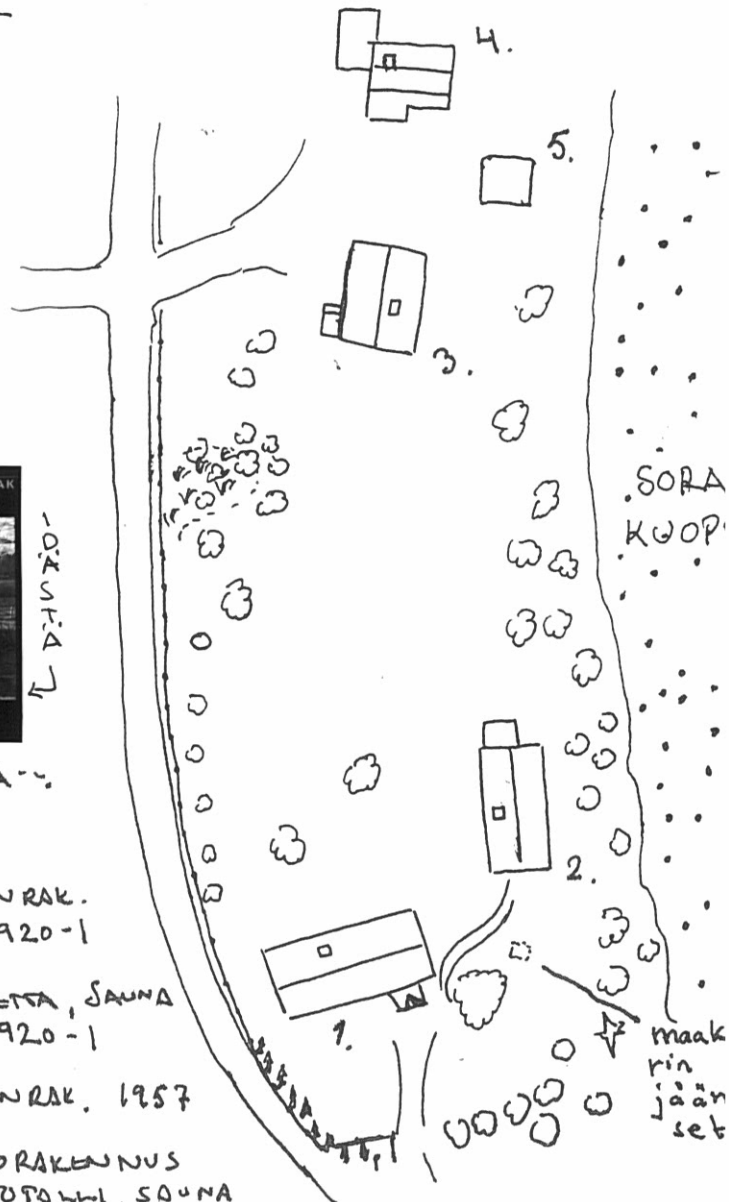
ASUINRAK.
Etelästä

Länneestä

PELTOA

1. ASUINRAK. 1920-1
2. NAVETTA, SAUNA 1920-1
3. ASUINRAK. 1957
4. ULKORAKENNUS AUTOPAJA, SAUNA
5. KELLARI KIVINDE

FILMI VI / 2002

YLEISKUVA
POHJOISESTA

Uudempi
ASUINRAK.
1950-l
LÄNNESTÄ

LÄNNESTÄ
ULKORAK. YH.

ASUINRAK 1920-l
ETELÄPUOLELTA

Alueinventointi

Urjalankylä

Aluetyyppi maarekisteri kylän os **Alue-id** 1

Historia

Vanhimmat merkit ihmisistä on nähtävissä kylän keskustan luoteispuolella, jossa Häihälän, Vuorelan ja Päivölän tonteilta on löydetty rautakautinen polttokalmisto, kuppikiviä ja asuinpaikka. Näiden lisäksi viitteitä vanhasta asutuksesta, erilaisia kiviröykkiöitä löytyy kylästä ja mm. Naurismon liepeiltä.

Historiallisella ajalla Urjalankylä on ollut Urjalan suurimpia kyliä. Myös alueellisesti kylän maat ylettyivät kauas kylän keskustasta. Kantakylä, joista on merkintä vuoden 1539 maakirjassa oli Airanteen, nykyisin Rutajärven, kulmakunnalla yhteensä 25. Kylissä oli yhteensä 91 taloa. Suurimmassa, Urjalankylässä, oli tällöin 11 taloa, Astala, Anttila, Immala, Koppala, Naurismo, Pauhari, Siukola, Uotila ja Yntälä. Näiden lisäksi oli kaksi tuntematonta taloa, jotka katoavat 1500-luvun lopulla.

Edellä mainituista Astala, Naurismo ja Pauhari löytyvät edelleen toimivina tiloina kylästä. Muita inventoinnissa esiin tulleita vanhoja taloja, jotka ovat kantatalojen osataloja olivat Häihälä 1565, Simola 1615, Niemelä (nyk. Sillanpää) 1752, Kantala 1757 ja Kaitanen 1807. Keskustassa on myös vanha Ranta-Nikkilän osatalo. Pauharin ja Astalan tavoin 1930-luvulla siirretyt Kylä-Nikkilä ja Iso-Uoti (nyk. Riihenmäki) omaavat taloina pitkän asutushistorian. Talojen lukumäärä oli v. 1870 noussut jo 24 taloon.

Asutuksen, väkiluvun ja peltojen pintalalan kasvu näkyi talojen lisääntymisenä. Toinen asutushistoriallinen piirre, josta on jäänyt tietoa ovat torpat. Ensimmäiset torpat Urjalankylässä perustettiin v. 1773. Aluksi torppia saivat perustaa vain kartanot, myöhemmin myös talonpoikaistilat. Torppia oli v. 1870 Urjalankylän alueella 46 kpl. Inventoinnissa entisiä torppia olivat Vatihahti, Kajaniemi, Lielähti ja Järvensivu.

Kolmas maisemaa muokkaava rakennusryhmä, talojen ja torppien lisäksi olivat erilaiset itsellis-, mäkitupa-, eläke-, asuntotontti-, palstatila- ym. mökit, joista useimpien rakennusaika ajoittui 1800-luvun loppuun ja 1900-luvun alkupuolelle.

Kylän keskusta on sijoittunut Rutajärven ja Kortejärven yhdistävän lyhyen joen rannoille. Urjalankylä toimi kirkonkylänä aina v. 1807, jolloin kirkko siirrettiin Laukeelaan. Kirkollisesta ajasta on muistona 1400-luvulta oleva kivinen sakasti ja entinen lukkarin asunto. Kuninkaan kartastossa 1700-luvun lopulla kylän läheisyydessä olevat pellot on jo raivattu nykyiseen kokoon. Samoin itäpuolella oleva Kortejärvestä alkava ja lähes nykyiseen kirkonkylään, Laukeelaan saakka ulottuva peltoalue oli niittynä. Sen pohjoisosassa on myös Velkalan kylä, joka Urjalankylän vanha siirtokylä, joten pellon raivaus on edennyt myös sieltä käsin.

Urjalankylä

Tiet ovat yhdistäneet Urjalan vanhoja kyliä jo varhain. Vanha tielinjaus on noudattanut Urjalankylän alueella suurimmilta osin nykyistä Punkalaitumentietä. Tielinjan historia ulottuu aina keskiajalle saakka. Aluksi kapea Laukeelan ja Punkalaitumen välinen ratsutie levennettiin 5-6 metriä leveäksi maantiekseksi 1700-luvun lopulla. Seuraava perusparannus oli 1870, jonka yhteydessä myös Urjalankylän nykyinen kaksiaukkoinen silta rakennettiin kivistä, joka materiaalillaan kertoo reitin keskeisyydestä. Reitti Satakunnasta Hämeenlinnaan ja myöhemmin Helsinkiin kulki Urjalankylän kautta. Seuraava tien uudistus alkoi 1930-luvulla, jolloin tien mutkia oikaistiin. Sodat katkaisivat työn. Loppuun tieprojekti saatiin vasta 1950-luvulla. Vanha satoja vuosia vanha tielinjaus on on kuitenkin vielä useissa paikoissa käytössä sivutienä.

Hunnigolla oleva tienristeys maintaan jo 1500-luvun lopulla. Risteyksen alueella on myös ollut ns. teiliniitty, jota on nimensä mukaisesti käytetty teloituspaikkana. Tämä Hunnigon harjulla ollut niitty on hävinnyt soranoton yhteydessä. Hunninko pohjautuu ruotsalaiseen sanaan hugga eli hakata, joka muistuttaa osaltaan paikan historiasta. Viimeiset normaaliajan kuolemantuomiot Suomessa teilaamalla ja muutenkin on pantu toimeen 1800-luvun alkupuolella.

Maisemaa ovat muokanneet myös valtion, kruunun toimenpiteet tuottavuuden nostamiseksi. Vanhanaikaisen maanomistuksen parantamiseksi annettiin 1757 isojakoasetus, jossa määrättiin yhteiset metsät jaettaviksi ja talojen hajanaiset pelto/niittysarat yhdistettäväksi suurempiin lohkoihin. Urjalan jakokunnassa mittaus ja kartoitus suoritettiin 1768. Seuraavalla vuosisadalla toimenpidettä jatkettiin ja toistaiseksi lopullinen täydennysjako, uusjako suoritettiin Urjalankylässä 1920/30-luvulla. Tällöin mm. Astalan, Pauharin, Säterin, Kylä-Nikkilän ja Iso-Uodin talot siirrettiin lähemmäksi uusia, yhtenäisempiä peltoaloja.

Maisemaan on jättänyt jälkensä myös I maailmansota. Tällöin Venäjä pelkäsi Saksan hyökkäystä Suomen kautta Pietariin. Helsingin meri- ja maalinnoituksen lisäksi rakennettiin pitkä vyöhyke maalinnoituksia myös sisämaahan. Urjalassa linnoitettiin I maailmansodan aikana järvien välinen kannas. Linnoitukset, juoksuhaudat ja korsut, sijoitettiin joen itäpuolella oleville mäki-alueille. Linnoitusten lisäksi rakennettiin takamaastoon yhdysteitä helpottamaan joukkojen liikuttamista. Suunnitelmissa oli myös padota joki ja mahdollinen vastaisku Pappilanmäen kohdalta joen yli. Linnoituksia ei käytetty alkuperäiseen tarkoitukseen. Sisällissodassa v. 1918 huhtikuussa puolustuslaitteilla ei ollut enää käytännön merkitystä punaiselle puolelle. Puolustuslaitteiden rakentaminen elävöitti kylää, niin hyvässä kuin pahassakin. Työtä riitti kyläläisille ja useille sadoille ulkopuolisille. Toisaalta vallityöt toivat alueelle levottomuutta. Huolimatta monista tarinoista, joissa töitä tehtiin vähän sinne päin ja sitten huijattiin palkka venäläisiltä, jätti linnoitustöiden aika selvän jäljen Urjalankylän maisemaan ja historiaan.

Kauppaa käytiin Urjalankylässä Häihälän, Säterin ja Immalan taloissa jo 1800-luvun puolella. Hiukan myöhemmin rakennettiin varsinaiset kaupparakennukset,

Urjalankylä

joista jäljellä ovat mm. Kauppila ja Maunola. Toinen yrittämisen muoto oli ennen II maailmansotaa virinnyt kutomotoiminta, jota harjoitettiin useissa taloissa mm. Pekkilässä, Anttilassa, Kauppilassa ja kylän länsipuolisten peltojen laidassa, jossa vielä nykyäänkin on kutomtoimintaa. Myös kylän itäpuolella oleva autokorjaamo on ollut toiminnassa ennen sotia. Vuosisadan vaihteessa aloittaneista ja sittemmin myös rakennuksina hävinneistä on mainittava nuorisoseura Pyrinnön talo, työväenyhdistys Kipinän talo ja Rautamäen kupeessa sijainnut meijerirakennus. Koulusivistystä on jaettu mm. Immalassa, Häihälässä ja Yli-Simolassa. Nykyinen koulu, jo yli satavuotias, toimii kylän keskustassa Kantalantien varrella.

Toimeliaan 1900-luvun alun jälkeen kylä alkoi hiljentyä. Sotien jälkeen muuttoliike kaupunkeihin lisääntyi ja vanha agraarikulttuuri alkoi muuttua tilojen autoitumisen ja koneistumisen seurauksena. Nykypäivälle tarpeettomaksi käynyt menneisyys tallennetaan yleensä museoon. Urjanmäen museoalue kylän koillispuolella olevan peltoaukean pieneen metsäsaarekkeeseen perustettiin v. 1950 ulkomuseo, johon kerättiin kunnan alueelta vanhoja rakennuksia. Samalla vuosikymmenellä rakennettiin myös karhukorsu mäen länsireunalle. Sen esikuvan olivat urjalalaiset sotilaat rakentaneet Syvärin rannalle jatkosodan aikana. Mäellä on myös venäläisten rakennuttamia juoksuhautoja.

Kuvaus

Urjalankylän keskusta sijottuu Rutajärven ja Kortejärven välisen lyhyen joen keskivaiheille. Kylässä länsi-itä suunnassa kulkeva Punkalaitumentie ylittää joen v. 1871 rakennettua kivisiltaa pitkin. Maisemaa jäsentävät kaakkois- luode suuntaiset metsäiset mäet, joiden väliset alavammat alueet on raivattu pelloiksi. Alueen vanhimmat pellot sijoittuvat kylän ja vanhojen kanta- ja osatalojen ympäristöön. Itäpuolella oleva laaja Hunningon peltoaukea on raivattu niitystä pelloksi vasta 1800 ja 1900-lukujen aikana.

Nykyinen Punkalaitumentie noudattaa suurelta osin vanhaa tielinjaa. Vanha mutkainen raitti oikaistiin tienparannuksessa, joka aloitettiin 1930-luvulla ja saatettiin loppuun 1950-luvulla. Vanhaa raittia on vielä nähtävissä useissa paikoissa sivuteinä. Punkalaitumentien lisäksi vanhoja, vähintään 1700-luvulta olevia tielinjauksia ovat Kantalantie ja Kiimankulmantie.

Vanhat kanta- ja osatalojen kylätontit sijaitsivat etupäässä kylän keskustassa. Vanha kivisakasti, hautausmaa ja kanttorila vanhan kivisillan koillispuolella ovat vanhimmat rakennukset kylässä. Kylän keskustassa olevilla vanhoilla kylätonteilla ovat maataloista vielä jäljellä Häihälä, Ranta-Nikkilä ja Vanha-Astala, joissa on säilynyt rakennuskantaa 1900-luvun alkupuolelta, Vanhassa-Astalassa vieläkin vanhempaa. Keskustan muu rakennuskanta on myös 1900-luvun alkupuolelta. Kauppatoiminnasta ovat muistona kylän keskustassa Kauppila 1900-luvun alusta ja Maunola 1930-luvulta. Maatilojen ja kauppojen lisäksi keskustassa on säilynyt pienillä kylätonteilla ja vanhan raitin varrella olevaa itsellis- ym. mökkiasutusta etupäässä 1900-luvun vaihteesta.

Urjalankylä

Taloudellista toimintaa oli myös 1930-luvulla aloitettu kutomotoiminta, jota harjoitettiin useimmissa taloissa, mm. Pekkilä, Kauppila, Anttila ja Päivölä liittyvät toimintaan. Nykyään kutomo toimii kylän länsipuolisten peltujen takana. Puretuista rakennuksista voidaan mainita 1900-luvun vaihteessa aloittaneet nuorisoseura Pyrintö, työväenyhdistys Kipinä ja Rautamäen juurella ollut meijeri. Erilaista sivistystä ja kädentaitoja on jaettu mm. Immalassa, Häihälässä ja Yli-Simolassa. Nykyinen kylän kaakkoisreunalla oleva koulu aloitti vuonna 1898. Koulurakennukset ovat 1900-luvulta. Uusin tulokas on Rautamäen juurella oleva kurssikeskus.

Vanha kylämaisema taloineen ja pienine peltotilkkuineen on muuttunut. Tähän ovat vaikuttaneet 1930-luvun alun uusjako, rakennusten purkamisen ja maaston rehevöityminen. Toisaalta kylän keskusta on säilyttänyt muutoksista huolimatta vanhaa miljöötä ja tunnelmaa. Uudempi rakennuskanta on sijoittunut etupäässä kylän eteläpuolelle ja Punkalaitementien varrelle. Kylän ulkopuolella on säilynyt tiloja, joissa on säilynyt hyvin vanhempaa kulttuurimaisemaa, rakennuksia ja peltoja, ovat mm. Soukko, Taka-Uotila, Ali-Simola, Yli-Simola, Kantala ja Sillanpää. Siirretyistä rakennuksista ja yhä toimivat maatilat Astala ja Ihamäki edustavat 1930-luvulla maatiloja, joissa on hyödynnetty myös vanhempaa rakennuskantaa.

Urjalankylässä on myös säilynyt runsaasti pystyhirsitekniikalla rakennettuja navettarakennuksia. Vain Astalassa ja Alangossa tekniikalla oli tehty myös varastoaittoja. Näiden rakennusaika on arvioitu 1900-luvun alkupuolelle. Lopullista selvyyttä tekniikan yleistymiseen Urjalankylässä ei löytynyt. Tapa on ollut Urjalankylässä ilmeisesti yleisempi kuin muualla. Suomessa on rakentamisessa pystyhirsitekniikkaa käytetty silloin kun on haluttu hyödyntää purettavista rakennuksista saatavia hirssiä. Tällöin on pystytty hyvin hyödyntämään myös lyhempi ja sekalainen materiaali. Lisäksi aikaavievät salvokset ovat jääneet pois. Materiaali on myös vanhana lopettanut elämisen ja kutistumisen.

Urjalankylässä muistitiedon mukaan kaikki eivät kuitenkaan olisi ollut vanhan materiaalin hyödyntämistä, vaan navetoista osa olisi tehty aivan uudesta materiaalista. Syyksi esitettiin puusto, joka ennen oli lyhyempää. Esitetettiin myös arveluja venäläisten osuudesta käytännön yleistymiseen. Hyviä esimerkkejä ovat Kantala, Kylä-Nikkilä, Lielahti, Maunola, Mattila, Ranta-Nikkilä, Astala, Soukko, Naurismo ja Häihälä.

Kyläkeskuksen ulkopuolella vanhinta ja suurinta asutusta edustaa Punkalaitementien varrella, noin 3 kilometriä kylän länsipuolella oleva Naurismon kantatila. Tilaan liittyi tilan länsi- ja itäpuolella olevien mäkien rinteeseen syntynyt itsellis- mäkitupa ja muuta ns. tilattoman väestön asutusta. Vuosisadan alussa alueesta on käytetty nimeä Naurismon kaupunki. Rakennuskantaa on uudistettu ja korjattu. Alueen vanhin rakennuskanta on etupäässä 1900-luvun vaihteesta. Vaikka rakennuskantaa on uudistettu ja korjattu ja tietä oikaistu, on vanha mäkitupa- luonteinen alue rakennuksineen ja peltotilkkuineen kuitenkin vielä hahmoteltavissa. Vanhaa tielinjausta on säilynyt Naurismon mäen eteläpuolella.

Urjalankylä

Naurismon länsipuolinen alue, Lielahden ympäristön maa-alueet on raivattu pelloiksi ja asutettu etupäässä 1800-luvun aikana. Vanhinta asutusta edustaa Kaitanen 1800-luvun alkupuolelta. Torpat Kajaniemi, Lielähti ja Soukon talo ilmestyvät alueelle 1800-luvun puolen välin jälkeen.

Valokuvat

kts. liitteet. filmit I - XIV/2002, DIGITAALIKUVAT CD/Urjalankylän rakennusinventointi, Urjalankylä, Laukeela, Kankaanpää

Liitteet

kts. liite inventoidut kohteet, arvoalueet, map-info asema ja pohjapiirroksiset

Kartat

Urjalankylän Isojakokartta ja uusjakokartta, Hämeen maanmittaustoimiston arkisto, Hämeenlinna. Kuninkaan kartasto 1776-1805.

Arkistolähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere. Muistelmia Urjalankylästä, Urjalan kansalaisopiston perinnepiiri 1980-I, vetäjänä Osmo Urjanheimo, Urjalan kotiseutuarkisto, yht. henkilö Valo Saikku

Kirjalliset lähteet

Kuninkaan kartasto 1776 - 1805, julk. SKS, Tampere 1989. Oja Aulis, Urjalan talot ja isännät 1539-1870, Urjala-seuran julkaisuja 2, Punkalaidun. Urjalan kunnan historia I ja II, Tampere 1973 ja 1975. Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset, Pirkanmaan liitto, Tampere 1996. Pirkanmaan kulttuurihistorialliset kohteet, julkaisu B174, Tampereen seutukaavaliitto 1990. Pyhälä Seppo, Urjalan seudun tiestön historiaa, Maaliikenne historiallisena tutkimuskohteena, Urjala 1994.

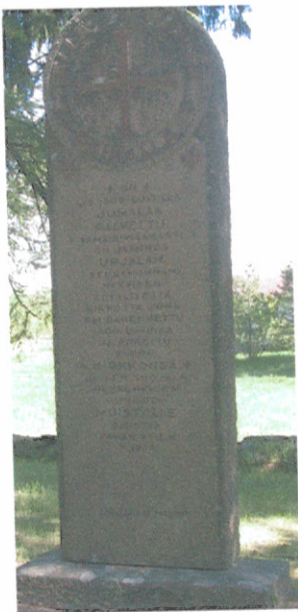
YLEISKUVIA URJALANKYLÄSTÄ, huhti- toukokuussa v. 2002

näkymä itään

Sakasti

Kirkon muistomerkki 1930-1.

Joki, Vanha-Helin, pruttahuone ja silta.

Häihälään kuulunutta mökki-asutusta sillan kupeessa.

Kylän itäpuolen pellot ja Urjanmäen museoalue.

Vanha ja uusi tielinja Vastamäen kohdalla.

Tienhaara, yksi
Naurismonmäen vanhim-
pia rakennuksia n. 1850-
... ja rakennusinventoija
ihmettelee.

Hunningon peltoaukeita

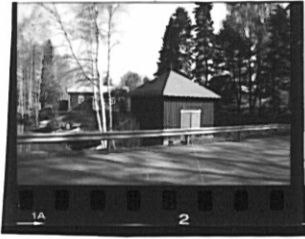

Ali- ja Yli-Simola

URJANKYLÄN KUVIA

X/2002

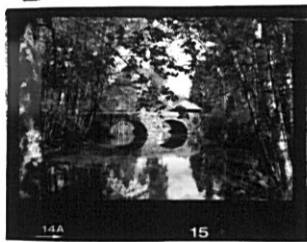
PRUUTTAHUONE

VIII

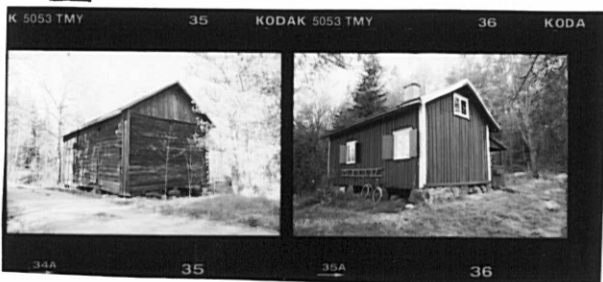
SETÄÄ (18-16)
ENT. ISO-UOTI

X

KIVISILTA
1871

XI

ASUINRAKENNUS
LEPPÄLÄ
(9-20)
1900-1 alkup.

VANHA RIIKI
PÄIVÄKUMPU
(12-61)

Urjalankylä

Arvoalue Häihälä

Arvoalueet

2

Kuvaus

Häihälän arvoalueen muodostavat kyläkeskustan luoteisnurkassa, lähellä joen rantaa oleva Häihälän maatila ja sen lähellä olevat 1920-luvulla lohkotut pienet asuintontit. Häihälän vuokraviljelyksessä olevat pellot aukeavat tilakeskuksen pohjoispuolella ja länsipuolella. Länsipuolen pellon laidassa, noin 100 metrin päässä Häihälästä on kolmen tontin ryhmä, Päivölä, Viertola ja Vuorela. Näistä Häihälässä, Päivölässä ja Viertolassa on hyvin säilynyt 1900-luvun alun rakennuskanta. Vuorelassa alkuperäinen rakennus on purettu ja metsän laitaan on rakennettu matala 1-kerroksinen omakotitalo v. 1969. Myös Viertolasta on purettu pois pieni navetta/taloussrakennus 1990-luvulla. Lähistöllä ei ole muuta rakennuskantaa.

Tonttien alueella on myös muinaismuistoja, kuppikiviä ym. Rakennukset näkyvät hyvin Punkalaitumentielle kylää lännestä lähestyttäessä.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo
rakennusperinteinen

Historiallinen arvo
asutushistoria, sosiaalhistoria

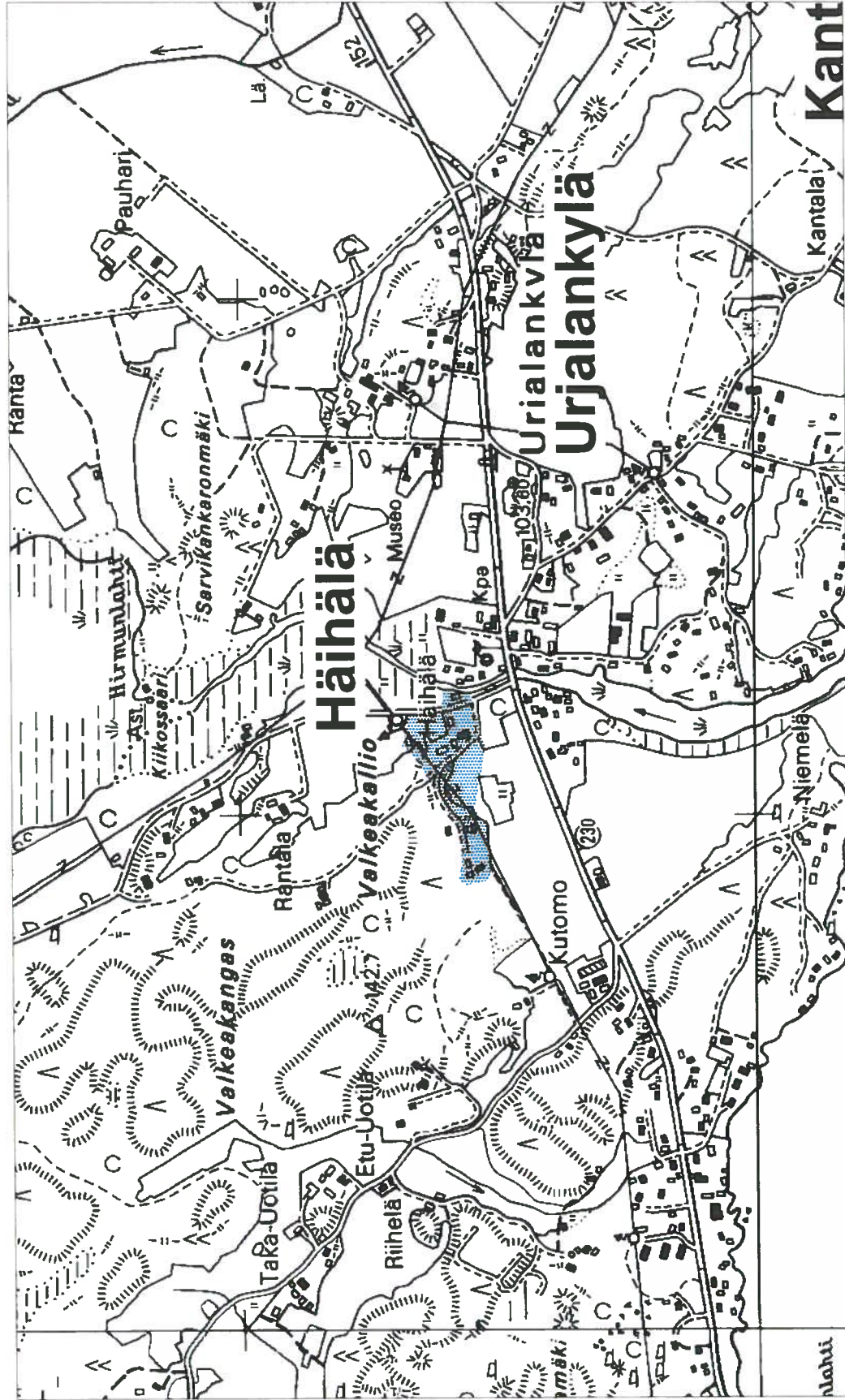
Ympäristöarvo
maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu

Vanhalla kylätontilla sijaitseva Häihälä ja sen läheisyyteen vuokratonteille rakennetut asuinrakennukset muodostavat sosiaalhistoriallisen ja maisemallisen kokonaisuuden. Rakennuskanta ja ympäristö ovat säilyneet hyvin 1900-luvun alun asussa

Arvoluokitus paikallinen

ARVOALUE: HÄIHÄLÄ

1:10 000

Urjalankylä

Arvoalue Kantala

Arvoalueet

3

Kuvaus

Kantalan arvoalueen muodostavat Kantalan tilan rakennukset Rutajärven rannalla ja sen pohjoispuolella olevan harjun päällä sijaitseva Vuorenpään mäkitupa. Kantalassa on säilynyt uuden rakentamisen lisäksi vanhaa rakennuskantaa, mm. vanha päärakennus 1800-luvulta ja suuri pystyhirsitekniikalla rakennettu navetta. Tilan rakennukset ja pellot ovat sijainneet harjun ja järven välisellä ranta-alueella. Tilakeskuksen lisäksi rakennuksia on ollut rannan suuntaisesti kulkevan Kantalantien varrella. Säilynyt rakennuskanta on etupäässä 1900-luvun vaihteesta. Osasta rakennuksista on säilynyt vain kivijalkoja. Uusia rakennuksia on pyritty rakentamaan vanhoille paikoille. Metsäisen harjun päällä pienen peltokappaleen reunassa sijaitseva Vuorenpää on pieni, harmaantunut paritupa, joka on rakennettu 1890-luvulla. Pelto on rajattu kiviaidalla. Tontin pohjoispuolella on metsittynyt pelto/perunamaa, jota ympäröi useita satoja metrejä pitkä kiviaita. Mäkituvan ja kiviaidat on rakentanut Juho Ducktig 1900-luvun vaihteessa. Tontin ohitse kulkee venäläisten I maailmansodan aikana rakentama tie. He myös majoittuivat harjun päällä olevassa muonamiesten mökissä, josta on jäljellä kivijalka.

Kantalan osatalo on perustettu 1700-luvulla ja myöhemmin siihen on liitetty kantatalo, josta se lohkottiin. Tilakeskus, Kantalantie ja länsipuolen pelto ovat nähtävissä 1700-luvun lopun kuninkaan kartastossa.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo
rakennusperinteinen

Historiallinen arvo
asutushistoria, sosiaalhistoria

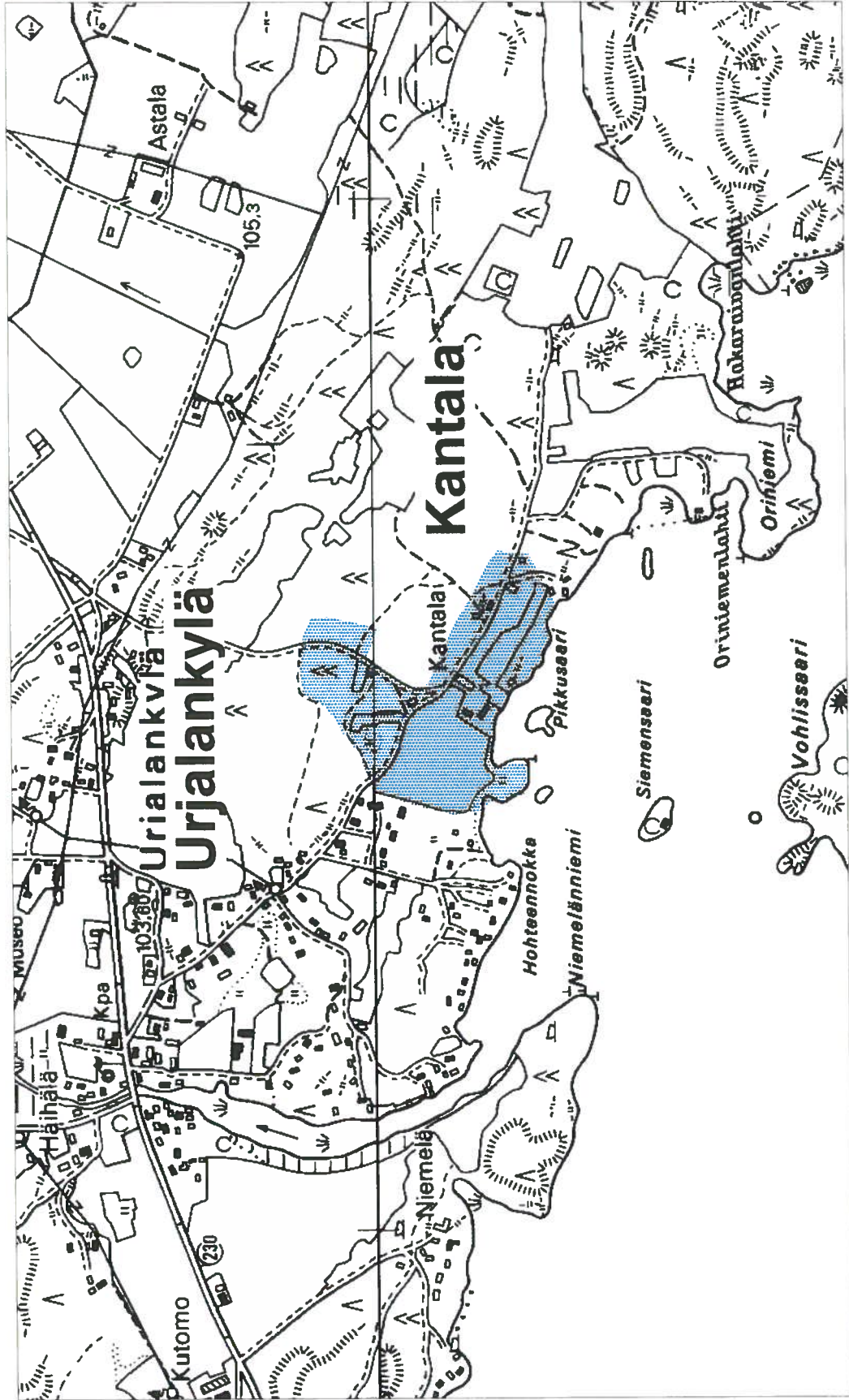
Ympäristöarvo
maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu

Kantalan ja Vuorenpään alueet kertovat 1900-luvun vaihteen sosiaalisesta kerrostuneisuudesta ja historiasta. Alueella on säilynyt vanhan kulttuurimaiseman jäänteitä, rakennuksia, peltoja kiviaitoja ja venäläisten rakentama tie.

Arvoluokitus paikallinen

ARVOALUE: KANTALA

1:10 000

Urjalankylä

Arvoalueet

Arvoalue Naurismonmäki **Arvoalueet** 1

Kuvaus

Naurismonmäki on vanhaa torppa ja mäkitupa-aluetta. Naurismonmäen lisäksi 1900-luvun alussa käytetty käsite Naurismon kaupunki kattaa myös Rumamäen etelärinteessä olevan asutuksen. Lisäksi Vatilahden torppa on luettu siihen. Keskeinen historian ja alueen kannalta on Naurismon kantatalo. Tilan ympäristöä, Naurismonmäkeä ja Rumämäen etelärinnettä ovat asuttaneet torpparit, mäkitupalaiset, itselliset ja erilaiset ammatinharjoittajat. Vanhaan asutukseen viittaa Kuninkaan kartastossa oleva maininta torpasta ja sotamiehen maa -niminen tontti.

Alue on myös ollut pitkään aktiivisen asumisen kohteena. Alueen rakennuskanta on kerrostunutta, ajoittuen vuosille 1850-2000. Enemmistön muodostavat 1900-luvun vaihteen rakennukset. Rakennuskantaa on uudisrakentamisen lisäksi myös korjattu runsaasti. Naurismonmäestä on inventoitu Tervämäki, Hakala, Lepistö ja Naurismo, jotka edustavat 1900-luvun alun rakennuskantaa. Lisäksi arvoalueen rajauksen ulkopuolelta Rumämäestä inventoitiin Rantala ja Peltomäki. Alueella on vielä nähtävissä vanhat pienet pihapiirit rakennuksineen ja peltotilkkuneen. Myös vanha tielinjaus ja sen varrella olevaa rakennuskantaa on nähtävissä Naurismonmäessä.

Alue muodostaa historiallisesti ja alueellisesti oman kokonaisuuden. Alueelle tulee tehdä tarkka rakennusinventointi mahdollisten tarkempien maankäyttösuunnitelmien yhteydessä.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo
rakennusperinteinen

Historiallinen arvo
asutushistoria, sosiaalishistoria

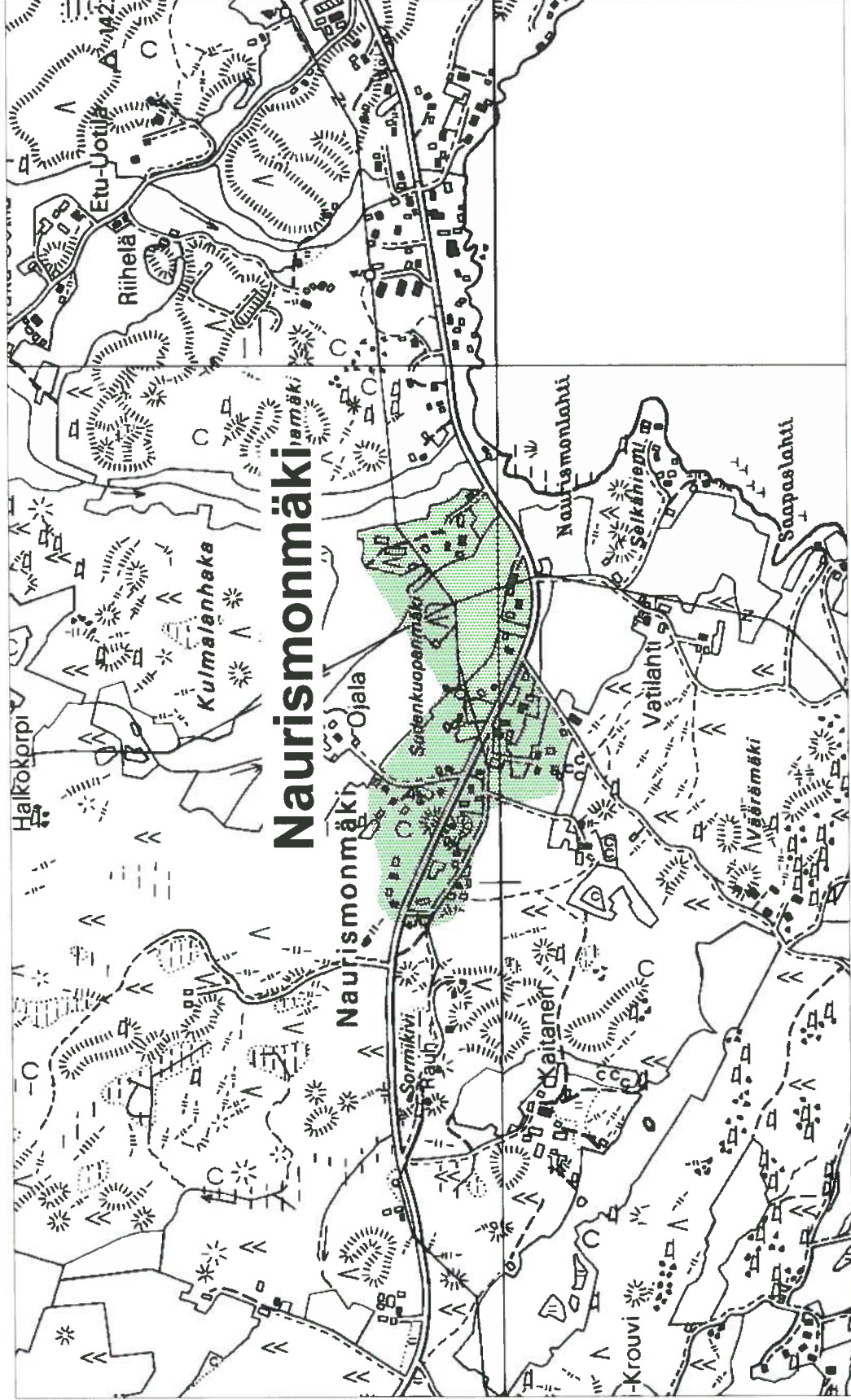
Ympäristöarvo
maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu

Naurismonmäki on muodostunut 1800-luvulla tilattoman väestön asuinpaikaksi. Se on muodostanut sosiaalisen, historiallisen ja kulttuurisen kokonaisuuden kylän keskustan ohella.

Arvoluokitus maisemallinen/historiallinen

ARVOALUE: NAURISMONMÄKI

1:10 000

FILMI V / 2002

rekno ( )

YLEISKUVIA NAURISMON MÄESTÄ

TIEHAARA
(3-37)

KANGASALO
(5-97)

JOTAMIEHEN MAA
(6-4)

PÄIVÄRINNE
(5-69)

OJAPELTO
(1-94)

PITKÄSILTA
(4-14)

MÄKELÄ
(3-27)

YLEVÄ
(5-146)

MÄKELÄ
(3-38)

SIRKKAPUURON LEHTO
(2-153)

SAHA MÄEN
LÄNSIOSASSA
(3-217)

V / 2002

Urjalankylä

Arvoalue Urjalankylä

Arvoalueet

5

Kuvaus

Urjalankylän arvoalue käsittää joen kahtapuolen sijaitsevan kylän vanhan keskustan, sen vanhat kylätontit, tielinjaukset ja pihapiirit. Luoteispuolella sijaitseva Häihälä on käsitelty omana alueena. Urjalankylän rakennuskanta on etupäässä vuosisadan vaihteesta. Vanhimman ja näkyvimmän kokonaisuuden muodostavat vanha kivisilta, Vanha-Helin, kivisakasti, hautausmaa ja Pruuttahuone. Joen idänpuolinen alue on paremmin säilynyt. Sillan jälkeen vanhan raitin ja Kantalantien varrella ja ympäristössä on säilynyt 1900-luvun vaihteesta olevaa erilaista itsellisasutusta, kauppoja ja kutomoita. Entisistä maatiloista ovat jäljellä Ranta-Nikkilä ja Vanha Astala Rautamäellä. Länsipuolella on parhaiten säilynyt Maunola ja Immalan kaupan aittamakasiini. Häihälän ympäristö on käsitelty omana alueenaan.

Yleisesti ottaen arvoalueen rakennukset ovat etupäässä tyhjillään tai vapaa-ajan käytössä. Aktiivisessa, ympärivuotisessa käytössä ovat vain koulu, Alanko ja Maunola. Kylän keskustan maisema on osittain rehevöitynyt ja kasvillisuus on peittänyt vanhoja peltotilkkuja ja rakennusten pihapiiriä. Keskustan kylätonttien ulkopuolella aukeavat peltomaisema on myös säilynyt.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

asutushistoria, taloushistoria, sosiaalhistoria,

Ympäristöarvo

maisemakokonaisuus

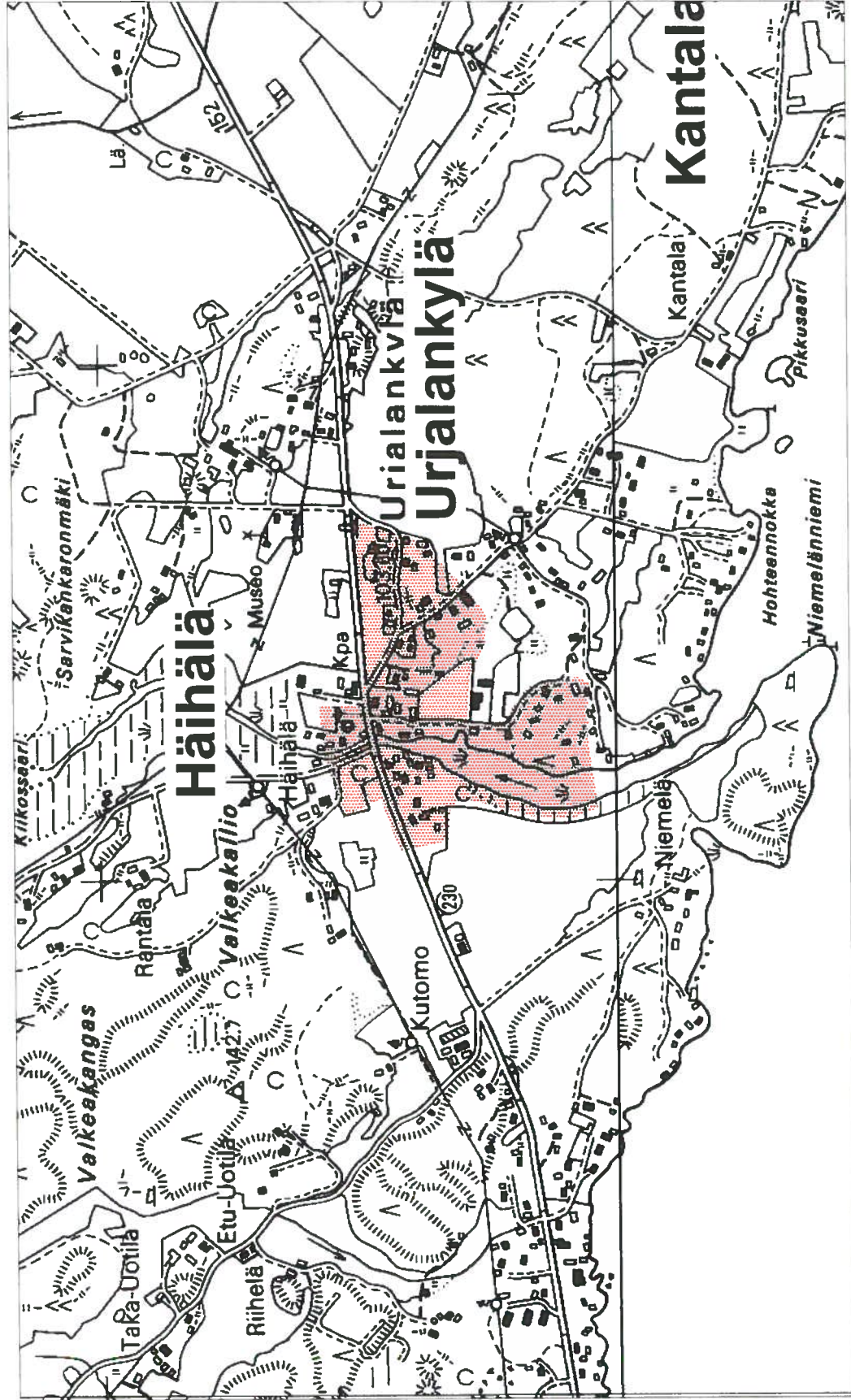
Arvojen perustelu

Vanha kyläkeskus, Rakennuskannassa on nähtävissä kylän sosiaalinen ja historiallinen kerrostuneisuus. Rakennuskanta on säilynyt monipuolisena, Vanhan raitin varrella on nähtävissä maatiloja, mökkiasutusta, koulu, sakasti ja kauppoja.

Arvoluokitus

valtakunnallinen

ARVOALUE: URJALANKYLÄ

1:10 000

Kiinteistö Alanko

Kunta	Urkala	Kiinteistö id	25
Kylä	Urkalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-10-18
Osoite	Punkalaitumentie 446	Alue	1
Aluetyyppi	kyläkeskusta	Peruskartta	
Kohdetyyppi	asuinkiinteistö	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	tontti	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	-
		Rak lkm	3

Kuvaus

Alanko sijaitsee vanhalla Immalan kylätontilla kylän keskustassa. Alangon rakennuskanta: asuinrakennus(1964), vanha pystyhirsistä tehty aittamakasiini (1900-l alku), autotalli (1950-l) ja liiteri (1940-l) Tontilla sijaitsee myös kylän ensimmäisen koulun kivijalka ja muistomerkki. Myös kivikellarin ja vanhan pyöreistä kivistä tehdyn kaivon jäänteet sijaitsevat tien varrella. Pihapiirissä on nurmikkoa, koristekasveja ja pieni perunamaa liiterin takana. Liiterin takana ollut kuusikko on kaadettu v. 2002.

Historia

Nykyisen Alangon kohdalla on sijainnut Immalan kantatalon tilakeskus. Tontti on lohkottu Immalasta vuonna 1927 ja on kooltaan, 0,24 ha. Ensimmäiseksi omistaja oli Kalle Oskari Alanko.

Immalan vanha päärakennus sijaitsi Punkalaitumen tie suuntaisesti. Rakennuksessa aloitti kylän ensimmäinen koulu vuonna 1858. Myöhemmin rakennuksessa toimi mm. kauppa. Tästä vaiheesta on jäljellä tien varrella oleva makasiini. Rakennus purettiin 1960-luvulla kun tietä parannettiin. Ulkoseinässä ollut laatta siirrettiin kiveen, joka seisoo vanhan kivijalan keskellä.

Ympäristö ja pihapiiri

Alanko sijaitsee Urjalankylän keskustassa joen länsipuolella. Alue rajautuu kylän peltoihin, jokeen ja Punkalaitumentiehen. Aikaisemmin, vielä 1930-luvulla, ympäristössä on ollut Immalan lisäksi Mattilan, Keski-Uotin ja Ison-Uodin maatilojen keskukset. Lisäksi tien toisella puolella ovat sijainneet Pauharin ja Säterin tilakeskukset. Nykyään näistä ei ole juuri mitään jäljellä. Ympäristössä on vähän jäljellä vuosisadan alkupuolen asutusta. Vakinaista asutusta on Alangon lisäksi vain itäpuolella sijaitsevassa 1930-luvulla kaupaksi ja asuinrakennukseksi rakennetussa Maunolassa.

Kaava Seutu/maakuntakaava Vahvistamis pvm 1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Suulliset lähteet

Toivonen Pertti, haastattelu huhtikuussa 2002

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Kiinteistö   **Alanko**

Rakennushistoriallinen arvo

14.10.2002

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvoluokka

Perustelu

Vanha kylätontti, raitin varrella vanha pystyhirsistä rakennettu aittamakasiini. Muistokivi.

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros

Valokuvat

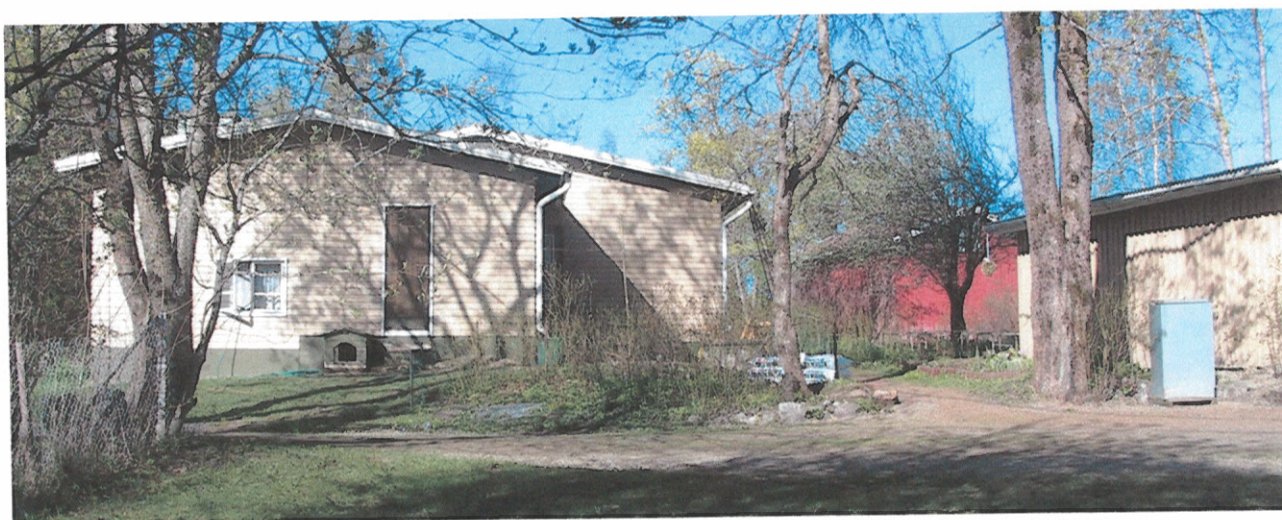
VIII/2002

Inventoija	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo	29.4.2002
		28.5.2002
Tallentaja	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo	

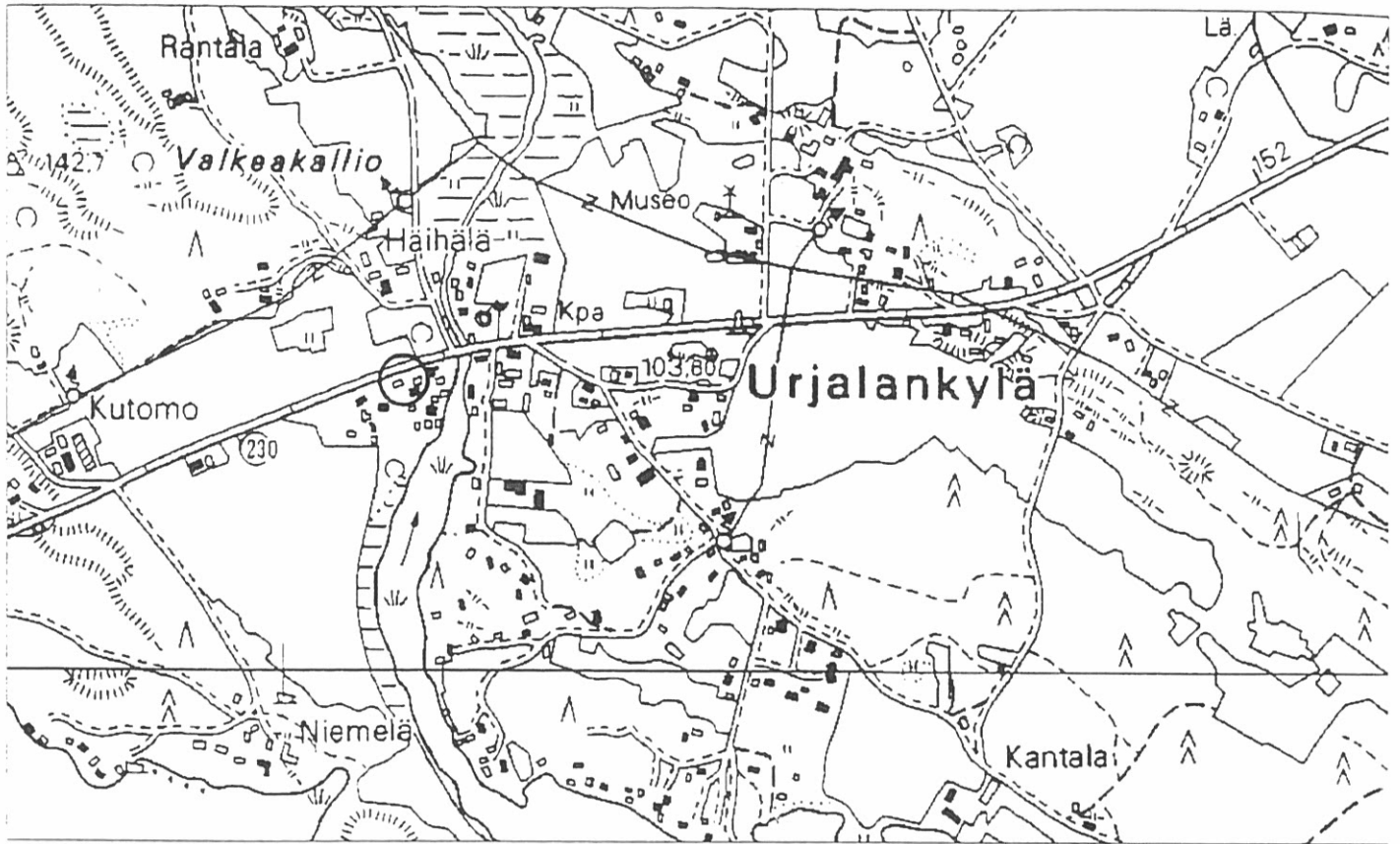
Alanko huhtikuussa 2002. Pystyhirsistä rakennettu aitta/makasiini. Entinen Immalan kaupan rakennus.

Alanko itäpuolelta kuvattuna. Vasemmalta: uusi asuinrakennus v. 1964, makasiini, autotalli

URJALA/ URJALANKYLÄ/ ALANKO

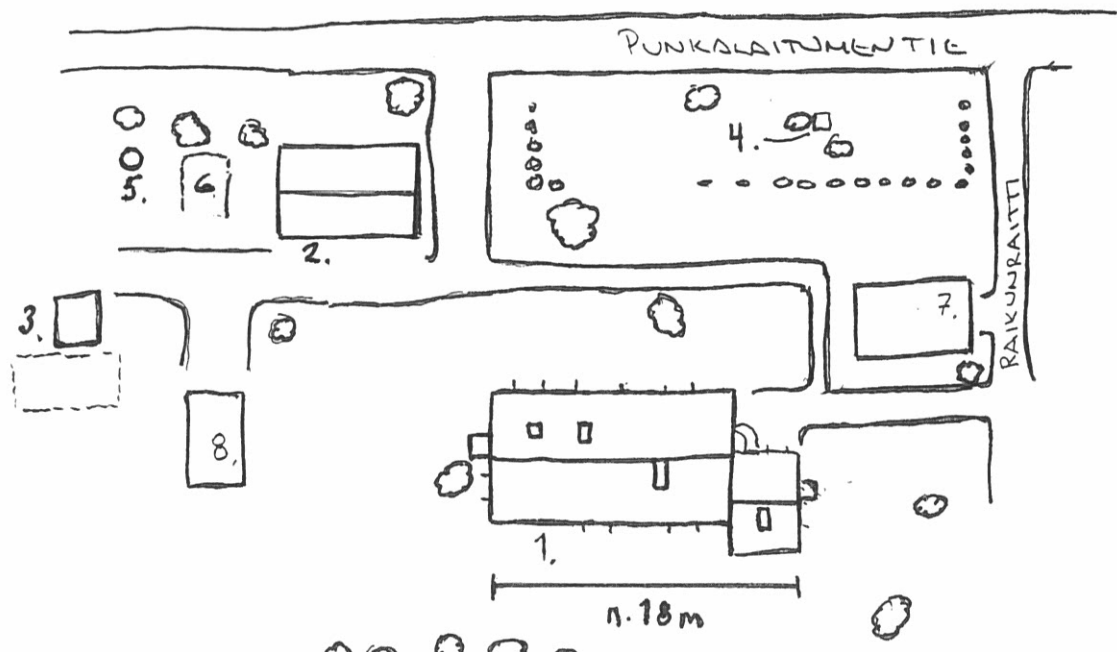

1:10 000

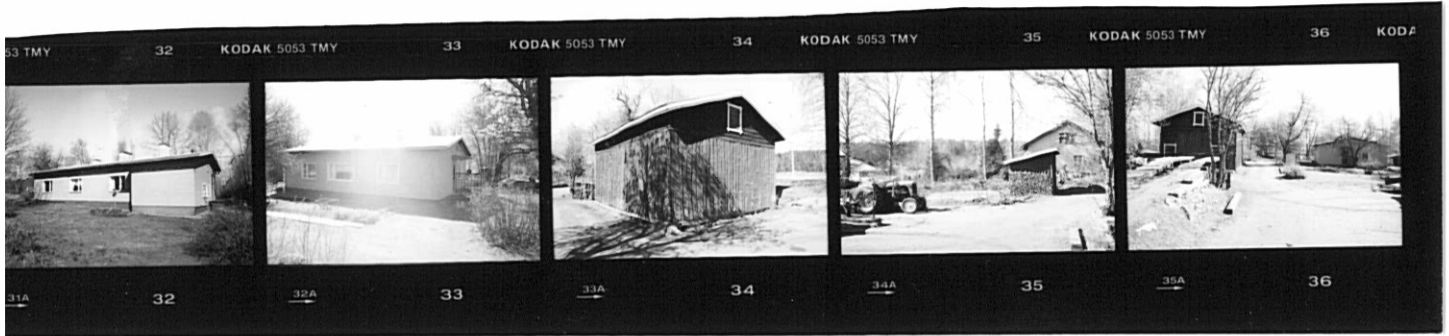
1. ASUINRAKENNUS (1964)
2. MAKASIINI (1900-l alku)
3. LITTERI (1940-l)
4. IMMALAN PÄÄRAKENNUKSEN KIVIJALKA & KOULU KAUPPA MUISTOKIVI
5. KAIVO PYÖREISTÄ KIVISTÄ
6. KIVIKELLARIN JÄÄNÖRKSET
7. AUTOTALLI 1950-l
8. PRESSUTALLI

ASUINRAK-
IDÄSTÄ

FILMI VIII / 2002

ASUINRAK-
ETELÄSTÄ

POHJOISESTA

MAKASIINI
IDÄSTÄ

LIITTEI

YLEISKUVA
LÄNNESTÄ

Kiinteistö Ali-Simola

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	37
Kylä	Urjalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-43-0
Osoite	Museotie	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	maatalous	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	osatalo	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tila	Inventoitu	1
		Rak lkm	n. 8

Kuvaus

Ali-Simolan pihapiirin muodostavat päärakennus v. 1888(rek. 2-158, Simolanmäki) kivinavetta vuodelta 1883 ja betonitiilistä tehty talousrakennus 1920-luvulta.

Yhden sivun pihapiiristä muodostaa Yli-Simolan päärakennus, jonka pihapiiri on pois päin Ali-Simolasta. Pihassa on nurmikkoa ja vanhoja koivuja. Pihapiiri on suojainen ja tiivis. Tilakeskuksen länsipuolella on vuosisadan alkupuolelta oleva rakennus, jossa on ollut työntekijäin asunto ja sauna.

Uudempaa rakennuskantaa edustaa suurehko lato/kuivuri. Nykyinen eläinsuoja on rakennettu entisen pajan kivijalalle. Uusi asuinrakennus, varasto/verstas ja sauna ovat rakennettu 1990-luvulla vanhan keskuksen pohjoispuolella olevan pellon taakse, Sarvikankaronmäen rinteeseen.

Simolanmäen (Ali-Simolan vanha päärakennus) omistajat

887-439-2-158 SIMOLANMÄKI
KALLIO HELI ANNIKKI
ÄIJÄNTIE 2 001 33470 YLÖJÄRVI
VAHANTANIEMENTIE 23 33480 YLÖJÄRVI
NIKKILÄ PEKKA TUOMAS
AHOJENTIE 44 31720 URJALANKYLÄ
Nikkilä Hilikka Helena, 010149-
Birger Jarlsg 118 A 4 tr 11420 Stockholm
NIKKILÄ JUHA-PEKKA
AHOJENTIE 44 31720 URJALANKYLÄ
MUSEOTIE 21 31720 URJALANKYLÄ

Historia

Ali-Simola on osa vanhaa Simolan tilakeskusta, joka muodostuu vierekkäin sijaitsevasta Ali-Simolasta ja Yli-Simolasta. Ensimmäisen kerran Simola on lohkottu Naurismosta v. 1615. Tämän jälkeen Simolaa on jaettu ja yhdistetty useaan otteeseen. Kuninkaankartastossa, 1700-luvun lopulla Simolan asuinpaikka on sama kuin nykyään. Vuonna 1870 mainitaan Simoloita olleen Urjalankylässä vain yksi. Nykyinen jako Yli- ja Ali-Simolaan on syntynyt ehkä 1800-luvun loppupuolella. Tilojen asuinrakennukset ovat ajoitettavissa 1800-luvun loppuun ja 1900-luvun alkuun.

Ali-Simola pysyi aina 1900-luvun alkuun Naurismosta lähteneen ja Simolan nimekseen

Kiinteistö   **Ali-Simola**

ottaneen suvun hallussa. Vuosisadan alkupuolella Ali-Simola omistajuus vaihtui useasti. Tämän ajan omistajista voidaan mainita Jalmari Jussila Haritusta, jonka aikana navettaa laajennettiin ja asuinrakennusta uudistettiin. Vuonna 1934 talon osti Frans Nikkilä, jonka suvun omistuksessa talo on yhä.

Tilan asuinrakennukset sijaitseva Sarvikankaronmäellä n. 200 m pohjoiseen vanhasta keskuksesta.

Nykyiseen Ali-Simolan tilaan kuuluu suurin osa rakennuksista. Ainoastaan entisen Ali-Simolan päärakennus kuuluu Simolanmäki nimiseen tonttiin, jonka omistaa Nikkilän perikunta. Eri tonttien rakennukset on käsitelty inventoinnissa yhtenä kokonaisuutena.

Ympäristö ja pihapiiri

Yli-Simola sijaitsee kaakkois-luoteissuunnassa kulkevan harjun luoteispäässä lähellä Urjalankylän keskustaa. Harjanteen lisäksi ympärillä on vanhaa agraarimaisemaa. Lähistöllä on myös Urjanmäen musealue. Pihapiirissä on lehtipuita, omenapuita ja nurmikkoa. Itäsivun muodostaa Yli-Simolan päärakennuksen takasivu.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Oja Aulis, Urjalan talot ja isännät 1539-1870

Tietoja ja muistelmia Simolan talosta, Urjalan kotiseutu arkisto

Urjalan talot ja isännät 1539-1870

Suulliset lähteet

Pekka Nikkilä, haastattelu toukokuussa 2002

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen, rakennustekninen

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvoluokka   maakunnallinen

Perustelu

Hyvin säilynyt 1900-luvun alun kokonaisuus vanhalla asuintontilla.

Lisätietoja

Liitteet

Kiinteistö   **Ali-Simola**

Karttaote, asemapiirros, pohjapiirros

Valokuvat

XIII/2002

Inventoija	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo	13.5.2002
-------------------	--	-----------

28.5.2002

Tallentaja	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo
-------------------	--

Kiinteistö Ali-Simola

Rakennukset

Kiinteistö	37	Kiinteistötunnus	887-439-43-0
Rakennustyyppi	navetta	Rakennus id	17
Nykyinen käyttö	maatalous		
Alkuperäinen käyttö	maatalous		
Suunnittelija	Ei tiedossa	Rakentamisaika	
Signeeraus/ vuosiluku	1883	Rakentamisvuosi	1883
Kerros-luku	1	Rakentamisvuosi- kymmen	1880
Pohjakaava		Rakentamis- vuosisata	1800
Ullakko ☒	Kellari ☐	Korjausvuodet	1930-I

Perustus Luonnonkivi -laasti

Runko Kivimuuraus

Vuoraus Muu, vuoraamaton

Katemateriaali Tiili -sementti

Katon muoto Satula, osin auma

Kuisti

Kuistin kattomuoto

Kuvaus

Suuri vinkkelin muotoinen navetta on rakennettu lohkotuista ja saumatuista kivistä. Laajennusosan kiviseinä nousee vain seinän puoleenväliin, yläosa on hirrestä. Katto on rakennettu nykyiseen muotoon 1930-tulipalon jälkeen. Rungon ja siiven harjakatot yhtyvät siten, että nurkkaan muodostuu auma, jonka päätykolmioon on sijoitettu ikkuna. Sikalan katon harja tulee myös pitemmälle kuin räystäää.

Historia

Navetta on rakennettu v. 1883. Lohkotuista ja saumatuista luonnonkivistä tehdyn rungon yläpuolella on punaiseksi maalattu hirsisalvos. Alkujaan suorakaiteen muotoista rakennusta on laajennettu 1920/30-luvulla kivistä ja hirrestä rakennetulla siivellä, johon sijoitettiin sikala ja kanala. Siiven luoteiskulmassa on mielenkiintoinen oviaukko, jotta kärryillä päästäisiin ajamaan sisään. Tämä laajennus tehtiin Jalmari Jussilan ollessa isäntänä. Navetta paloi 1930-luvun alkupuolella. Vuonna 1934 tilan omistajaksi tuli Frans Nikkilä, joka ilmeisesti vastasi navetan korjaamisesta nykykuntoon. Betonitiilikatto on rakennettu 1960-luvulla. Samalla purettiin puolipöyreät valoaukot katolta. Navetta toimii edelleen sikalana.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Kiinteistö   **Ali-Simola**

Rakennushistoriallinen arvo   rakennustekninen

Historiallinen arvo

Ympäristöarvo   maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu   Ulkoasu säilynyt rakentamisajan v.1883 ja 1930-luvun laajennuksen ja korjauksen asussa. Sikalan nurkassa oleva oviaukko ja katon muoto ovat mielenkiintoiset.

Kunto   Hyvä

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

4.6.2002

Lisätietoja

Kiinteistö Ali-Simola

Kiinteistö	37	Kiinteistötunnus	887-439-2-158
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	18
Nykyinen käyttö	asuminen		
Alkuperäinen käyttö	asuminen		
Suunnittelija	Ei tiedossa	Rakentamisaika	
Signeeraus/ vuosiluku	1888	Rakentamisvuosi	1888
Kerros-luku	1	Rakentamisvuosi- kymmen	1880
Pohjakaava	Paritupa, kamareill	Rakentamis- vuosisata	1800
Ullakko ☒	Kellari ☒	Korjausvuodet	1920-I,

Perustus Luonnonkivi - harkko

Runko Hirsi

Vuoraus Pystylauta, peiterimoitettu

Katemateriaali Tiili -sementti

Katon muoto Satula

Kuisti umpikuisti

Kuistin kattomuoto harjakatto

Kuvaus

Vuonna 1888 rakennettu asuinrakennus on rakennettu kivi-harkkoista tehdyille sokkeleille. Rakennus on vuorattu pystylaudalla ja peiterimoilla. Väri on luonnonvalkoinen, listat ovat ruskeat. Ikkunat ovat pääosin 6-ruutuisia ja 9-ruutuisia. Vuorialaudoissa on klassistisia koristeita, osa on uusittu 1980-luvulla. Länsipään alla on noin 4x4 metriä kivistä holvattu kellari. Rakennuksen vuosilukuna pidetty 1888 on hakattu sinne.

Rakennuksessa on pihan puolella suurehko poikkipääty, jossa on keittiö ja sisäänkäynti rakennukseen. Sisätilat ovat muuttuneet alkuperäisestä. Tiloja on jaettu ja sisäkattoja laskettu. Vanhoja yksityiskohtia on säilynyt jossain määrin. Rakennus on teknisesti hyvässä kunnossa. Omistaja on kiinnostunut rakennuksen palauttamisesta vanhempaan asuun.

Historia

Asuinrakennus on rakennettu v. 1888. Nykyinen ulkoasu on syntynyt ilmeisesti Jalmari Jussilan toimesta 1920-luvulla. Tällöin rakennettiin entisen avokuistin tilalle nykyinen poikkipääty, jossa mm. keittiö sijaitsee. Rakennusta myös maalattiin ja huoneita tapiseerattiin. Ilmeisesti osa ikkunoista on myös peräisin tältä ajalta.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Kiinteistö   **Ali-Simola**

Rakennushistoriallinen arvo   rakennusperinteinen

Historiallinen arvo   asutushistoria

Ympäristöarvo   maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu   Vanhan Ali-Simolan pihapiirin osa. Ulkoisesti säilynyt
1880/1920-luvun asussa.

Kunto   Hyvä

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

4.6.2002

Lisätietoja

Ali-Simola = Ali-Simola (navetta) ja Simolanmäki (asuinrakennus)

Ali-Simola toukokuussa 2002

Päärakennus etelästä

yllä:navetta v. 1883

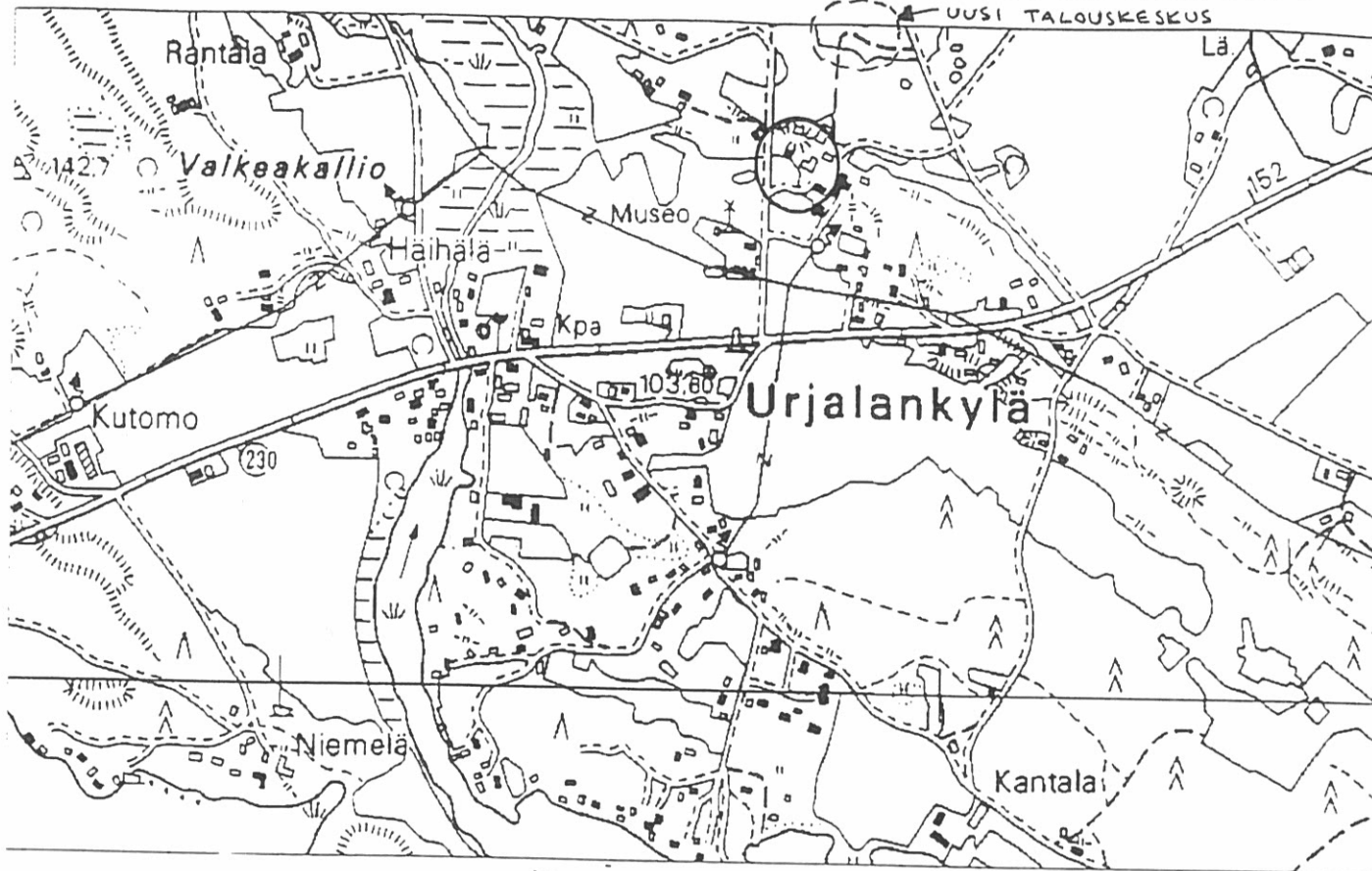
alla: päärakennus pohjoisesta

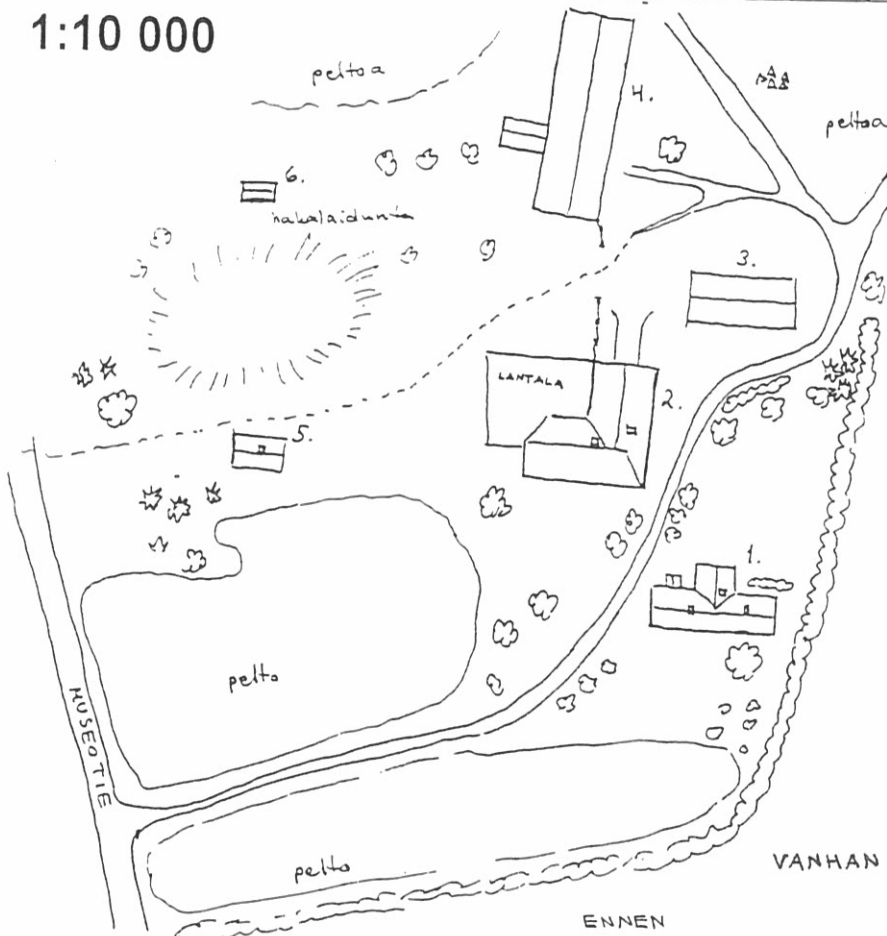
***yllä:Ali-Simola
1900-luvun
alkupuolen
kartassa.***

URJALA/ URJALANKYLÄ/ SIMOLANMÄKI JA ALI-SIMOLA

1:10 000

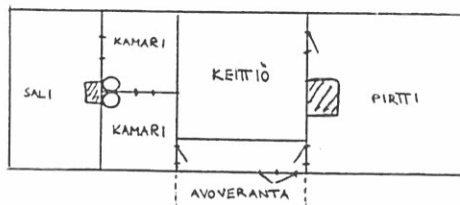
1. PÄÄRAKENNUS (VANHA)
2. NAVETA
3. TALOUSRAKENNUS
4. LATO/KUIVURI
5. MÖKKI/SAUNA
6. ELÄINSUOJA

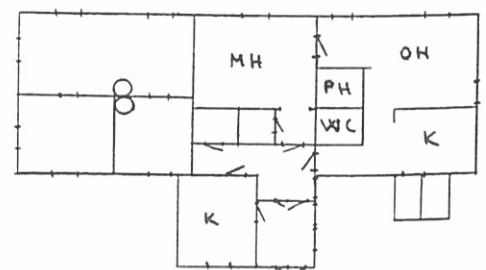
yleiskuva lounaasta

VANHAN PÄÄRAKENNUKSEN HUONEJAKO

ENNEN

NYT

NAVETTA JA ASUINKAK.

SIMOLANMÄKI ASUINKAK. ETELÄSTÄ

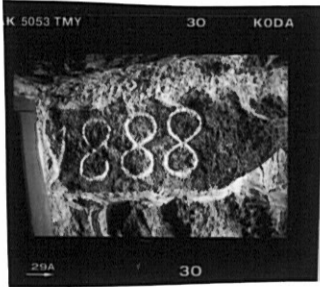
LÄNNESTÄ

PÖNJOISESTA

KELLARIN KATTO

RAK. VUOSILUKU KELLARISSA

FILMI
XI / 2002

KELLARIN OVI

LÄTO/KUIVURI KAAKOSTA

UUSI ASUINKAK. ETELÄSTÄ

TALOUS RAK. ETELÄSTÄ ALI-SIMOLA

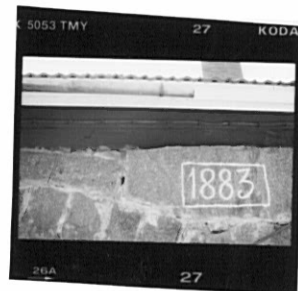

ALI-SIMOLA NAVETTA IDÄSTÄ

NAVETTA ETELÄSTÄ

NAVETTA LÖNNESTÄ

NAVETTA PÖNJOISESTA

NAVETAN VUOSILUKU ITÄPUOLEN SEINÄ

NAVETTA

NAVETTA LUOTEESTA

GLÄINSUOJA

VÄENTUPA / SAUNA

KAAKOSTA

LÄNNESTÄ

TIKKI
UUNI

Kiinteistö Anttila

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	27
Kylä	Urjalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-1-51
Osoite	Punkalaitumentie	Alue	1
Aluetyyppi	kyläkeskusta	Peruskartta	
Kohdetyyppi	asuinkiinteistö, liike-elä	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	palstatila, muu	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	1
		Rak lkm	1

Kuvaus

Anttilan rakennuksista on jäljellä vain vuosisadan alkupuolelta oleva asuinrakennus. Ulkonäkö, avokuistien pylväät ja ikkunoiden koristukset, edustaa 1920-luvun klassismia. Tontin eteläosassa on sijainnut talusrakennuksista on jäljellä pieni hirsikehikko. Pieni tontti on kasvanut myös pahasti umpeen.

Historia

Anttilan nykyinen tontti, n 0,11 on lohkottu Anttilan palstatilasta vuonna 1926. Omistajaksi tuli M(?) Gröholm.

Anttilan palstatila, n. 11.5. ha, oli lohkottu Vähä-Uotista v. 1912 ja kaupat oli tehty jo v. 1908. Ostajana oli Antipas Uoti ja myyjänä Vähä-Uotin omistaja Viktor Emil Simola. Samassa yhteydessä lohkottiin muitakin palstatiloja. Myös Vähä-Uoti myytiin, sen osti Väinö Simola.

Asuinrakennus on rakennettu ilmeisesti viimeistään palstatilan aikoihin, 1900-luvun alkupuolella.

Eine Ahlman asui 1950-luvulla rakennuksessa ja 1960/70-luvulla rakennuksessa toimi kutomo. Tämän jälkeen rakennus on ollut tyhjiään.

Ympäristö ja pihapiiri

Anttila sijaitsee Urjalankylän keskustassa joen länsipuolella ja Punkalaitumentien eteläpuolella. Rakennuksen edestä on kaadettu kuusikko, joten rakennus näkyy hyvin tielle.

Kaava Seutu/maakuntakaava **Vahvistamis pvm** 1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Suulliset lähteet

Antti Sillanpää, haastattelu huhtikuussa 2002

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Kiinteistö   **Anttila**

Historiallinen arvo

taloushistoria

Ympäristöarvo

maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvoluokka   paikallinen

Perustelu

Vanha kylätontti

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros, pohjapiirros

Valokuvat

VIII/2002

Inventoija   Jari Heiskanen,   29.4.2002
                    Pirkanmaan
                    maakuntamuseo

28.5.2002

Tallentaja   Jari Heiskanen,
                    Pirkanmaan
                    maakuntamuseo

Kiinteistö Anttila

Rakennukset

Kiinteistö	27	Kiinteistötunnus	887-439-1-51
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	19
Nykyinen käyttö	ei käytössä		
Alkuperäinen käyttö	asuminen, kutomo		
Suunnittelija	Ei tiedossa	Rakentamisaika	1800- ja 1900-luku
Signeeraus/ vuosiluku		Rakentamisvuosi	
Kerros-luku	1.5	Rakentamisvuosi- kymmen	
Pohjakaava	Paritupa	Rakentamis- vuosisata	1900
Ullakko ☒	Kellari ☐	Korjausvuodet	1950-I

Perustus Betoni - valettu, nurkkakivet

Runko Hirsi

Vuoraus Pystylauta, peiterimoitettu

Katemateriaali Pelti- aalto

Katon muoto Satula

Kuisti avokuisti

Kuistin kattomuoto harjakatto

Kuvaus

Ikkunoiden yläpuolella on puolikaaret koristeina. Myös ikkunoiden vuorilautojen alalautaa on muotoiltu. Rakennuksessa on kaksi avokuistia, joiden tukena on kaksi valkoiseksi maalattua pylvästä. Ulkoverhoilu on alaosassa pystylautaa peiterimoin, seinän yläosassa, vesilista yläpuolella on käytetty kapeampaa pystylaudoitusta. Yläosa on maalattu vaaleanpunaisella, alaosa on ollut vaalempi. Etelälappeella on mansardikattojen kaaveli, jossa on 9-ruutuinen ikkuna. Käynti vintille on rakennuksen päädyssä olevan avokuistin kautta.

Rakennus on huonossa kunnossa. betonisokkeli on liikkunut ja särkenyt rakennusta. Ulkoverhoilussa ja hirsissä lahovaurioita. Välipohja on osittain romahtanut. Betoniportaat ovat haljenneet.

Historia

Asuinrakennuksen ulkoasu on 1900-luvun alkupuolelta, ehkä 1920-I. Rakennus on alun perin rakennettu ilmeisesti nurkkakiville. Betonisokkeli ja -portaat ovat rakennettu 1940/50-luvulla.

Kiinteistö   **Anttila**

Rakennus on alun perin rakennettu ilmeisesti nurkkakiville. Betonisokkeli on rakennettu myöhemmin.

Rakennuksessa on toiminut kutomo, jonka henkilökuntaa on myös asunut rakennuksessa.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo   rakennusperinteinen

Historiallinen arvo   taloushistoria

Ympäristöarvo   maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvojen perustelu   Kyläkeskustassa sijaitseva 1900-luvun alun tyyllirakennusta jäljittelevä asuinrakennus. Toiminut kutomona.

Kunto   Huono

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

4.6.2002

Lisätietoja

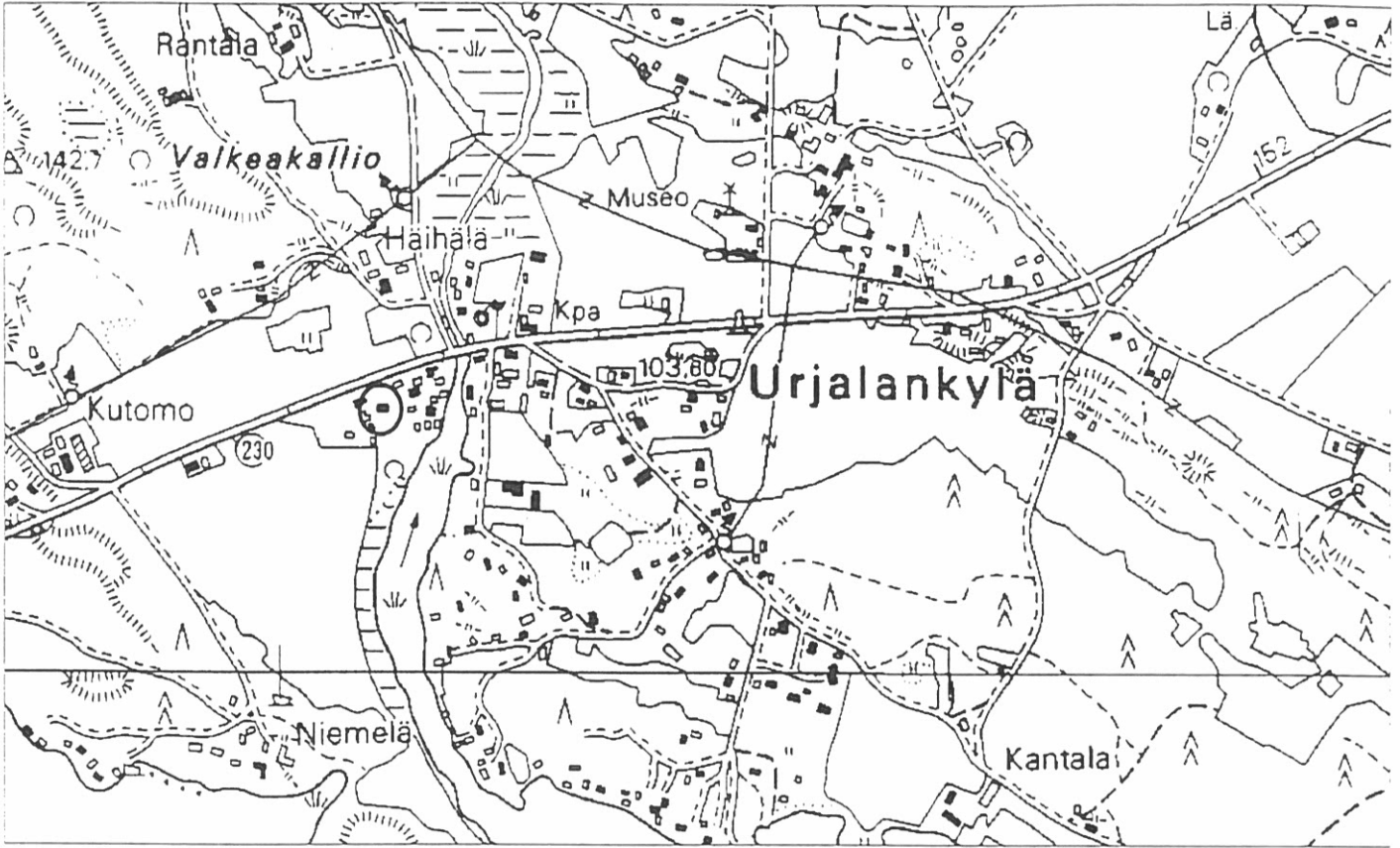
Anttila huhtikuussa 2002

Anttila huhtikuussa 2002, pohjoispuolelta kuvattuna

URJALA/ URJALANKYLÄ/ ANTTILA

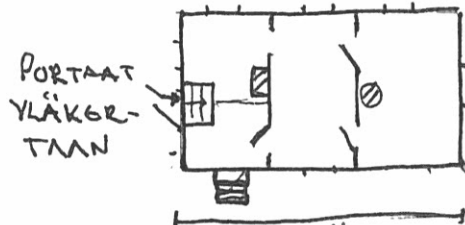
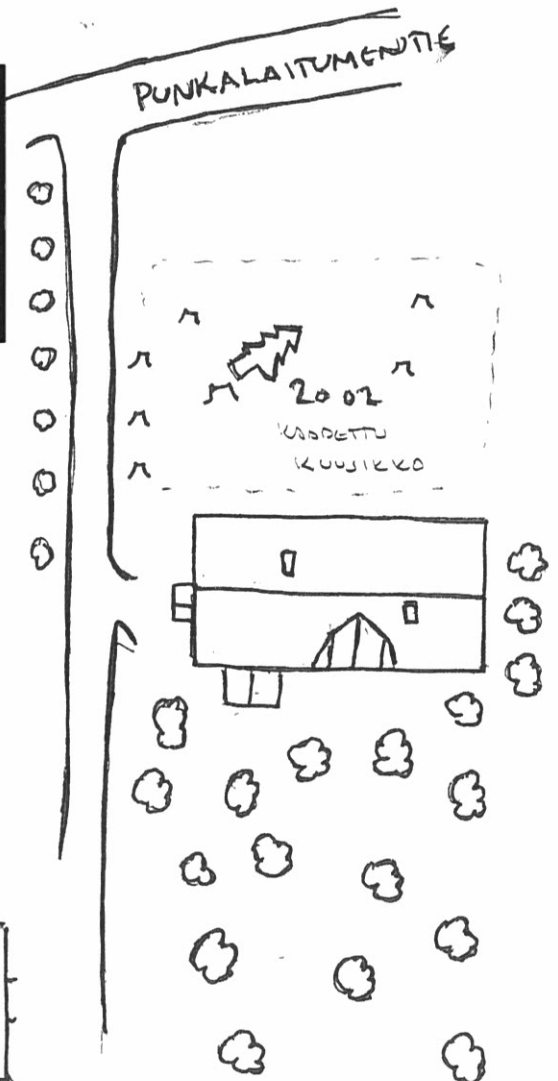

1:10 000

Filmi VIII / 2002

asuinrakennus
 .. etelästä .. koillisesta .. luoteesta

Kiinteistö   **Astala**

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	45
Kylä	Urjalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-3-87
Osoite	Punkalaitumentie 329	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	maatalous	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	kantatalo	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tila	Inventoitu	1
		Rak lkm	7

Kuvaus

Astalan tilan pihapiirin muodostavat 1930-luvun puolenvälin aikoihin ns. Vanhasta-Astalasta siirretyt tai uusina rakennetut rakennukset. Rakennuksia on seitsemän. Päärakennus (siirretty v. 1936/ rakennettu v. 1883) navetta (1935), pienempi asuinrakennus/varasto (1934/1883), sauna (1936). Pihapiirin itäpuolella pellolla on lisäksi entinen aitta, nykyinen rehuvarasto(1932/1900-l?) ja peltinen kalustusuoja (1986). Astala sijaitsee pienellä metsäisellä mäellä peltojen keskellä. Astala on aktiivinen ja toimiva maatila, jonka pihapiiriä ja ympäristöä leimaavat koneet, hevoset, lehmät ja kissat.

Historia

Astala on Urjalankylän vanhoja kantataloja, joka mainitaan jo 1539. Nykyiselle paikalle rakennukset on siirretty uusjaon järjestelyiden seurauksena 1930-luvulla. Aikaisemmin rakennukset olivat Rautamäellä, Urjalankylän keskusta eteläpuolella. Rautamäelle jäi vanhempi asuinrakennus ja aittarivi, joka jäi vanhan isännän, Juho Astalan käyttöön.

Rakennukset rakennettiin uuteen asuun siirron yhteydessä. Uutena isäntänä aloitti Reino Astala. Vuonna 1883 rakennettu päärakennuksen eteläpään kamareista rakennettiin pienempi asuinrakennus uuteen pihapiiriin. Rakennusta myös jatkettiin pystyhirsisellä varasto-osalla. Toinen pystyhirsitekniikalla rakennettu rakennus on nykyinen rehuvarasto, joka alkujaan on ollut aitta, joka sittemmin muutettiin ensin kuivuriksi. Navetta on rakennettu betonitiilistä ja sen eteläpuolella on samanikäinen ja samasta materiaalista tehty pyöreä siilo.

Ympäristö ja pihapiiri

Astala sijaitsee tilan peltojen keskellä, pienessä metsäsaarekkeessa. Punkalaitumentie kulkee tilan peltojen pohjoispuolelta. Eteläpuolella maisemaa hallitsee luoteis- kaakko suuntainen metsäinen harjanne. Lähistöllä on vähän muuta asutusta, etupäässä Punkalaitumentien varrella. Lounaispuolella Hessi-tallin maneesi on näkyvin rakennus.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Oja Aulis, Urjalan talot ja isännät 1539-1870

Lounaishämeen kotiseutu- ja museoyhdistyksen vuosikirja XXII 1953, artikkeli Muistikuvia ja asiakirjatietoja Astalan talosta ja suvusta.

Suulliset lähteet

Kiinteistö   Astala

Astala Martti, Astala Marita, haastattelu toukokuussa 2002

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

maisemakokonaisuus

Arvoluokka   paikallinen

Perustelu

Uusjaon seurauksena syntynyt ja hyvin säilynyt pihapiiri 1930-luvulta

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros

Valokuvat

X/2002

Inventoija   Jari Heiskanen,   23.5.2002
Pirkanmaan
maakuntamuseo

24.5.2002

Tallentaja   Jari Heiskanen,
Pirkanmaan
maakuntamuseo

Kiinteistö Astala

Rakennukset

Kiinteistö	45	Kiinteistötunnus	887-439-3-87
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	12
Nykyinen käyttö	asuminen		
Alkuperäinen käyttö	asuminen		
Suunnittelija	Itseoppinut	Rakentamisaika	
Signeeraus/ vuosiluku		Rakentamisvuosi	1936
Kerros-luku	1	Rakentamisvuosi- kymmen	1930
Pohjakaava		Rakentamis- vuosisata	1900
Ullakko ☒	Kellari ☐	Korjausvuodet	1936

Perustus Lohkokivi, saumattu
Runko Hirsi
Vuoraus Pystylauta, profiloitu peiteri
Katemateriaali Tiili, betoni
Katon muoto Harja
Kuisti umpikuisti
Kuistin kattomuoto harjakatto

Kuvaus

Ikkunat ovat 6-ruutuiset. Ikkunoiden otsalaudassa on käytetty uusrenesanssi-tyyppistä koristelua. Sisätiloissa on tehty pintaremonttia 1900-luvun viimeisinä vuosikymmeninä. Vanhoja peiliovia on säilynyt rakennuksessa.

Historia

Rakennus on rakennettu Vanhan-Astalan päärakennukseksi ilmeisesti tilan isännän Juho Astalan suunnitelmien mukaan v. 1883. Uusjaon jälkeen rakennus siirrettiin nykyiselle paikalle Kyläsuolle, kylän keskustan itäpuolelle. Tässä yhteydessä rakennuksen sisä- ja ulkomuoto muuttui. Huonejärjestystä muutettiin hieman, lisäksi vintti rakennettiin asuinkäyttöön. Entisen eteläpään huoneista tehtiin pihapiiriin toinen asuinrakennus, jossa mm. omistajan mummo on asunut. Sen jatkeena on pystyhirsinen varasto-osa. Varsinainen päärakennus on kivijalalle rakennettu hirsirakennus, joka on verhoiltu pyöristetyllä peiterimavuorauksella. Vuorauksen väri on valkoinen, listat ovat ruskeat. Satulakaton katemateriaalina on betonitiili. Rakennuksen kuisti on uudistettu 1900-luvun loppupuolella.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Kiinteistö   Astala

Rakennushistoriallinen arvo   rakennusperinteinen

Historiallinen arvo   asutushistoria

Ympäristöarvo   maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu   Rakennuksen historia tunnetaan hyvin ja se on toiminut
Astalan kantatilan päärakennuksena jo 120 vuotta kahdessa
eri paikassa.

Kunto   Hyvä

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

24.5.2002

Lisätietoja

Astala, yleiskuva pohjoisesta, kuvat otettu toukokuussa 2002

Astala päärakennus, tänään ja vanhalla paikalla v. 1887

Astala idästä

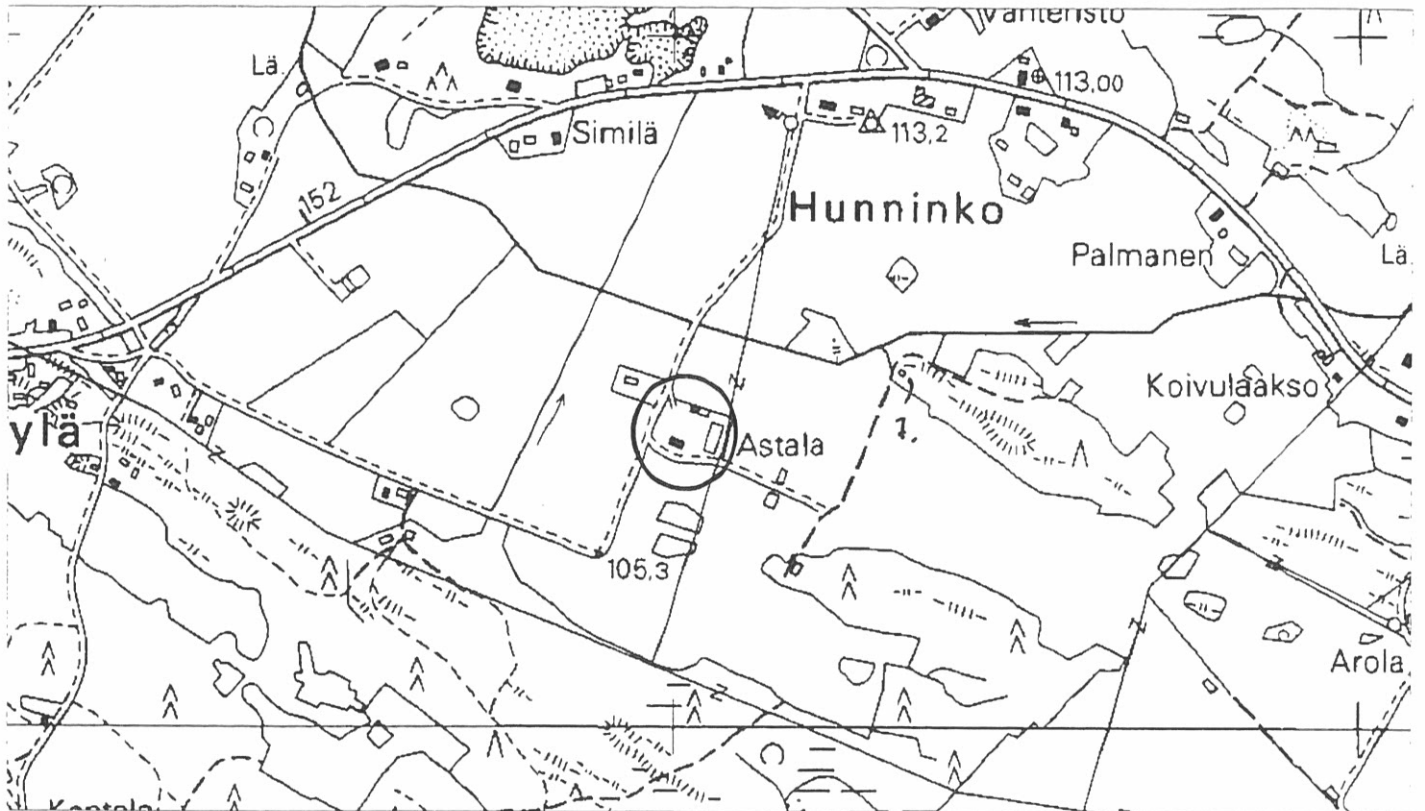

toinen asuinrakennus

lehmän sorkkien hoito

URJALA/ URJALANKYLÄ/ ASTALA

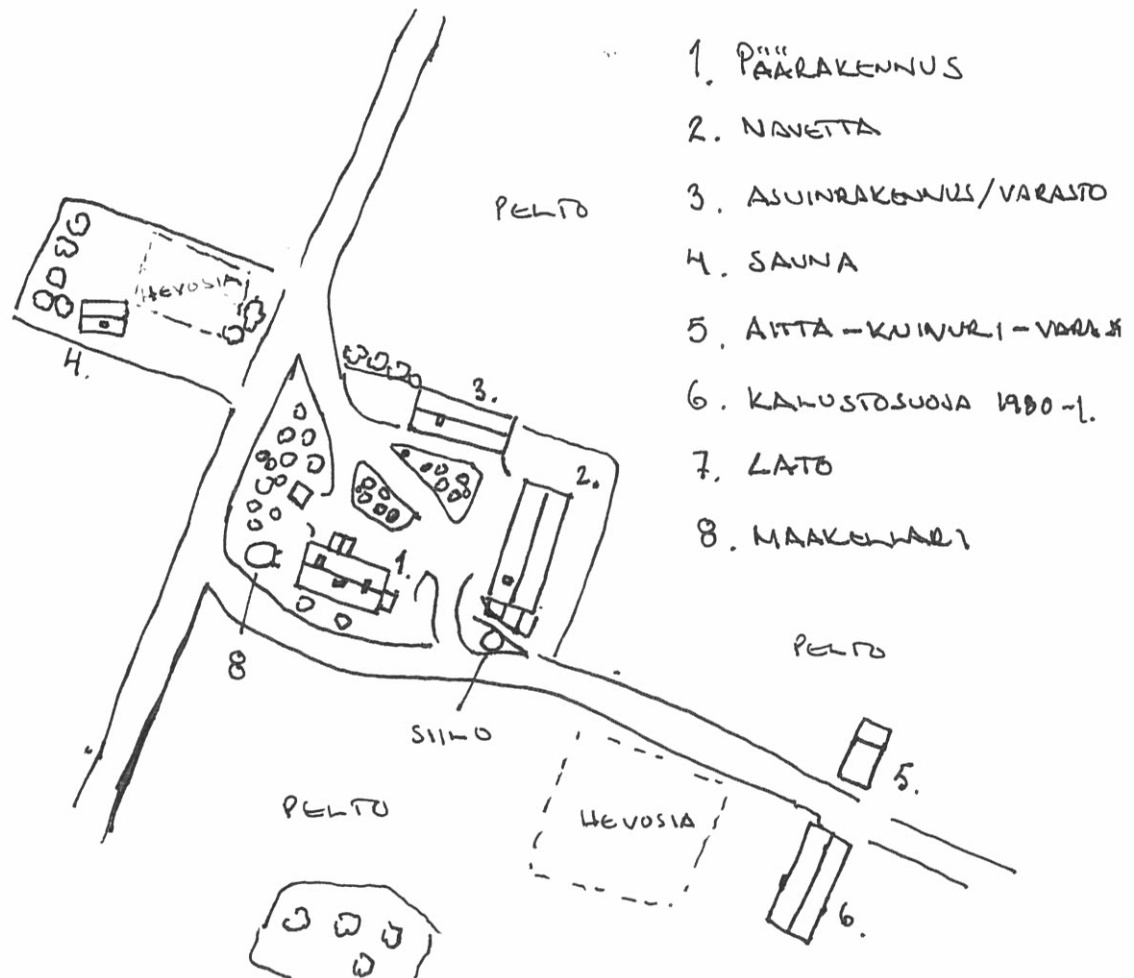

1:10 000

FILMI K/2002

YLEISKUVA
POHJOISESTA

FILMI X / 2002

ASUINRAK.
LÄNNESTÄ

ETELÄSTÄ

IDÄSTÄ

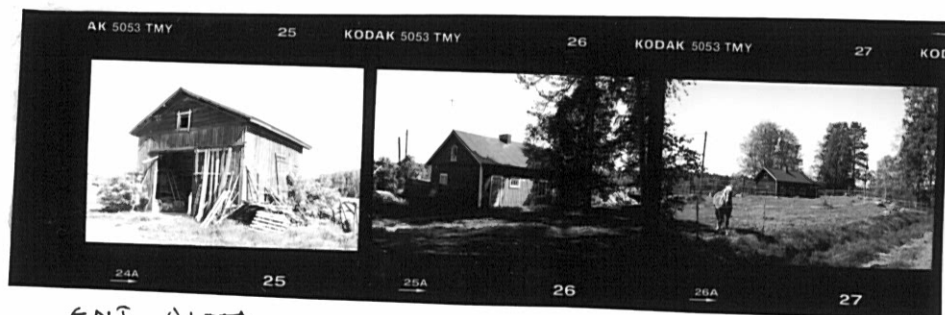
YLEISKUVA
IDÄSTÄ

POHJOISESTA

IKKUNA

ENT. AITTA

TOINEN ASUINRAK.
LOUNASTA

SAUNA
IDÄSTÄ

Kiinteistö   **Hakala**

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	12
Kylä	Urjalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-3-28
Osoite	Punkalaitumentie 677	Alue	1
Aluetyyppi	mäkitupa-alue (hist.)	Peruskartta	
Kohdetyyppi	asuinkiinteistö	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	mäkitupa	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	1
		Rak lkm	4

Kuvaus

Hakalan rakennuskannan muodostavat, vanhempi asuinrakennus 1800- ja 1900-luvun vaihteesta , talousrakennus 1930-l, uudempi asuinrakennus 1950-l ja suurehko katos.

Pihapiiri on metsäinen ja sitä rajaa eteläpuolelta Punkalaitumentie.

Historia

Hakala on lohkottu Häihälästä v. 1928. Tontti oli 0,6 ha.

Asutus on kuitenkin vanhempaa perua, ehkä 1800-luvun puolelta. Ennen sotia vanha tielinjaus kulki nykyistä etelämpänä. Nykyinen tielinjaus, joka sivuaa taloja, on vasta sotien jälkeen rakennettu. Asuinrakennuksen lisäksi tontilla on ollut pieni pelto ja ulkorakennus, joka on sijainnut asuinrakennuksen luoteispuolella. Siitä ei ole juuri jälkiä nähtävissä.

Ympäristö ja pihapiiri

Hakala sijaitsee Punkalaitumentien varrella Naurismonmäen asutuksen länsiosassa. Ympäristö on mäkiä metsämaastoa.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Suulliset lähteet

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

maisemallisesti keskeinen sijainti

Kiinteistö   **Hakala**

Arvoluokka   paikallinen

Perustelu

Hakala edustaa vanhaa mäkitupalaisasutusta

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros, pohjapiirros

Valokuvat

V/2002

Inventoija   Jari Heiskanen,   22.4.2002
                    Pirkanmaan
                    maakuntamuseo

4.6.2002

Tallentaja   Jari Heiskanen,
                    Pirkanmaan
                    maakuntamuseo

Kiinteistö Hakala

Rakennukset

Kiinteistö	12	Kiinteistötunnus	887-439-3-28
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	20
Nykyinen käyttö	ei käytössä		
Alkuperäinen käyttö	asuminen		
Suunnittelija	Ei tiedossa	Rakentamisaika	1900-luvun vaihde
Signeeraus/ vuosiluku		Rakentamisvuosi	
Kerros-luku	1	Rakentamisvuosi- kymmen	
Pohjakaava	Paritupa	Rakentamis- vuosisata	
Ullakko ☒	Kellari ☐	Korjausvuodet	

Perustus Nurkkakivet

Runko Hirsi, ranko

Vuoraus Pystylauta, peiterimoitettu

Katemateriaali Tiili -sementti, aaltopelti

Katon muoto Satula

Kuisti umpikuisti

Kuistin kattomuoto pulpettikatto

Kuvaus

Sisätiloiltaa rakennus on paritupa. Sisäänkäynti on rakennuksen pohjoispäässä olevasta pulpettikattoisesta kuistilta. Keittiön lisäksi kuistilta on sisäänkäynti huoneeseen, jota on levennetty rankorakenteisella osalla. Huonetta on käytetty ehkä verstaana.

Rakennuksen eteläpään vintin ikkuna on pieniruutuinen. Ikkunat ovat 6-ruutuiset ja vuorilautoja on korostettu listoilla.

Rakennuksessa on säilynyt sen vanhaa ilmettä.

Rakennus on osin huonossa kunnossa, välipohja on pudonnut alas keittiön vieressä olevan kylkiäisen kohdalla.

Historia

Rakennettu ehkä 1800-luvun loppupuolella

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo rakennusperinteinen

Kiinteistö   **Hakala**

Historiallinen arvo   asutushistoria

Ympäristöarvo   maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvojen perustelu   Hakala edustaa vanhaa mäkitupalaisasutusta

Kunto   Kohtalainen

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

4.6.2002

Lisätietoja

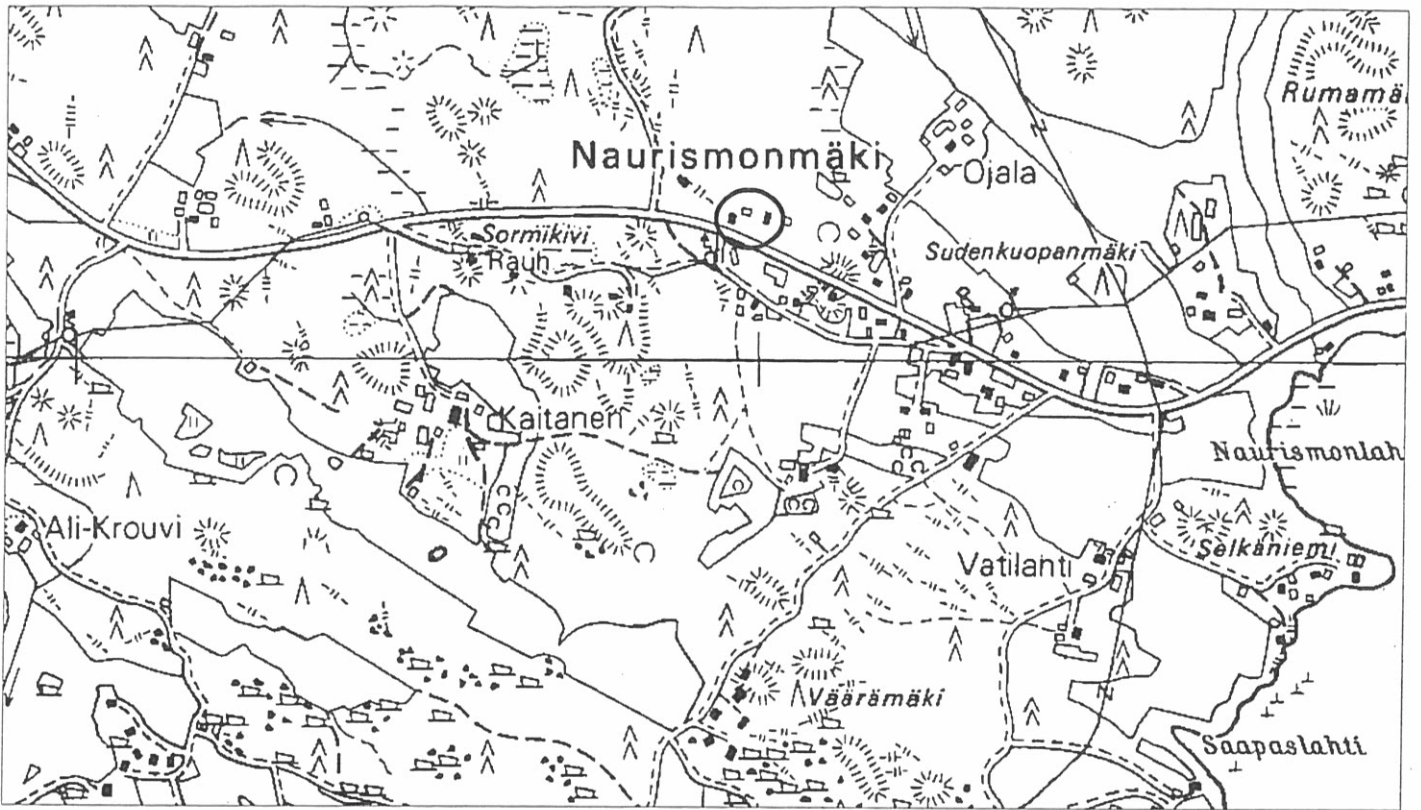
Hakala, huhtikuussa 2002

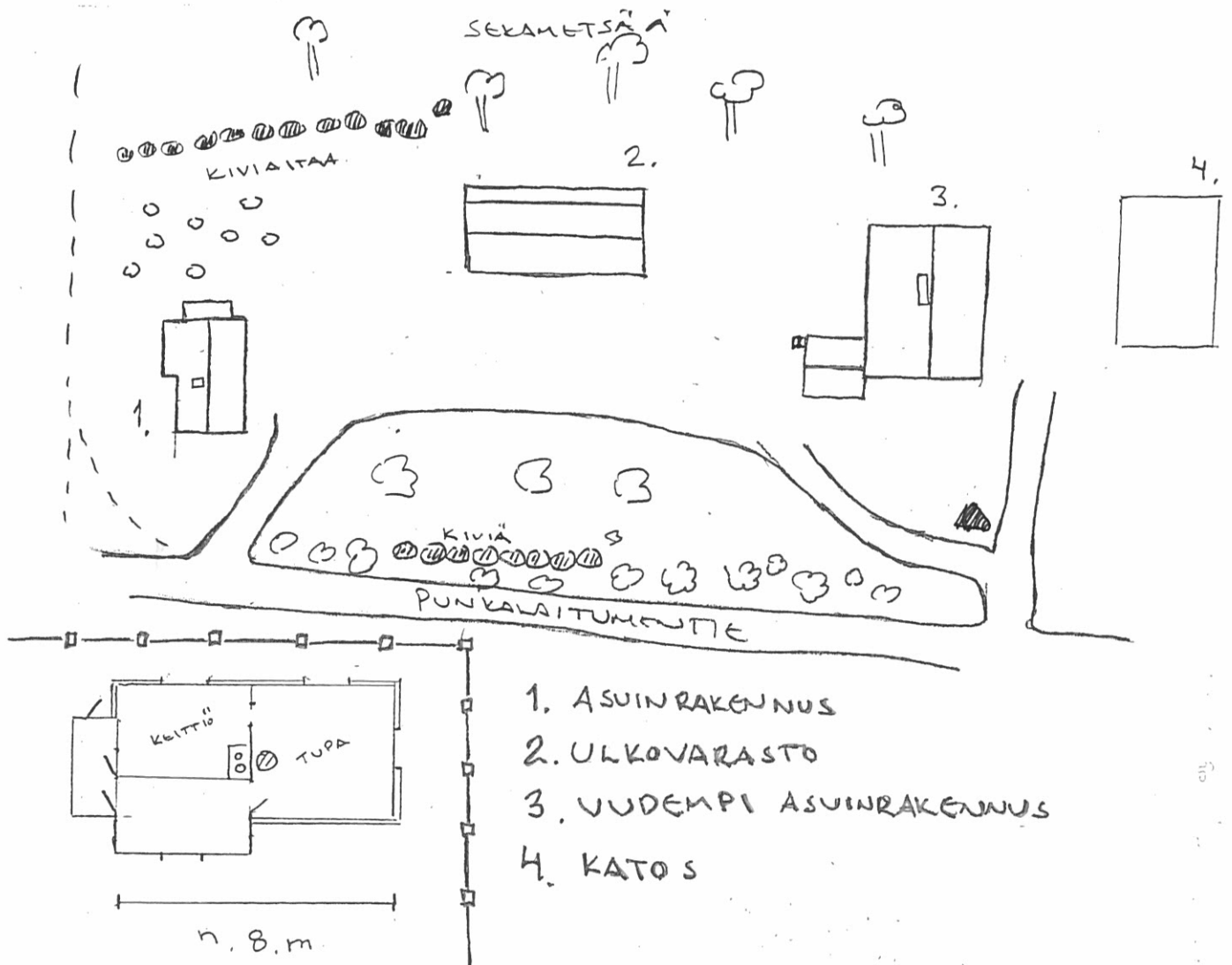
Hakala, itäpuolelta kuvattuna

URJALA/ URJALANKYLÄ/ HAKALA

1:10 000

1. ASUINRAKENNUS
2. ULKOVARASTO
3. Uudempi ASUINRAKENNUS
4. KATOS

FILMI V/2002

ulkorakennus
idästä

uudempi asuinrak.
etelästä

FILMI VI/2002

asuinrakennus
idästä

... pohjoisesta

... lännestä

... etelästä

yleiskeuva
lounaasta

Kiinteistö Häihälä

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	21
Kylä	Urjalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-9-89
Osoite	Yntäläntie	Alue	1
Aluetyyppi	kyläkeskusta	Peruskartta	
Kohdetyyppi	asuinkiinteistö	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	kantatalo	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	1
		Rak lkm	7

Kuvaus

Häihälän tilakeskus sijaitsee Urjalankylän keskustan läpi virtaavan Kortejoen länsirannalla, raitin pohjoispuolella. Paikka on vanha kylätontti. Tilan rakennuskannan muodostavat 1900-luvun alkupuolella rakennettu päärakennus, pystyhirsistä rakennettu navetta 1920-luvulta, liiteri ja liiteri/lihapuoti. Pohjoispuolen pellolla oleva tilaan kuuluunut, 1800-luvulta oleva vilja-aitta ei enää kuulu tonttiin. Joen rannassa on 1950-luvulla rakennettu saunarakennus. Päärakennuksen itäpuolella Yntäläntie varrella on kahden rakennuksen kivijalat. Häihälän pellot ovat tilakeskuksen pohjois- ja länsipuolella. Nykyisin vuokrattu pois.

Historia

Häihälä on lohkottu Astalan kantatilasta vuonna 1565. Seuraavalla vuosisadalla Häihälä oli kruununtila ja rustholli. 1700-luvun alkupuolella se toimi nimismies- ja käräjätalona. Honkolan kartanon laajentaessaan alueitaan Häihälä liitettiin 1740-luvulla kartanoon. Isonjaon aikaan tilan koko oli 642 hehtaaria, johon lukuun laskettiin myös kartanon maat.. Honkolan kartanon isäntä kapteeni Wetterhoff esitti kuntakokoukselle tyttökoulun perustamista, joka aloitti Häihälässä vuonna 1867. Vihkijänä oli Uno Cygnaeus ja länsä oli myös kansakouluhallinnon esimies, senaattori Harald Viktor Vilhelm Furuholm. Koulun jälkeen Häihälässä on toiminut mm. kauppa ja kestikievari. Vanha tilakeskus paloi ja uusi, Juho Astalan suunnittelema kansallisromanttis-tyylinen päärakennus rakennettiin 1900-luvun alkupuolella.

Ympäristö ja pihapiiri

Häihälä sijaitsee näkyvällä paikalla peltojensa keskellä, hiukan Punkalaitementien pohjoispuolella. Maiseman muodostavat pellot, joki ja Kortejärvi. Lähistöllä ei ole uutta rakennuskantaa. Tilan pellot ovat vuokratut viljelyä varten. Pihapiirissä on vanhempaa ja uudempaa pihakasvillisuutta.

Eteläpuolella olevassa haapametsikössä ovat sijainneet Pauharin ja Säterin tilojen rakennukset vanhoilla kylätonteilla. Ne siirrettiin pois uusjaon jälkeen 1930-luvulla.

Kaava Seutu/maakuntakaava **Vahvistamis pvm** 1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Uusjakokartta v. 1932, Hämeen maanmittauslaitoksen arkisto

Oja Aulis, Urjalan talot ja isännät 1539-1870

Kiinteistö Häihälä

Rakennukset

Kiinteistö	21	Kiinteistötunnus	887-439-9-89
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	21
Nykyinen käyttö	vapaa-aika		
Alkuperäinen käyttö	asuminen		
Suunnittelija	Itseoppinut	Rakentamisaika	
Signeeraus/ vuosiluku		1900-luvun alku	
Kerros-luku	2	Rakentamisvuosi	
Pohjakaava	muu, vapaa pohjak	Rakentamisvuosi- kymmen	1900
Ullakko ☒	Kellari ☒	Rakentamis- vuosisata	1900

Korjausvuodet

Perustus	Luonnonkivi - harkko
Runko	Hirsi
Vuoraus	Pystylauta, peiterimoitettu
Katemateriaali	Pelti -saumattu
Katon muoto	Mansardi
Kuisti	avokuisti
Kuistin kattomuoto	harjakatto

Kuvaus

Rakennuksen on suunnitellut Juho Astala 1900-luvun alkupuolella.

Ikkunat ja vuorilaudat on muotoiltu kansallisromanttiseen tyyliin. Myös kuistin rakenteissa on käytetty saman tyylin koristetia.

Rakennuksen länsipuolella on suurehko mansardikattoinen frontoni. Itälappeella on kaksi pientä pulpettikattoista kaavelia, joissa on pieniruutuiset ikkunat.

Sisätiloissa on säilynyt alkuperäistä kiinteää sisustusta, mm. uunit.

Rakennuksen itäpuolella on kivijalassa kaksi kellaria. Eteläpäässä olevassa on kivistä holvattu katto ja siinä on säilytetty perunoita. Pohjoispäässä olevassa kellarissa kattona on ensimmäisen kerroksen rossipohja. Toiminut ruokakellarina.

Historia

Asuinrakennus, kuten suurinosa muista rakennuksista on rakennettu vuosisadan vaihteessa sattuneen tulipalon jälkeen. Rakennuksen suunnittelija Juho Astala oli Astalan isäntä ja suunnitteli sivutyönään myös rakennuksia. Häihälässä hän noudatti

Kiinteistö   **Häihälä**

vuosisadan vaihteessa muodissa ollutta kansallisromanttista tyyliä.

Rakennuksessa on pidetty hammaslääkärin vastaanottoa kesäisin.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo   rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

Ympäristöarvo   maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvojen perustelu   Asuinrakennus on ulkoisesti hyvin säilynyt vuosisadan vaihteen kansallisromanttista tyyliä edustava rakennus. Asuinrakennus on keskeinen osa Häihälän pihapiiriä ja kylän maisemaa.

Kunto   Hyvä

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

4.6.2002

Lisätietoja

Häihälä toukokuussa 2002

päärakennus lännestä, vasemmalla liiteri ja sen takana navetta

päärakennus itäpuolelta

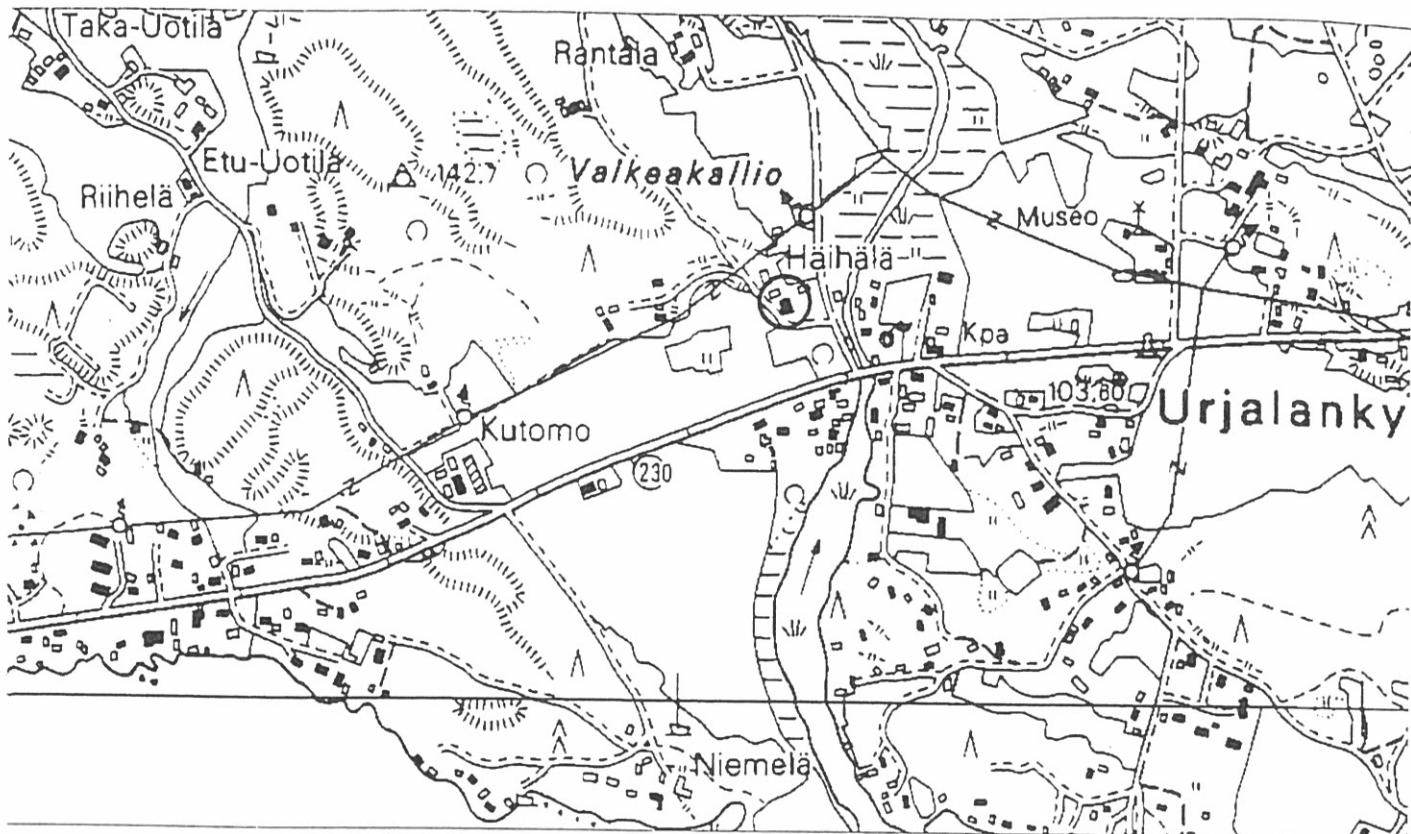

vanha vilja-aitta

aitan ovi

URJALA/ URJALANKYLÄ/ HÄIHÄLÄ

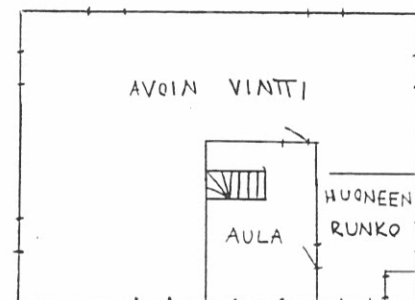
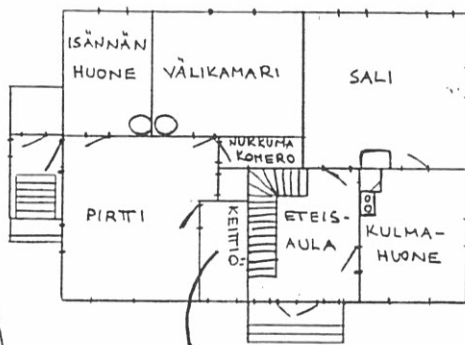

1. KERROS

2. KERROS

1:10 000

6.

0

15 m

ENTINEN RUOKAKOMERO

1. ASUINRAKENNUS
2. NAVETTA
3. LIITERI / LIHAPUOTI
4. LIITERI
5. SAUNA
6. HÄIHÄLÄN ENTINEN MÄKITUPA
7. PURETTUJEN RAKENNUSTEN KIVIJALKOJA
8. VILJA-AITTA, EI KUULU ENÄÄ TILAA

Päärakennus
länneestä

Idästä

liiteri/liha-
puoli
etelästä

navetta
Idästä

vilja-aitta
kaakosta

yleiskuva
koillisesta

yleiskuva
lounaasta

Sauna
lounaasta

Filmi VIII
/2002

Vilja-aitan
oven lukko

salin tulisija

lihapuodin pystyhirsi-
seinä ja ovi

Päärakennus
pohjoisesta

Filmi X/2002

pirtti ↘

Vanhoja hammas-
lääkärin välineitä
tuoli ja poljettava
pora

Hammaslää-
kärin
Kyltit

Päärakennuksen
vinthi

Yläkerran
aula

Navetan sisäseinän rimoitus ja
rappaus

salin tuli-
sija

Kulma-
kamarin
tuli-
sija

Kiinteistö   **Ihamäki**

Kunta	Ujala	Kiinteistö id	43
Kylä	Urialankylä	Kiinteistötunnus	887-439-13-32
Osoite	Ahojontie 65	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	maatalous	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	kantatalo	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tila	Inventoitu	-
		Rak lkm	6

Kuvaus

Ihamäen rakennukset sijaitsevat pienessä metsäsaarekkeessa Sarvikankaronmäen itäpäässä. Ihamäen pihapiirin rakennukset: päärakennus, navetta, kaksi talousrakennusta. Ihamäki on toimiva peltoviljelystila, jolla harjoitetaan myös metallialan pienyritystoimintaa. Pihapiirissä vanhoja koivuja, nurmikkoa, omenapuita ja marjapensaita.

Historia

Ihamäen tontti on lohkottu Koppalasta v. 1929. Ihamäessä sijaitsevat Pauharin maiden tilakeskus. Pauhari on Urialankylän kantataloja ja se maintaan vuoden 1539 maakirjassa. Nykyiselle paikalle rakennukset on siirretty uusjaon jälkeen 1930-luvulla. Entinen paikka oli kylän keskustassa sillan luoteispuolella.

Ympäristö ja pihapiiri

Ihamäkeä ympäröivät laajat peltoaukeat. Itäpuolella nousee laaja metsäinen Sarvikankaronmäki. Lähistöllä on varsin vähän muuta asutusta.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Urialan talot ja isännät 1539-1870.

Suulliset lähteet

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

maisemakokonaisuus

Kiinteistö   **Ihamäki**

Arvoluokka   paikallinen

Perustelu

Vanha kantatalo. Uusjaon seurauksena syntynyt uusi tilakeskus. Ympärillä avoin peltomaisema.

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros

Valokuvat

X/2002

Inventoija	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo	23.5.2002
-------------------	--	-----------

28.5.2002

Tallentaja	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo
-------------------	--

Ihamäki (Pauhari), toukokuussa 2002, päärakennus koillisesta päin kuvattuna

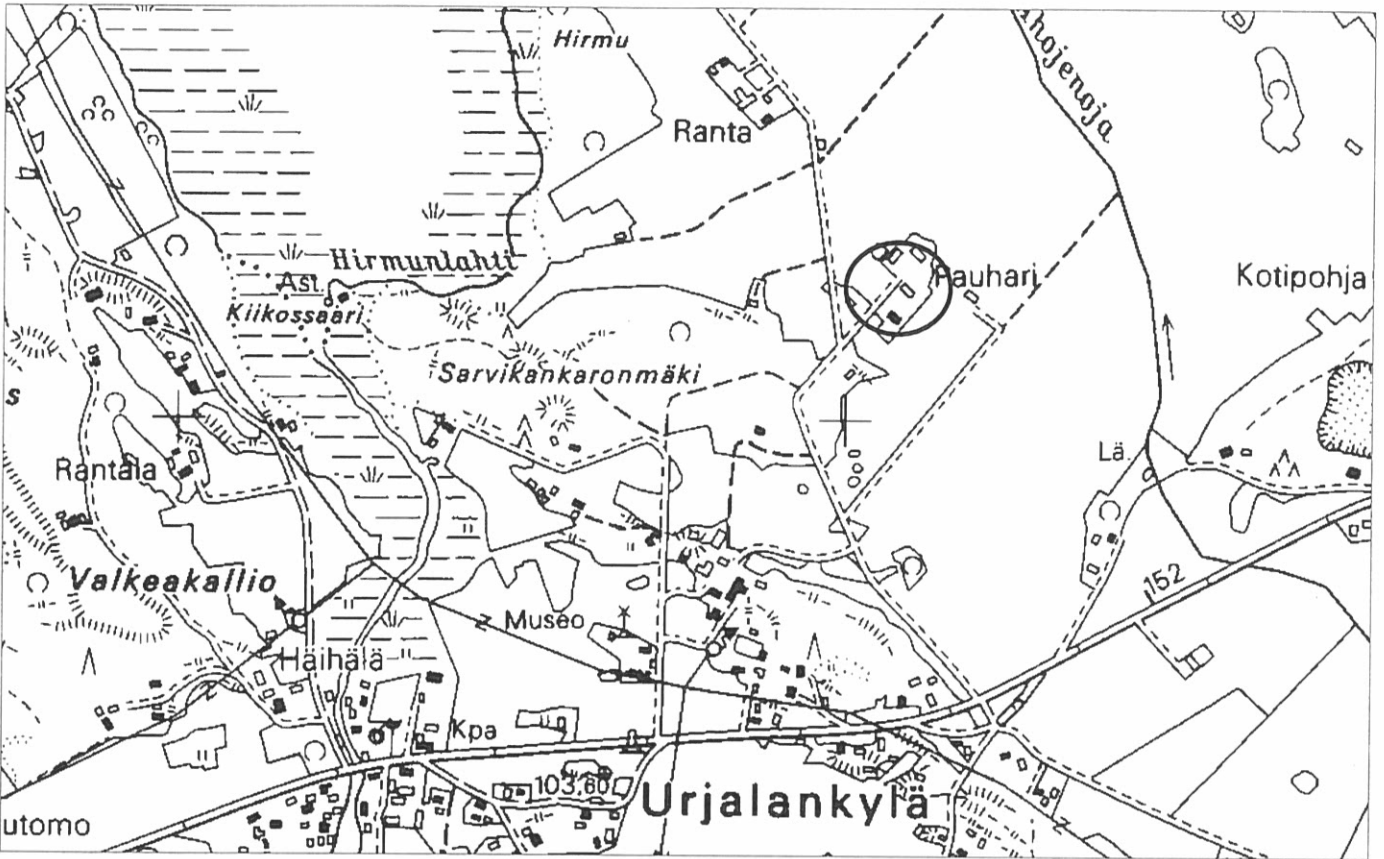
Ihamäki, maaliskuussa 2002, päärakennus lounaasta päin kuvattuna

Ihamäki, toukokuussa 2002, eteläpuolelta kuvattuna

URJALA/ URJALANKYLÄ/ IHAMÄKI

1:10 000

Filmi X/2002

1. ASUINRAKENNUS
2. TALOUSRAKENNUS
3. NAVETTA
4. TALOUSRAKENNUS
5. RIIHI/KUIVURI
6. MÖKKI

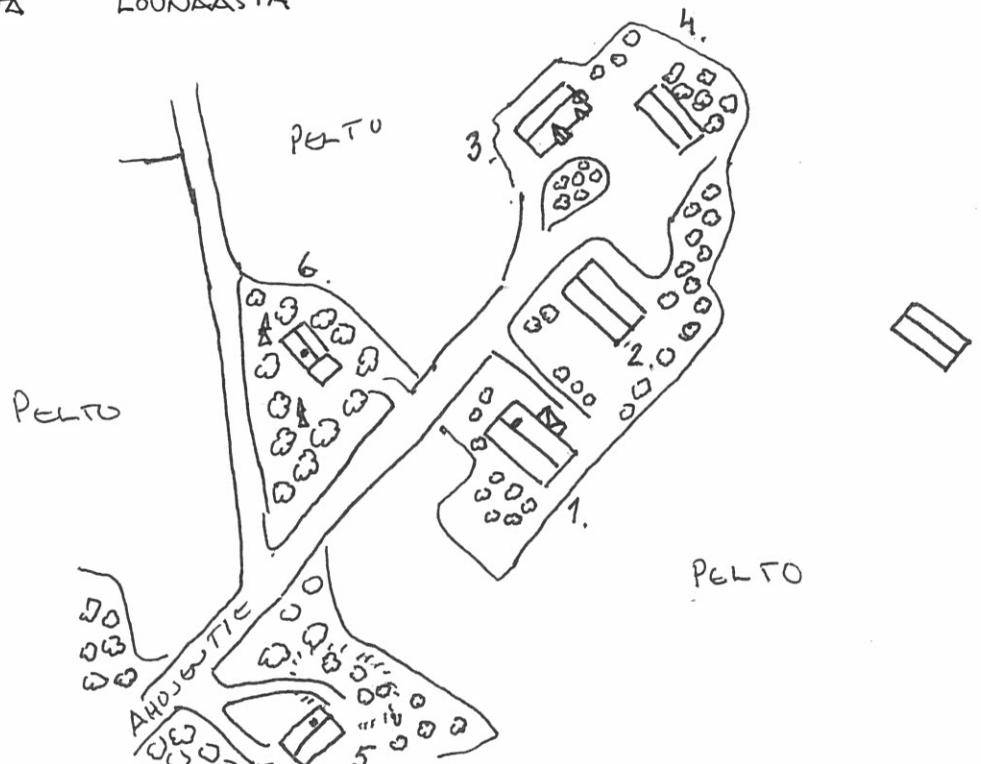
ASUINRAK.
KOKKISESTA

POHJOISESTA

LOUNAASTA

LUOTEESTA

KUIVURI

NAVETTA
LOUNASTA

MÖKKI

TALOUSRAK.

TALOUSRAK.

NAVETTA
KAAKOSTA

Kiinteistö   **Jokiranta**

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	29
Kylä	Urjalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-12-102
Osoite	Punkalaitumentie 272	Alue	1
Aluetyyppi	kyläkeskusta	Peruskartta	
Kohdetyyppi	maatalous	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	osatalo	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	1
		Rak lkm	5

Kuvaus

Jokirantaan kuuluvat 1900-luvun alkupuolelta olevat päärakennus, navetta, lato/kuivuri, lato ja sauna. Rakennukset sijaitsevat joen itärannalla. Vanha tie kulkee pihapiirin läpi. Suojaisassa pihapiirissä on nurmikkoa ja pihapuita.

Navetassa on lohkokivistä tehty sokkeli. Suuren rakennuksen runko on tehty pystyhirsirakenteella. Ikkunat ovat 6-ruutuiset ja vuorilaudat ovat nurkissa ristissä. Lautojen päät on sahattu teräviksi. Länsipäädystä on vintillä koristeellisempi ikkuna.

Historia

Jokirannan tontti, 1,42 hehtaaria on lohkottu Nikkilästä v. 1980. Tontilla ovat entisen Ranta-Nikkilän tilan päärakennukset. Nikkilän talo on erotettu Pauharista v. 1553. Nikkilästä erotettiin isännän nuorimmalle veljelle Uusi-Nikkilä v. 1787. Kylässä oli 1900-luvun alkupuolella kolme Nikkilää, Ranta-Nikkilä, Mäki-Nikkilä ja Kylä-Nikkilä.

Ympäristö ja pihapiiri

Jokiranta sijaitsee vanhalla kylätontilla joen itärannalla. Ympäristössä on säilynyt vanhaa kyläasutusta ja peltoa. Eteläpuolella on vähän matkan päässä uudempaa rakennuskantaa edustava kurssikeskus.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Aulis Oja, Urjalan talot ja isännät 1539-1870

Suulliset lähteet

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen, rakennustekninen

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

Kiinteistö Jokiranta

Rakennukset

Kiinteistö	29	Kiinteistötunnus	887-439-12-102
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	16
Nykyinen käyttö	vapaa-aika		

Alkuperäinen käyttö asuminen

Suunnittelija Itseoppinut

Rakentamisaika

Signeeraus/
vuosiluku

Rakentamisvuosi 1912

Kerros-luku 1

Rakentamisvuosi-
kymmen 1910

Pohjakaava

Ullakko Kellari

Rakentamis-
vuosisata 1900

Korjausvuodet

Perustus Lohkokivi

Runko Hirsi

Vuoraus Pystylauta, peiterimoitettu

Katemateriaali Pelti -profiloitu

Katon muoto Satula

Kuisti avokuisti

Kuistin kattomuoto harjakatto

Kuvaus

Rakennukseen kuuluu kaksi avokuistia, joita tukee neljä pystytolppaa. Ikkunat ovat T-mallia. Ulkoväriyty on keltainen, listojen ja kuistin pylväiden ollessa valkoiset.

Historia

Juho Astala piirsi Ranta-Nikkilän päärakennuksen, joka valmistui v.1912. Rakennuksen pohjoispään huoneet on purettu perinnönjonon yhteydessä.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo rakennusperinteinen

Historiallinen arvo asutushistoria

Ympäristöarvo maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu Vanhan osatalon hyvin säilynyt päärakennus kylän keskellä.

Kunto Hyvä

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

Jokiranta (ent.Ranta-Nikkilän tilakeskus) toukokuussa 2002

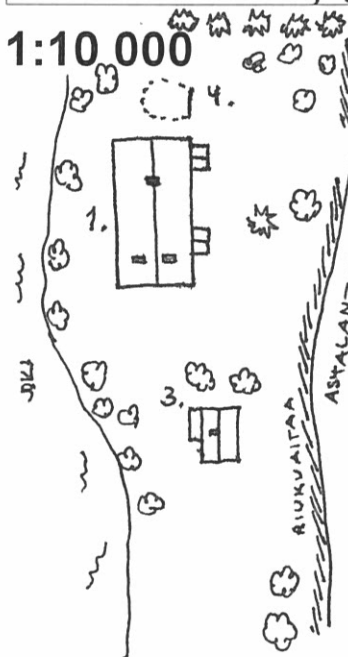
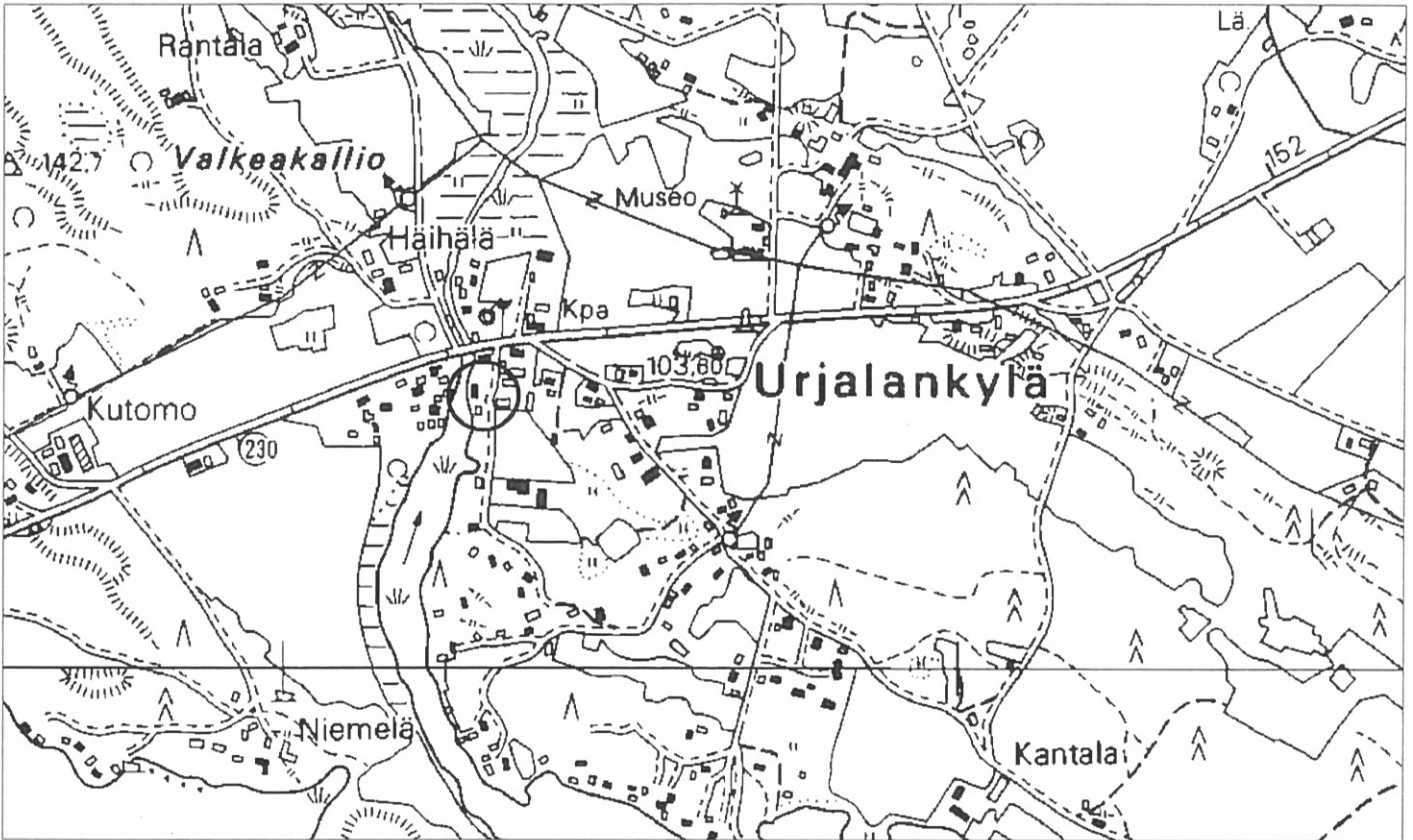

Keskellä asuinrakennus, oikealla pystyhirsistä tehty navetta

Vanhassa (1914) valokuvassa näkyy vielä rakennuksen pohjoispää, joka purettiin perinnönjaon yhteydessä ja siirrettiin muualle.

URJALA/ URJALANKYLÄ/ JOKIRANTA

- 1. ASUINRAKENNUS
- 2. NAVETTA
- 3. SAUNA
- 4. MAAKELLARI
- 5. LATO
- 6. LATO / KUIVURI

FILMI
x/2002

navetta lounaasta

FILMI VIII / 2002

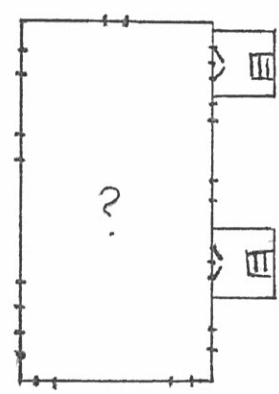
asuinrakennus idästä

... etelästä

yleiskuva kaakosta

asuinrakennus luoteesta

FILMI
x/2002

0 5 10 m

Kiinteistö   **Järventausta**

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	2
Kylä	Urjalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-2-150
Osoite	Kajaniementie	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	asuinkiinteistö	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	torppa?	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tila	Inventoitu	-
		Rak lkm	5

Kuvaus

Järventaustan pihapiirin muodostavat, asuinrakennus, navetta, sauna/liiteri, aitta. Ryhmän ulkopuolella on suurehko kuivaamo/varasto/lato. Pihapiirin rakennukset ovat etupäässä 1900-luvun vaihteesta. Asuinrakennus on ehkä vanhempi. Ulkoasu on uudistettu viimeistään 1900-luvun loppupuolella Eino Hämäläisen toimesta, joka nykyisin asuu tilalla. Pellot ovat toisen tilan käytössä.

Historia

Urjalan historiassa Järventausta mainitaan perustetun Immalan torpaksi v. 1802.

Aulis Oja mainitsee myös teoksessaan Urjalankylästä Järventausta nimisen torpan 1770-luvulta ja lisäksi uuden Järventaustan 1820-luvulta. Ei ole täyttä varmuutta siitä onko inventoitu Järventausta joku niistä.

Järventausta, noin 23 hehtaaria on lohkottu Simolasta (ilm. Yli-Simola) vuonna 1920.

Nykyisen omistajan isä, Jaakko Uotila osti tilan vuonna 1923.

Ympäristö ja pihapiiri

Järventaustan tilan rakennukset sijaitsevat metsän reunassa matalalla soraharjanteella lähellä Rutajärven Lielahtea. Vanha pihapiirin muoto on säilynyt. Tielinjaus, Kajaniementie, kulkee heti navetan itäpuolelta. Tilan pellot ovat sijainneet rakennusten länsi- ja itäpuolella. Itäpuolelle Rutajärven rannalle on perustettu 1980-luvulla leirintäalue, joka hallitsee nykyistä maisemaa.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Aulis Oja, Urjalan talot ja isännät 1539-1870

Urjalan historia I

Suulliset lähteet

Eino Hämäläinen s. 1921, haastattelu maaliskuussa 2002

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Kiinteistö   **Järventausta**

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

maisemakokonaisuus

Arvoluokka

Perustelu

Vanhaa 1900-luvun alun pihapiiriä on säilynyt. Järventausta on perustettu torpaksi 1800-luvulla.

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros

Valokuvat

I/2002

Inventoija	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo	11.4.2002
		23.4.2002
Tallentaja	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo	

Kiinteistö Järventausta

Rakennukset

Kiinteistö	2	Kiinteistötunnus	
Rakennustyyppi		Rakennus id	7
Nykyinen käyttö			
Alkuperäinen käyttö			
Suunnittelija		Rakentamisaika	
Signeeraus/ vuosiluku		Rakentamisvuosi	
Kerrosuku		Rakentamisvuosi- kymmen	
Pohjakaava		Rakentamis- vuosisata	
Ullakko ☐	Kellari ☐	Korjausvuodet	
Perustus			
Runko			
Vuoraus			
Katemateriaali			
Katon muoto			
Kuisti			
Kuistin kattomuoto			
Kuvaus			
Historia			
Kulttuurihistoriallinen arvo:			
Rakennushistoriallinen arvo			
Historiallinen arvo			
Ympäristöarvo			
Arvojen perustelu			
Kunto			
Tallentaja			
Lisätietoja			

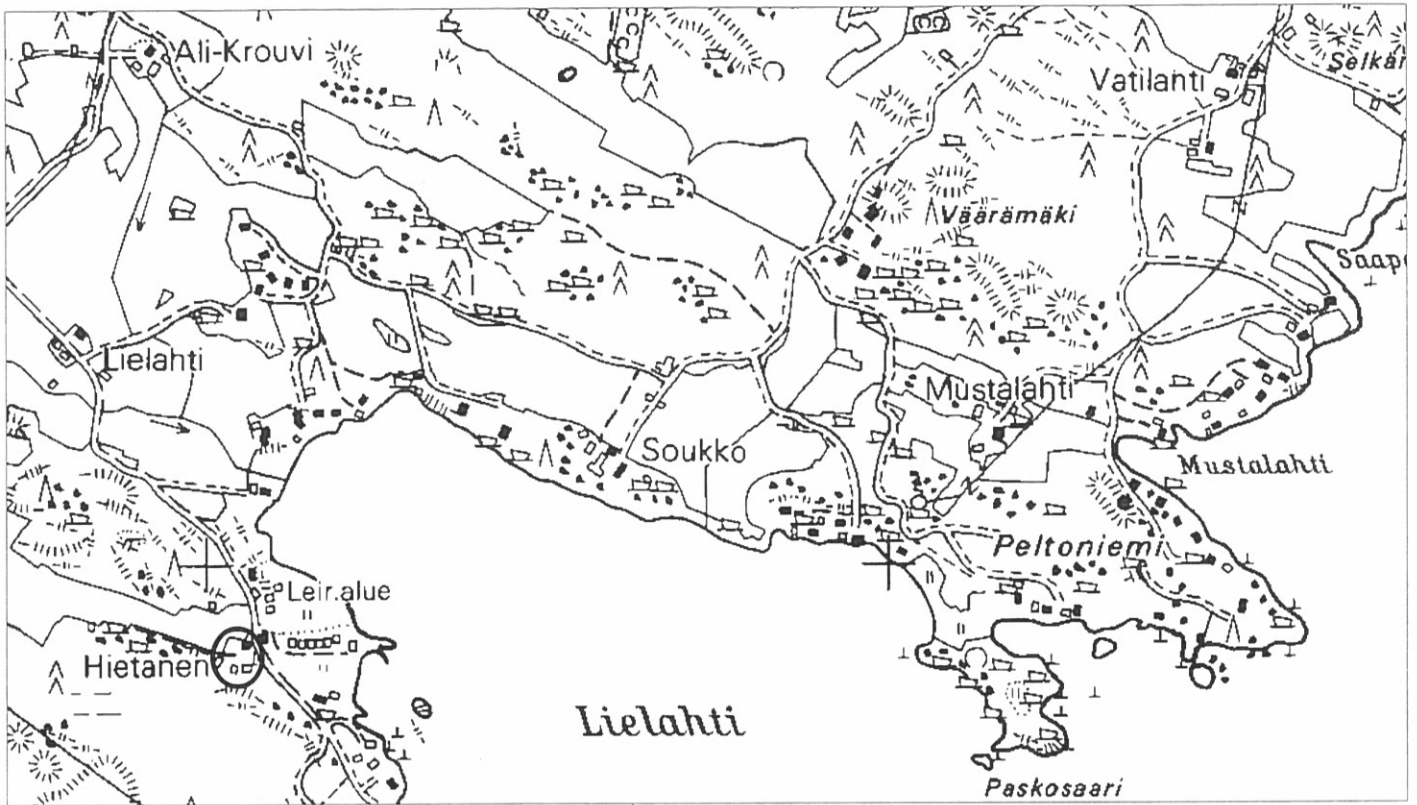
Järventausta maaliskuussa 2002

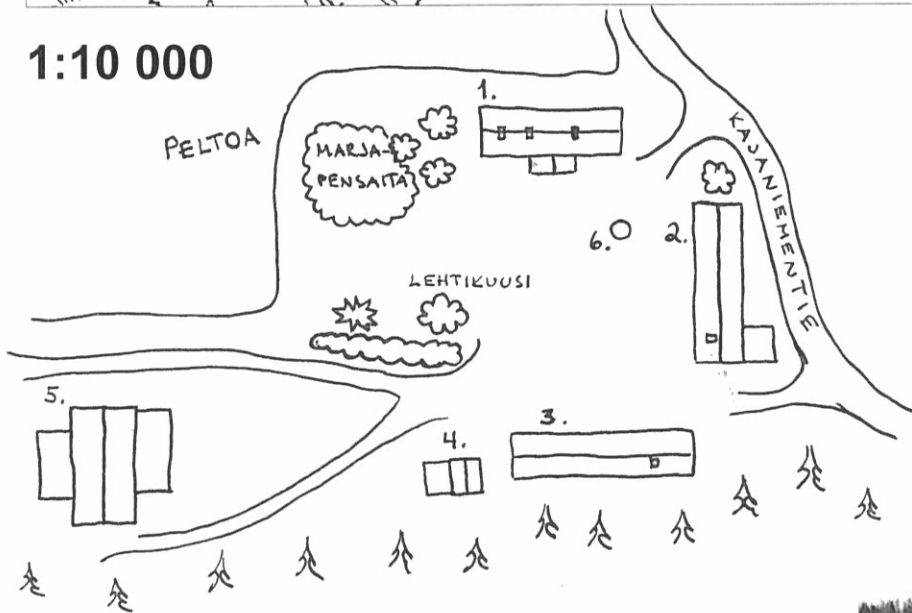
Järventausta pohjoisesta maaliskuussa 2002

URJALA/ URJALANKYLÄ/ JÄRVENTAUSTA

1:10 000

1. ASUINRAKENNUS
2. NAVETTA
3. SAUNA / LIITERI
4. AITTA / TRAKTORIKATOS
5. LATO
6. KAIVO

FILMI I/2002

yleiskuuvat pohjoisesta ja idästä

asuinrakennus
lounaasta

... koillisesta

aitta pohjoisesta

Kiinteistö   **Kaitanen**

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	7
Kylä	Urjalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-50-0
Osoite	Kaitasentie 30 31720 Urjalankylä	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	maatalous	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	osatalo	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tila	Inventoitu	-
		Rak lkm	20

Kuvaus

Kaitaseen kuuluu runsaasti etupäässä uudempaa rakennuskantaa. Vanhaa ja säilynyttä rakennuskantaa edustavat 1800-luvulta olevat riihi ja aitta. Päärakennuksen vanhimmat osat ovat 1800-luvulta, nykyinen asu on syntynyt laajennuksissa ja korjauksissa 1900-luvun loppupuolella. Rakennukset muodostavat laajan rakennusryhmän. Tilalla harjoitetaan peltoviljelyä ja villisikatarhausta. Villisikatarhat muodostavat tilan kaakkoispuolella avoimen ja laajan kalliomaiseman.

Historia

Kaitanen on lohkottu uudesta Perttulasta vuonna 1807. Nykyiset pellot ovat olleet pienempiä niittyalueita 1700-luvun lopulla.

Ympäristö ja pihapiiri

Kaitanen sijaitsee Naurismonmäen länsipuolella, metsäisten mäkien keskellä. Rakennusryhmä sijaitsee suurehkolla kannakselle luoteis- kaakko suuntaisten peltojen välissä. Kannaksella on suoritettu metsähakkuita. Lähistöllä ei ole muuta asutusta.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere Aulis Oja, Urjalan talot ja isännät 1539-1870

Suulliset lähteet

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

Kiinteistö   **Kaitanen**

Arvoluokka

Perustelu

Osatalo 1800-luvun alusta.

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros

Valokuvat

IV/2002

Inventoija	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo	22.4.2002
-------------------	--	-----------

5.6.2002

Tallentaja	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo
-------------------	--

Kaitanen huhtikuussa 2002, yleiskuva lännestä

alla: päärakennus

villisikojen aitaus

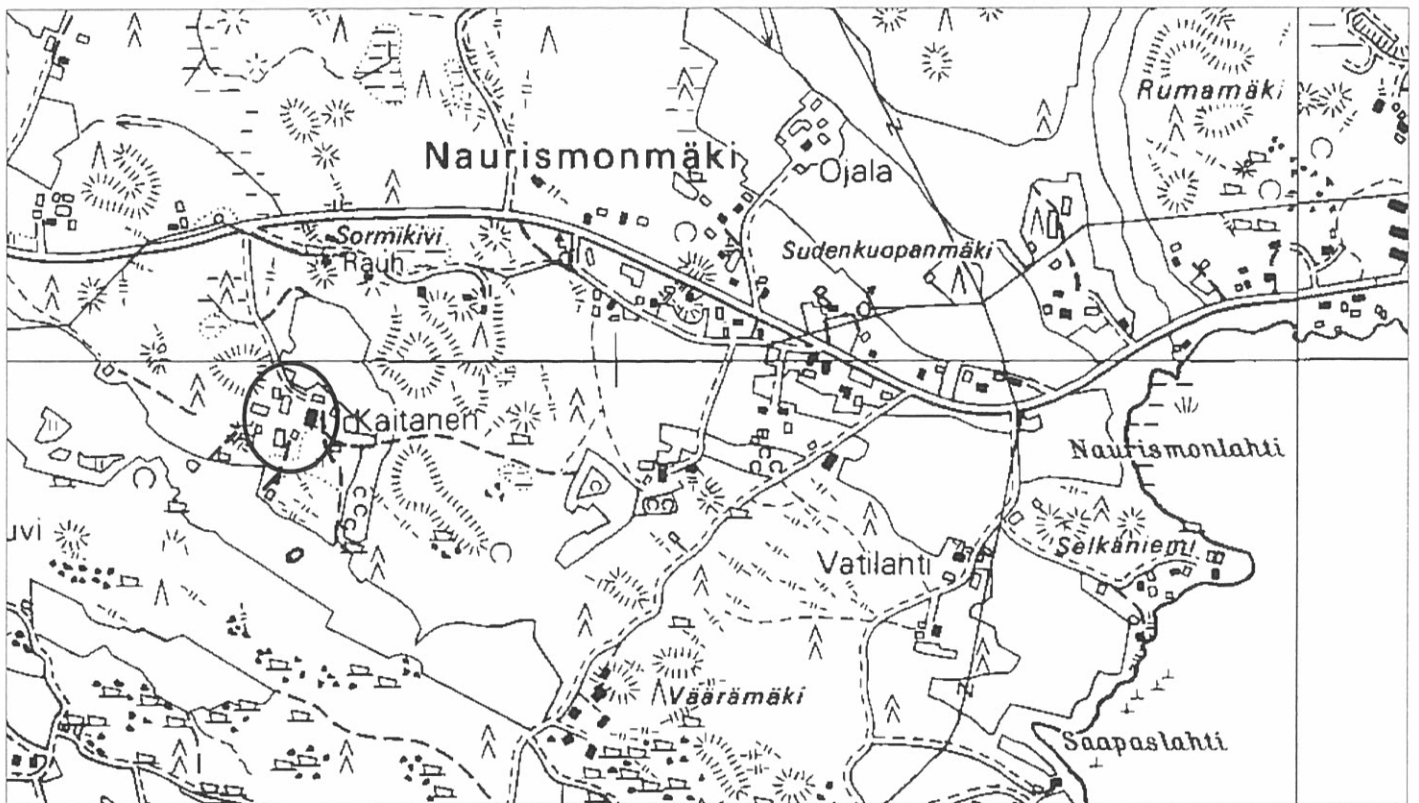

yllä: riihi

aitta 1820-l

URJALA/ URJALANKYLÄ/ KAITANEN

1:10 000

1. ASUINRAKENNUS
2. VANHOJA ELÄINSUOJIA
3. VANHA AITTA
4. VANHA RIIHI
5. UUSI ELÄINSUOJA
6. VERSTAS/KORJAAMO
7. KONESUOJIA/-KATOKSIA
8. VANHEMPIA LATOJA YM. VARASTOJA
9. SAUNA
10. KYLMÄVARASTO
11. AITTA
12. HIRSIMÖKKI
13. KASVIHUONE
14. KUIVURI
15. MAAKELLARI

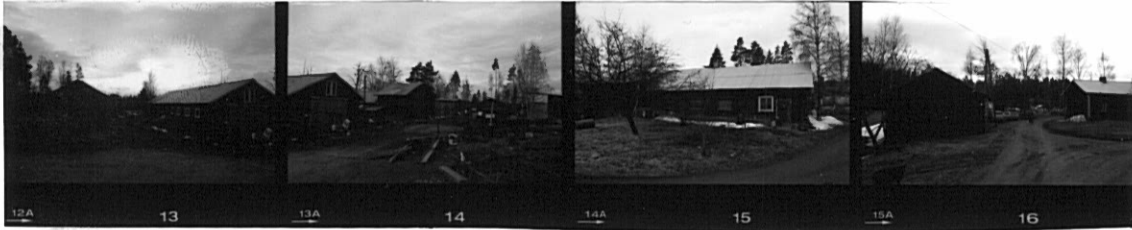
FILMI IV/2002

yleiskuvat idästä ja etelästä asuinrakennus

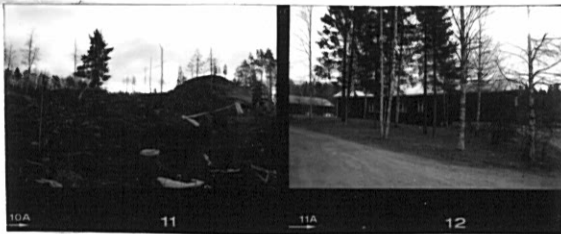
aitta pohjoisesta

uusia talousrakennuksia pohjoisesta ja koillisesta

navetta idästä

asuinrakennuksen pääty ja pihavarasto lännestä

villisikojen aitaus

asuinrakennus lounaasta

Kiinteistö   **Kajamäki**

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	1
Kylä	Urjalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-2-146
Osoite	Kajaniementie	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	vapaa-aika	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	torppa	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	1
		Rak lkm	9

Kuvaus

Kajamäellä on vanhempaa rakennuskantaa edustavat asuinrakennus(1800-l), navetta (1930-l), lato, aitta (n.1900) ja v. 1938 rakennettu maakellari. Navetan eteläpään on rakennettu uutta asuintilaa viime vuosikymmeninä. Näiden rakennusten itäpuolelle on rakennettu 1990-luvulla vapaa-ajan asunto ja sauna. Pihassa kasvaa vanhaa kasvillisuutta, marjapensaita, omenapuita, koivuja ja ruusupensaita.

Historia

Kajaniemi niminen torppa tunnetaan Urjalankylästä 1860-luvulta.

Kajamäki on lohkottu Simolasta Kajoniemen nimellä v. 1913. Nykyinen Kajamäki käsittää lahden pohjukassa olevan tilakeskuksen noin 2.3. hehtaarin tontilla.

Ali-Simolan Lauri Simolan ja hänen vaimonsa Amandan sanotaan saaneen Ali-Simolan suuren, kauniin Kajoon torpan Rutajärven rannalta. Uusjakokartassa rakennusten kohdalla lukee juuri Kajoo.

Ympäristö ja pihapiiri

Kajamäki sijaitsee metsäsaaisessa rinteessä Kajalahden pohjukassa. Ympäriällä on talon peltoja. Maasto on kumpuilevaa. Luoteispuolen pelloille on rakennettu uusi omakotitalo, joka ei näy pihapiiriin. Pihapiiriin eteläpuolella, tien varrella on vanhempia asuinrakennuksia. Ympäristön maisema on hyvin säilynyt. Kajamäen uudet rakennukset muodostavat oman pihapiirin. Rinnepiha avautuu etelään/itään, takana metsä. Näkymä Kajalahdelle.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Aulis Oja, Urjalan talot ja isännät 1539-1870

Urjalan historia I

Uusjakokartta v. 1932

Tietoja ja muistelmia Simolan talon vaiheista, perinnepiiriin keräämiä tietoja, Urjalan kotiseutuarkisto.

Kiinteistö   **Kajamäki**

Suulliset lähteet

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvoluokka   paikallinen

Perustelu

Hyvin säilynyt torppa 1800-luvun lopulta

Lisätietoja

Omistaja: Heikkilä Mauno oik. om. yhteyshenkilö: Heikkilä Pekka, Kukvaniityntie 1 d,
00900 H:ki

Liitteet

Karttaote, asemapiirros, pohjapiirros

Valokuvat

I/2002

Inventoija   Anne Uosukainen,   11.4.2002
                                 Pirkanmaan
                                 maakuntamuseo

11.4.2002

Tallentaja   Anne Uosukainen,
                                 Pirkanmaan
                                 maakuntamuseo

Kiinteistö Kajamäki

Rakennukset

Kiinteistö	1	Kiinteistötunnus	887-439-2-146
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	1
Nykyinen käyttö	vapaa-aika		
Alkuperäinen käyttö	asuminen		
Suunnittelija	Ei tiedossa	Rakentamisaika	1800-I loppupuoli
Signeeraus/ vuosiluku		Rakentamisvuosi	
Kerros-luku	1	Rakentamisvuosi- kymmen	
Pohjakaava	Paritupa	Rakentamis- vuosisata	1800
Ullakko	☒	Kellari	☐
		Korjausvuodet	

Perustus Luonnonkivi -laasti
Runko Hirsi
Vuoraus Pystylauta, peiterimoitettu
Katemateriaali Tiili, betoni
Katon muoto Satula
Kuisti umpikuisti
Kuistin kattomuoto harjakatto

Kuvaus

Asuinrakennus on rakennettu luonnonkivimuurille, jota on vahvistettu ja betonilla. Koristeluna on betoniin upotettu värillistä lasimurskaa. Rakennuksen runko on hirrestä, joka on verhoiltu pystylaudoituksella ja peiterimoin. Ikkunat ovat etupäässä T-mallia, jossa yläikkuna on vielä jaettu kapealla välikarmilla.

Asuinrakennuksen tulisija on hirsiaarkulle rakennettu.

Historia

Asuinrakennus on rakennettu ilmeisesti 1800-luvulla. Aluksi se on ollut Ali-Simolan torppa. Myöhemmin 1900-luvun alkupuolella tilalla on asunut Ali-Simolan omistanutta sukua.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo rakennusperinteinen

Historiallinen arvo asutushistoria

Ympäristöarvo maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvojen perustelu Rakennus on suhteellisen hyvin säilynyt ja maisemallisesti

Kiinteistö   **Kajamäki**

keskeisellä paikalla.

Kunto   Hyvä

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

11.4.2002

Lisätietoja

Kajamäki, yleiskuva kaakosta maaliskuussa 2002

Vasemmalta: vanha asuinrakennus, navetta, uusi huvila, uusi sauna

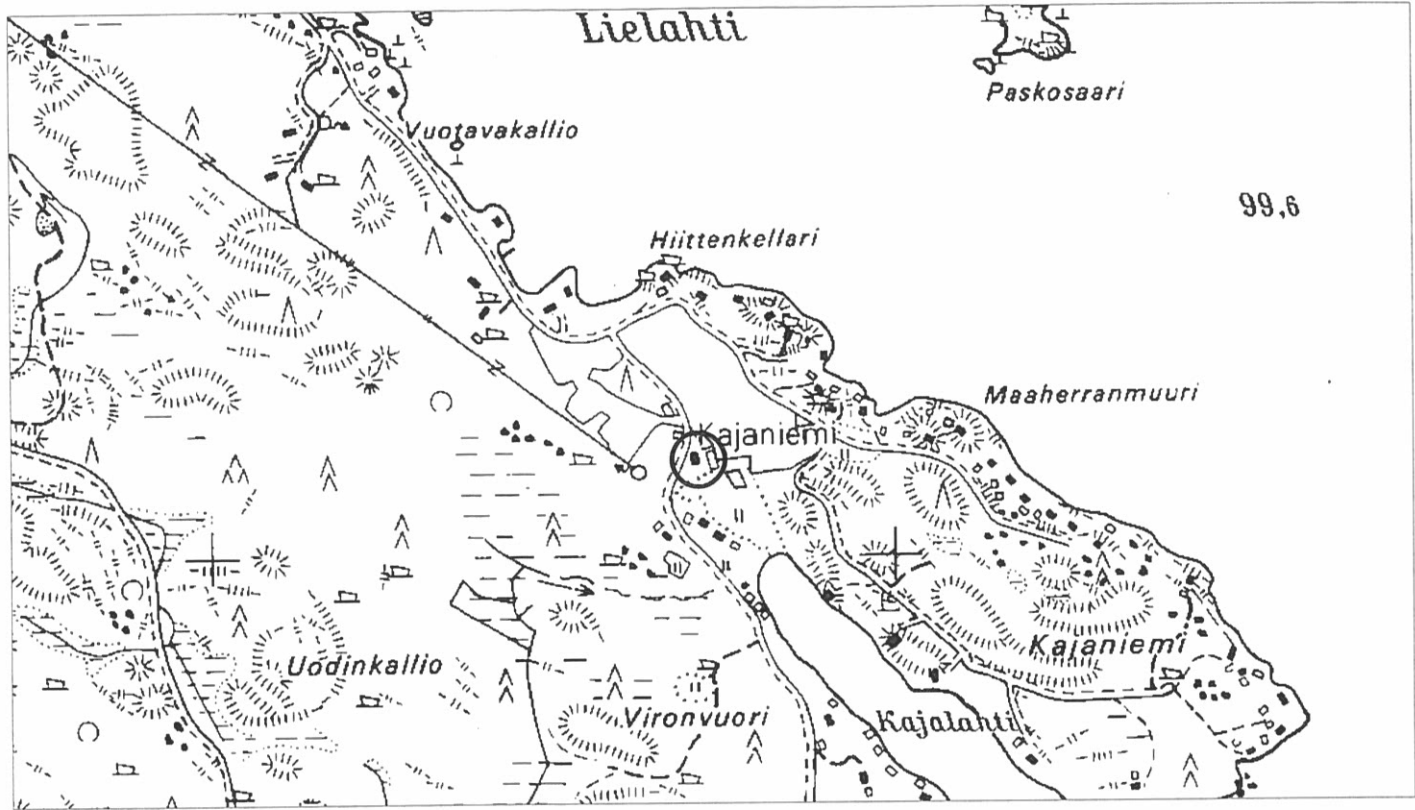
Vanha asuinrakennus itäpuolelta

ja luoteesta

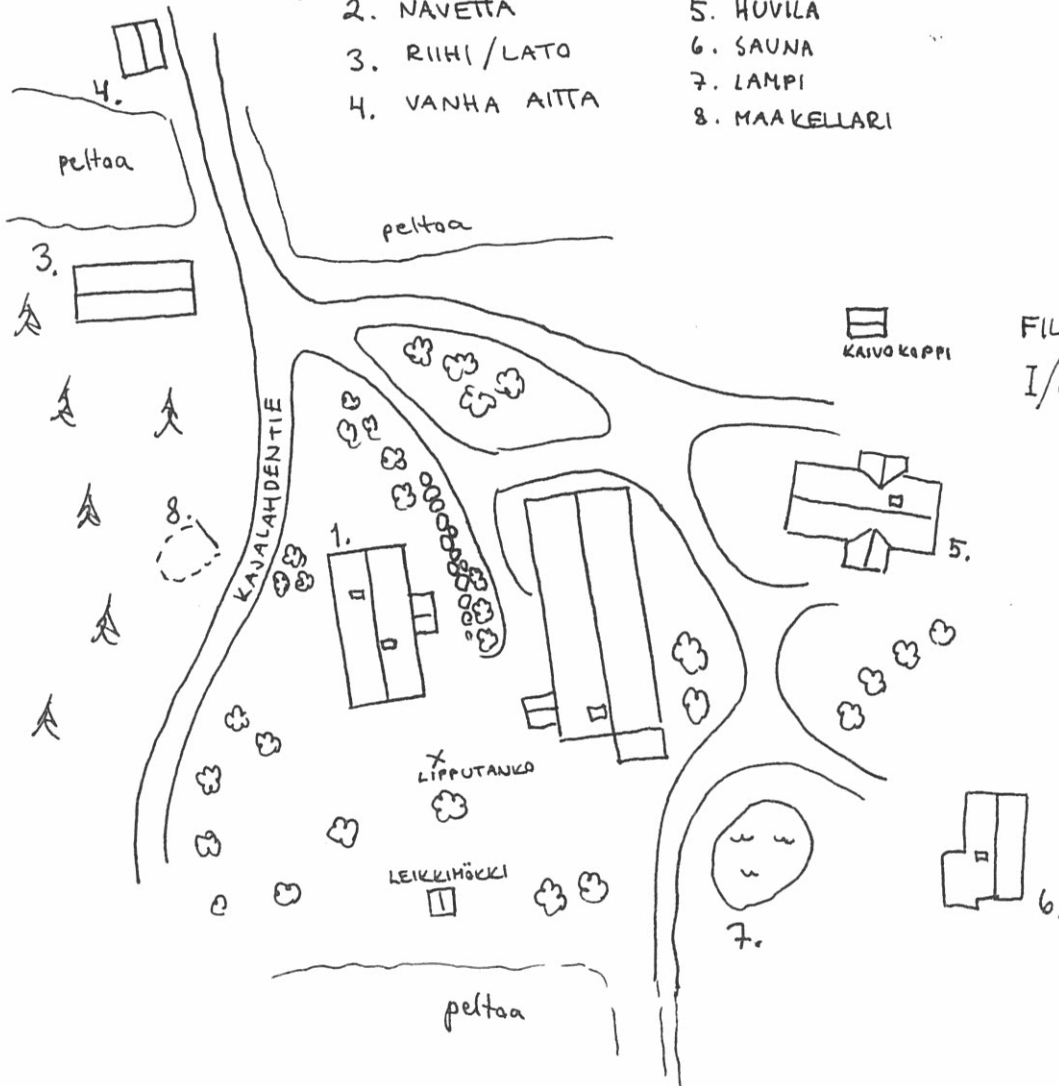
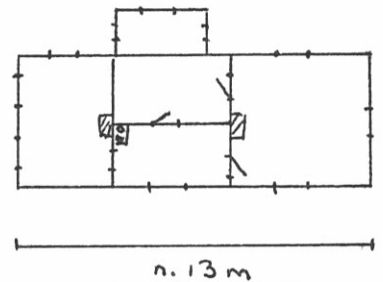

URJALA/ URJALANKYLÄ/ KAJAMÄKI

1:10 000

- 1. ASUINRAKENNUS
- 2. NAVETTA
- 3. RIIHI / LATO
- 4. VANHA AITTA
- 5. HUVILA
- 6. SAUNA
- 7. LAMPI
- 8. MAAKELLARI

FILMI
I/2002

asuinrakennus idästä

... etelästä

gleiskuva kaakosta

FILMI I/2002

asuinrakennus
pohjoisesta

maakellari

asuinrakennus
länneestä

riihi/lato
idästä

aitta
kaakosta

gleiskuwa
luoteesta

navetta
kaakosta

uusi asuinrak.
kaakosta

sauna
lounaasta

Kiinteistö   **Kangas**

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	46
Kylä	Urjalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-9-35
Osoite	Punkalaitumentie 245	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	asuinkiinteistö	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	mäkitupa	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	1
		Rak lkm	3

Kuvaus

Rakennukset sijaitsevat Punkalaitumentien varrella rinteessä Juurtinkankaan eteläosassa. Pihapiirin muodostavat 1900-luvun vaihteesta oleva asuinrakennus, 1900-luvun alkupuolelta olevat liiteri/autotalli, sauna ja maakellari. Rakennuksia on korjattu viime vuosina. Piha on aidalla ja mäntyriivillä rajattu nykyaikainen nurmikkopiha, jossa on vähän pihapuita ja pensaita

Historia

Kangas, 0,33 hehtaaria, on lohkottu v. 1927 Hunningosta, joka oli n. 50 hehtaarin tila. Hunninko oli lohkottu Häihälästä v. 1902.

Ympäristö ja pihapiiri

Nykyinen Punkalaitumentie ja vanha tielinjaus kulkevat tontin eteläpuolelta. Rakennukset sijaitsevat metsäisessä Juurtinkankaan rinteessä. Etelässä on avointa peltomaisemaa. Tontti rajautuu länsiosasta suureen sorakuoppaan.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Suulliset lähteet

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvoluokka   paikallinen

Perustelu

Kiinteistö   **Kangas**

Hyvin säilynyt itsellisasumus 1900-luvun vaihteesta. Sijaitsee vanhan tielinjan varrella

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros, pohjapiirros

Valokuvat

I/2002

Inventoija	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo	13.4.2002
		28.5.2002
Tallentaja	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo	

Kiinteistö Kangas

Rakennukset

Kiinteistö	46	Kiinteistötunnus	887-439-9-35
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	22
Nykyinen käyttö	vapaa-aika		
Alkuperäinen käyttö	asuminen		
Suunnittelija	Ei tiedossa	Rakentamisaika	1900-luvun alkupuoli
Signeeraus/ vuosiluku		Rakentamisvuosi	
Kerros-luku	1	Rakentamisvuosi- kymmen	
Pohjakaava	Eteiskamaritupa	Rakentamis- vuosisata	1900
Ullakko	☒	Kellari	☐
		Korjausvuodet	1990-l?

Perustus Luonnonkivi - kylmämuuraus

Runko Hirsi

Vuoraus Pystylauta, peiterimoitettu

Katemateriaali Pelti -tiilijäljitelmä

Katon muoto

Kuisti umpikuisti

Kuistin kattomuoto harjakatto

Kuvaus

Eteläpäästä korkealle luonnonkivsokkelille rakennettu asuinrakennus on hirsirakenteinen. Ulkoverhoilu on pystylautaa peiterimoin. Väri on punainen, listat valkoiset. Katto on uudehko tiilikuvioitu musta peltikate. Ulko-ovi on uudehko ja vaakatasoisesta helmiponttilaudasta tehty.

Historia

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo rakennusperinteinen

Historiallinen arvo sosiaalihistoria

Ympäristöarvo maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvojen perustelu Rakennus on esimerkki 1900-luvun vaihteen itsellisasumuksesta. Perusrakenteita ei ole muutettu.

Kunto Hyvä

Tallentaja

Kiinteistö   **Kangas**

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

4.6.2002

Lisätietoja

Kangas huhtikuussa 2002

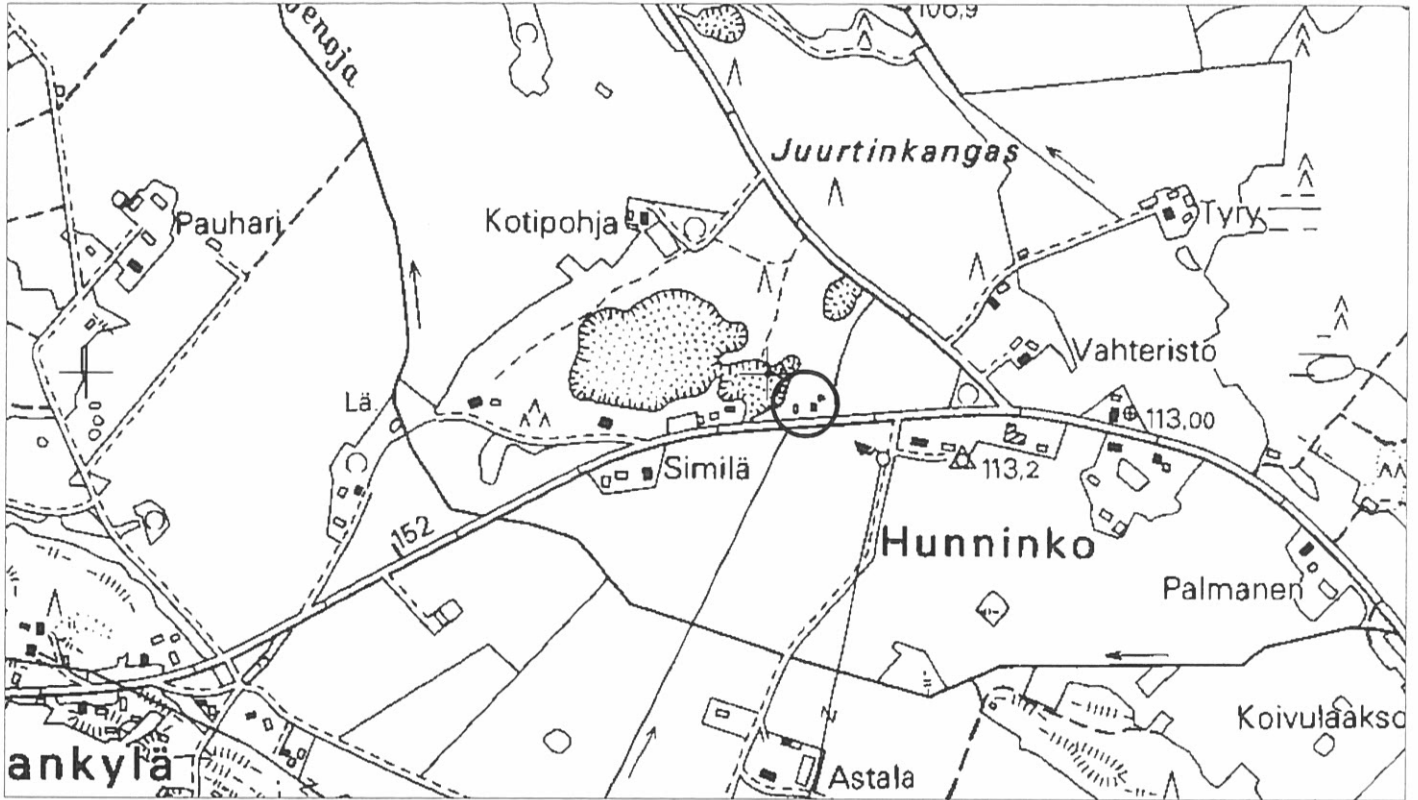

Asuinrakennus ja varasto itäpuolelta kuvattuna

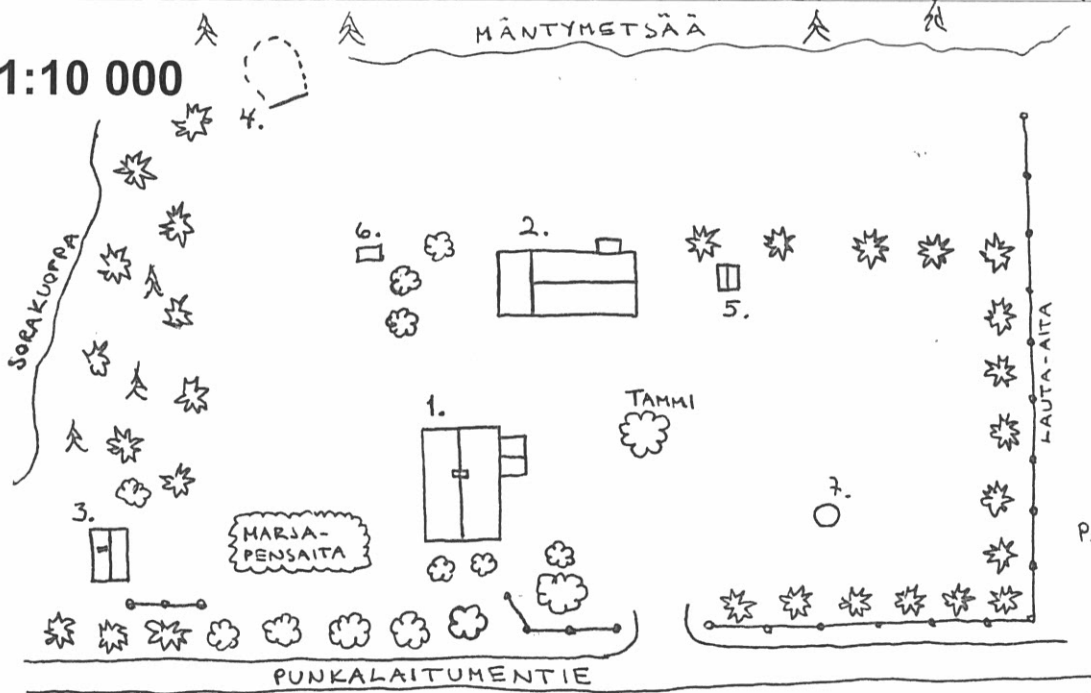

ja länsipuolelta

URJALA/ URJALANKYLÄ/ KANGAS

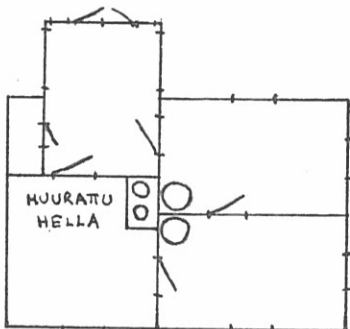

1:10 000

- 1. ASUINRAKENNUS
- 2. AUTOTALLI / LIITERI
- 3. SAUNA
- 4. MAAKELLARI
- 5. LEIKKIMÖKKI
- 6. KEINU
- 7. KAIVO

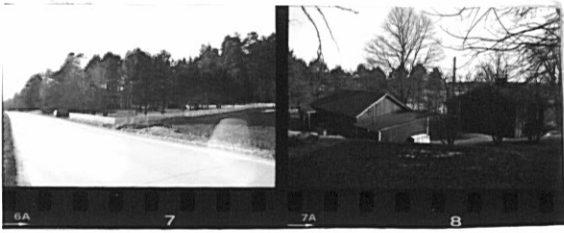
FILMI I/2002

Asuinrakennus idästä ... pohjoisesta ... lännestä

FILMI I/2002

Yleiskuvat idästä ja luoteesta

Asuinrakennus
etelästä

sauna
idästä

ulkarakennus
etelästä

Kiinteistö   **Kantala**

Kunta	Urkala	Kiinteistö id	41
Kylä	Urkalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-4-49
Osoite	Kantalantien 95	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	asuinkiinteistö	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	kantatalo	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tila	Inventoitu	1
		Rak lkm	8

Kuvaus

Kantalan tilan rakennukset: Päärakennus(1985), vanhempi asuinrakennus (1800-l) uusi talousrakennus(puuvarasto, traktorihalli, versta) 2002. Lisäksi 1900-l vaihteesta on seuraavat rakennukset, sauna ja navetta. Juho Kantalan aikaan Kantalantien varrella on ollut talousrakennuksia. Nykyään niistä on kivijalkojen lisäksi jäljellä kalustusuoja ja asuinkäyttöön muutettu riihi. Lisäksi vanhan kivijalan päälle on rakennettu uudehko varastorakennus. Rakennukset ovat uutta päärakennusta lukuunottamatta rakennettu hyvälle, hakatusta kivistä tehdyille kivijalalle.

Suurehko navetta on rakennettu kivijalalle pystyhirsitekniikalla. Ikkunat ovat 9-ruutuiset ja vuorilaudat menevät nurkista ristiin. Rakennus on alun perin ollut punamullalla maalattu, listat vaaleat. Sisältä rakennus on ollut rapattu. Nykyinen kunto on huono, sisäpuolisten lahovaurioiden vuoksi. Tulevaisuus epävarma.

Uusi asuinrakennus on rakennettu 1985 vanhan paikalle. Rakennuksessa on pyritty hieman jäljittelemään vanhaa muotoa. Samoin uusi talousrakennus on tarkoituksella sijoitettu vanhalle paikalle. Vanha 1900-luvun alussa rakennettu päärakennus siirrettiin Kylmäkosken Jutikkalaan.

Pihapiirissä on pihapuita, nurmikkoa, marja- ja ruusupensaita. Nykyinen Kantalan tila on kooltaan 35 hehtaaria.

Historia

Kantala erotettu Siukolan kantatalosta isännän vävyllä v. 1757. Seuraavalla vuosisadalla v. 1835 liitetään Siukola Kantalaan. 1890-luvun alusta tilaa pitivät Juho Kantala ja hänen puolisonsa Hilda os. Kantala. Juho Kantalan aikana rakennuksia uusitaan ja uusi päärakennus rakennetaan arkkitehti Uotilan suunnitelmien mukaan. Tällöin myös tilan pohjoispuolella olevan harjun päälle raivataan kiviaidoilla rajattu pelto.

Ympäristö ja pihapiiri

Kantala sijaitsee Rutajärven pohjoisrannalla kylän keskustan koillispuolella. Tilakeskus ja talon pelot jäävät järven ja pohjoispuolella nousevan laajan metsäisen harjun väliin. Tilan rakennukset sijaitsevat osittain Kantalantien varrella. Lähistöllä ei ole muuta asutusta. Tilasta on lohkottu suvulle mökkitontteja tilan peltojen itäpuolelta.

Harjulla ollut kiviaidalla rajattu vanha pelto/perunamaa kasvaa noin 25 vuotiasta kuusikkoa. Kiviaidan ja harjun ylittävän tien itäpuolella on pienellä betonista valetun kellarin ja kivijalan, n. 10x7 metriä jäännökset. Rakennus on ollut ns. Kantalan kasarmi, jossa on

Kiinteistö   **Kantala**

asunut kaksi muonamiestä perheineen. Venäläisten sanotaan myös asuneen tien teon yhteydessä rakennuksessa, nimi on tullut ehkä siitä. Lisäksi rakennuksessa on ollut siirtolaisia sota-aikana. Rakennus purettiin 1950-60-luvulla.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Urjalan talot ja isännät 1539-1870

Suulliset lähteet

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen, rakennustekninen

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

maisemakokonaisuus

Arvoluokka   paikallinen

Perustelu

Vanha kantatila. Vanhaa rakennuskantaa ja maisemaa on säilynyt.

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros, pohjapiirros

Valokuvat

XIII/2002

Inventoija	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo	20.5.2002
		28.5.2002

Tallentaja	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo
-------------------	--

Kiinteistö Kantala

Rakennukset

Kiinteistö	41	Kiinteistötunnus	887-439-4-49
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	23
Nykyinen käyttö	asuminen		
Alkuperäinen käyttö	asuminen		
Suunnittelija	Ei tiedossa	Rakentamisaika	1800-luvun loppupuoli
Signeeraus/ vuosiluku		Rakentamisvuosi	
Kerros-luku	1	Rakentamisvuosi- kymmen	
Pohjakaava	Paritupa, kamareill	Rakentamis- vuosisata	1800
Ullakko ☒	Kellari ☐	Korjausvuodet	

Perustus Luonnonkivi - harkko

Runko Hirsi

Vuoraus Lomalauta

Katemateriaali Tiili -sementti

Katon muoto Satula

Kuisti avokuisti

Kuistin kattomuoto harjakatto

Kuvaus

Rakennukseen kuuluu neljän pylvään tukema avokuisti, josta portaat nousevat rakennuksen pääovelle. Pariovet on tehty laudasta, yläpuolella on oven levyinen pieniruutuinen ikkuna. 6-ruutuiset Ikkunat ovat vanhaa puhallettua lasia ja saranat ovat 1800-luvun loppupuolen tyyliset. Vintin päätyikkunat ovat pieniruutuiset ja yläosasta kolmion muotoiset.

Salissa on kaunis kaakeliuuni 1900-luvun vaihteesta. Seinät on tapetoitu ja katossa on osin pinkopahvit. Lattioissa on lautta, linoleumia ja muovimattoa.

Rakennukseen on 1900-luvun lopulla rakennettu sisäveesa ja uusi takka.

Talon vanha emäntä asui vielä keväällä 1993 rakennuksessa.

Alkuperäinen ulkoverhoilu on ollut keilapontattua leveää vaakalautaa, nykyinen lomalaudoitus, jossa seinän yläosa on peiterimoitettu on 1960-luvulta.

Historia

Vanhempi asuinrakennus on rakennettu 1800-luvulla.

Kiinteistö   **Kantala**

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo   rakennusperinteinen

Historiallinen arvo   asutushistoria

Ympäristöarvo   maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu   Vanhan kantatilan päärakennus. Rakennus on osittain säilynyt 1800-luvun asussa.

Kunto   Hyvä

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

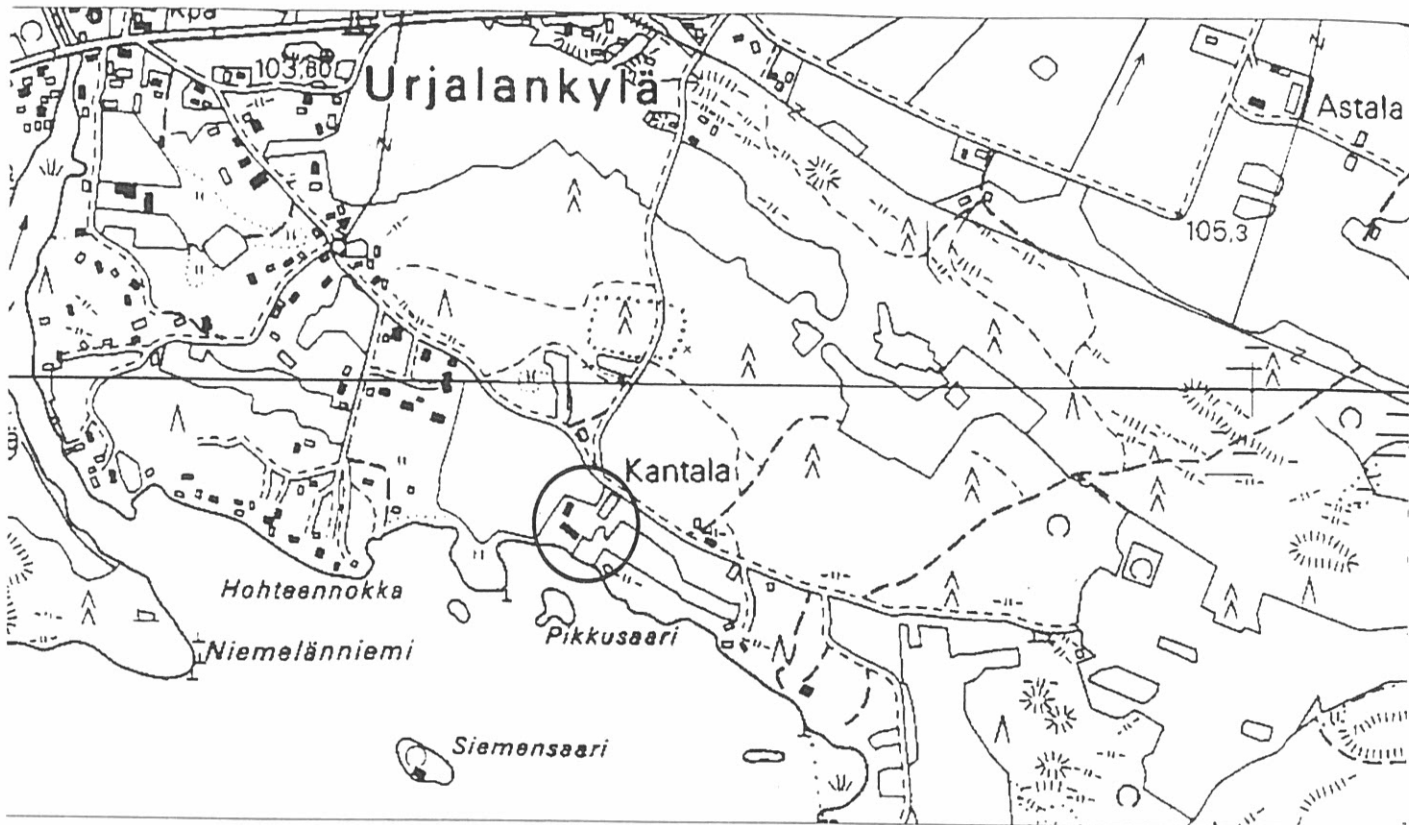
6.6.2002

Lisätietoja

Kantala toukokuussa 2002. Vanhempi asuinrakennus, yleiskuva, navetan ikkuna

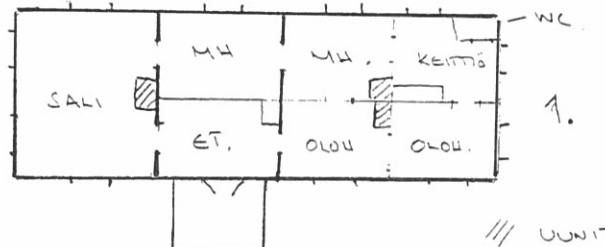
URJALA/ URJALANKYLÄ/ KANTALA

..... KIVIÄITÄÄ
 x MUONAMIESTEN MÖKIN KIVIJALKA
 "KANTALAN KOSKEN"

1:10 000

1. ASUINRAKENNUS 1800-1
2. ASUINRAKENNUS 1985
3. NAVETTA 1900-1 alk.
4. SAUNA 1900-1 -" -
5. RIIHI 1900-1 -" -
6. KALUSTOVAJA 1900-1

7. VARASTO, VERTSAS, KALUSTO YM. w 2002
8. LATO, VANHA KIVIJALKA UUSI PUURAKENNE

XIII/2002

FILMI

ASUINRAK-
1800-1
UKKO-OVI

POHJOISESTA

LOUNASTA

IDÄSTÄ

SAUNA
HUONEESTA

NAVETTA

YLEISKUVA
KAAKOSTA

UUSI JA VANHA
ASUINRAK &
PIHA

ENI, RIIHI

LATO
VANHA KIVI-
JALKA

KALUSTO -
VAJA

Kiinteistö Kauppila

Kunta	Urkala	Kiinteistö id	30
Kylä	Urkalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-7-123
Osoite	Punkalaitumentie	Alue	1
Aluetyyppi	kyläkeskusta	Peruskartta	
Kohdetyyppi	liike-elämä,asuminen	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	tontti	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	1
		Rak lkm	3

Kuvaus

Kauppila sijaitsee tasaisella tontilla kylän keskustassa, joen itärannalla. Rakennusryhmään kuuluu 1900-luvun vaihteesta oleva kauppa/asuinrakennus, suurehko varastomakasiini (1902) ja kutomoksi siirretty ja muutettu entinen maalaistalo 1930-luvulta. Rakennuksen muodostavat itäpuolelta auki olevan nurmikkoisen pihan, jossa on muutama puu ja pensas. Rakennusryhmään voidaan lukea vielä joen rannassa Sillanpää nimisellä tontilla oleva rakennus, joka on rakennettu 1950-luvulla värjäämöksi.

Historia

Kauppila on lohkottu v. 1926 Kauppilan palstatilasta, joka oli lohkottu Perttulasta v. 1905. Kauppilan ensimmäiseksi omistajaksi on merkitty Kalle Kankaanpää.

Astalantien suuntainen rakennus on entinen Kaitasen toinen pytinki, rakennettu 1800-luvulla. Rakennus siirrettiin nykyiselle paikalle 1930-luvulla ja samalla eteläpään muodostettiin suurehko sali, jossa oli kutomokoneita. Martta Nikkilä piti kutomoa aina 1960-luvulle saakka. Lisäksi rakennuksessa on toiminut leipomo.

Suuressa varastorakennuksessa on mm. aitta ulkokuone ja sauna. Lohkokivimuurille rakennettu rakennus on etupäässä hirsirakenteinen. Julkisivun puolella on syvennys, jossa on luhti, jonka ristikkoaitaus on valkoiseksi maalattu. Katossa on tällä kohtaa suurehko frontoni, kuten kaupassakin. Rakennuksen väri on punainen, listat valkoiset. Ikkunoiden ja ovien vuorilaudat menevät nurkissa ristiin. Ikkunat ovat moniruutuiset.

Ympäristö ja pihapiiri

Kauppila sijaitsee kylän keskustassa Punkalaitumentien varrella, lähellä kivisiltaa. Rakennuksen itäpuolella aukeavat kylän pellot, vanha kylänraitti kääntyy rakennusten jälkeen kaakkoon. Tien toisella puolella on 1950-luvulla rakennettu osuuskauppa, nykyään asumiskäytössä. Luoteispuolella on vanha sakasti. Eteläpuolella on Ranta-Nikkilän vanha pihapiiri.

Kaava Seutu/maakuntakaava **Vahvistamis pvm** 1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Suulliset lähteet

Antti Sillanpää, haastattelu toukokuussa 2002

Kiinteistö Kauppila

Rakennukset

Kiinteistö	30	Kiinteistötunnus	887-439-7-123
Rakennustyyppi	kauppa, asuinrakennus	Rakennus id	24
Nykyinen käyttö	ei käytössä		

Alkuperäinen käyttö liike-elämä

Suunnittelija Ei tiedossa

Signeeraus/
vuosiluku

Kerros-luku 1

Pohjakaava

Ullakko Kellari

Rakentamisaika

1800- ja 1900-lukujen vaihe

Rakentamisvuosi

Rakentamisvuosi-
kymmen

Rakentamis-
vuosisata

Korjausvuodet

Perustus Lohkokivi

Runko Hirsi

Vuoraus Vaakalauta

Katemateriaali Tiili -sementti

Katon muoto Satula

Kuisti umpikuisti

Kuistin kattomuoto pulpettikatto

Kuvaus

Rakennus on lohkokivimuurille rakennettu hirsirakennus. Verhoilu on luonnonvalkeaksi maalattua vaakapaneelia. Listat ovat valkoiset.

Ikkunoiden vuorilaudat ovat koristeelliset. Otsalaudassa ja alavuorilaudassa on puolipyöreä koriste, jossa leikkauksia.

Julkisivun puolella rakennuksessa on frontoni, joka korostaa kaupan ovea. Näyteikkunat ovat muita ikkunoita korkeammat T-ikkunat.

Historia

Kauppilassa on pidetty kauppaa ainakin 1920-luvulta alkaen. Kylän ensimmäistä osuuskauppaa piti Arvo Nikkilä. Ennen häntä kauppiana oli Anttila niminen mies. Kauppatoiminta päättyi 1950-luvulla, jolloin kauppa siirtyi vastapäiseen rakennukseen. Tämän jälkeen rakennuksessa toimi vähän aikaa posti.

Rakennusta on laajennettu sisäpihan puolelta 1950-luvulla. Pulpettikattoisessa siivessä on mm. keittiö.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Kiinteistö   **Kauppila**

Rakennushistoriallinen arvo   rakennusperinteinen

Historiallinen arvo   taloushistoria

Ympäristöarvo   maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvojen perustelu   Keskeisellä paikalla raitin varrella oleva hyvin säilynyt
kaupparakennus. Vanha kylätontti.

Kunto   Hyvä

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

6.6.2002

Lisätietoja

Kauppila toukokuussa 2002

Kauppila v. 1920-l, keskellä näkyy nykyistä kutomoa edeltänyt rakennus.

Kaupparakennus itäpuolelta kuvattuna

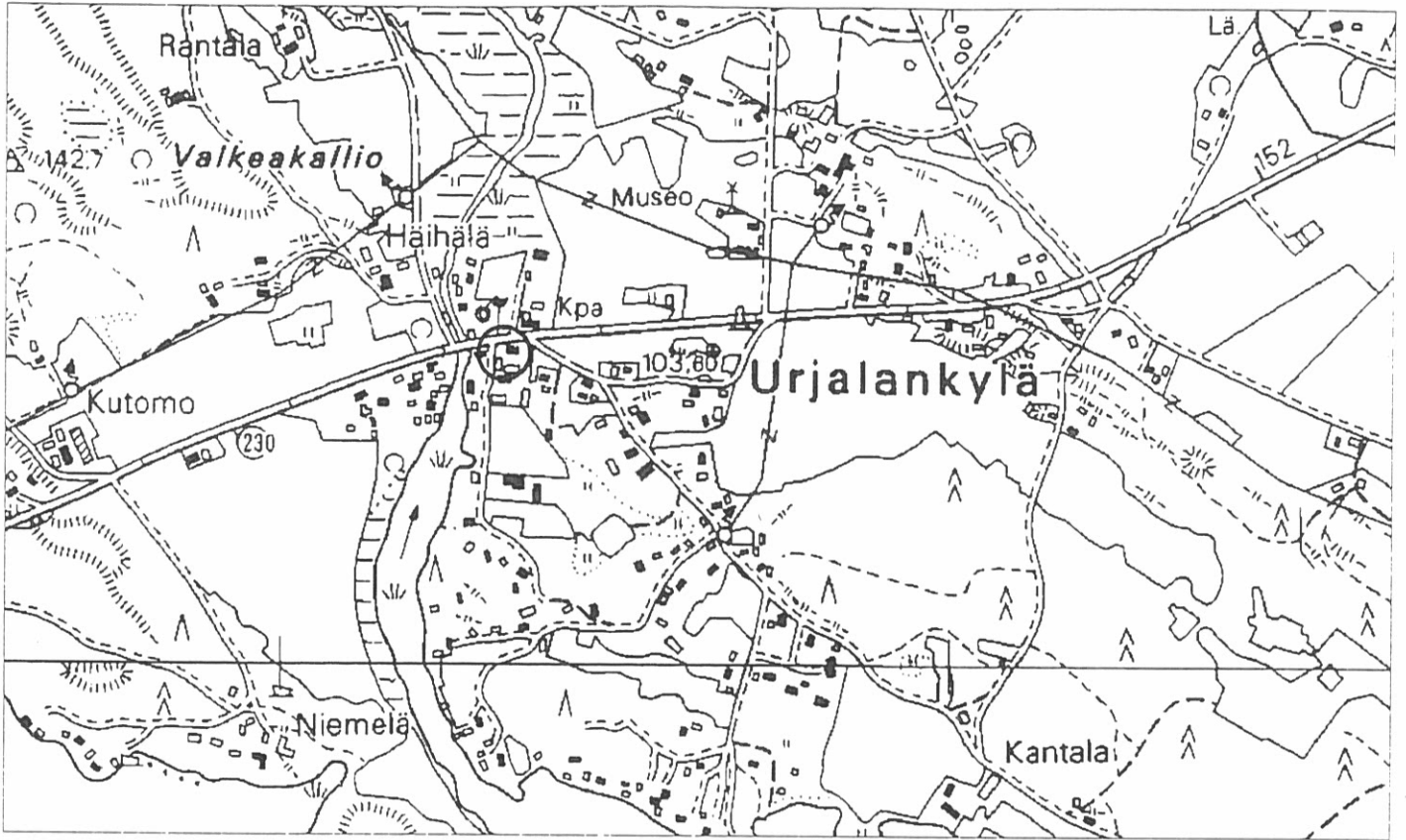

Yllä: kaupan varasto ja Nikkilän Martan kutomo, joka siirrettiin Kaitasen tilan pihapiiristä nykyiselle paikalle 1930-luvulla.

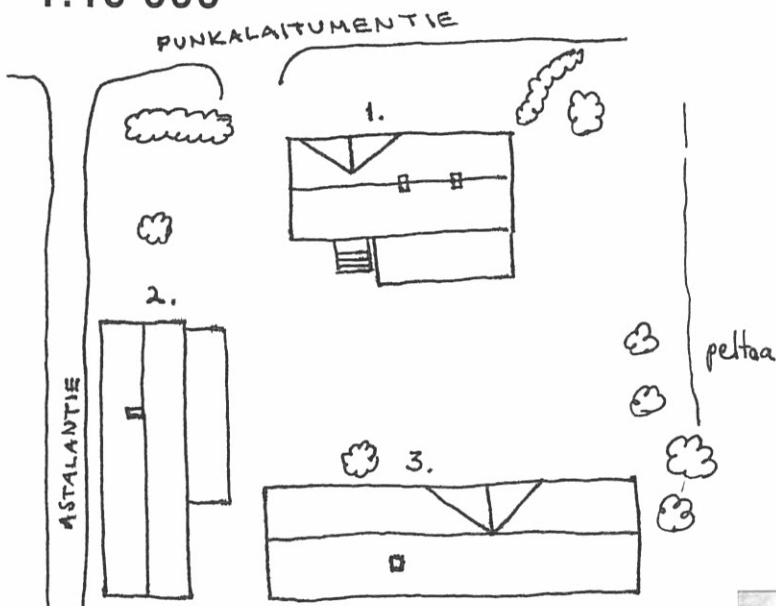

Vasemmalla: kutomon takana, joen rannassa on Sillankorva niminen tontti, jolle Martta Nikkilä rakennutti värjäämön 1950-luvulla

URJALA/ URJALANKYLÄ/ KAUPPILA

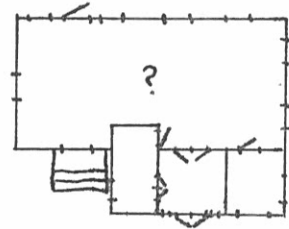

1:10 000

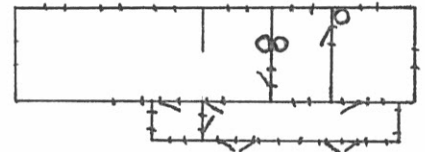

- 1. KAUPPA- JA ASUINRAKENNUS
- 2. KUTOMO
- 3. AITTA/VARASTO/SAUNA

KAUPPA

KUTOMO

8 16 20 m

kutomo lounaasta

FILMI
VIII / 2002

kauppa idästä

yleiskuva
koillisesta

kauppa
etelästä

...luoteesta

kaupan ikkunan
koristeet

Kiinteistö   **Kissankulma**

Kunta	Urjala	Kiinteistö id	6
Kylä	Urjalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-31-4
Osoite	Mustalahdentie	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	vapaa-aika	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	palstatila	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	1
		Rak lkm	7

Kuvaus

Kissankulma sijaitsee Rutajärven Mustalahden pohjukassa olevan peltojen keskellä olevassa metsäsaarekkeessa. Rakennuskantaa 1900-luvun alkupuolelta ovat asuinrakennus, navetta ja riihi. Näiden lisäksi on maisemaa hallitsevat uudehko huvila, liiteri, savustushuone ja kesäkeittiö, jotka on sijoitettu siten, että niistä on näkymä järvelle. Pihapiirissä vanhoja pihapuita, marjapensaita, isoja kiviä. Vanhat rakennukset ovat kohtalaisessa kunnossa.

Historia

Kissankulma on lohkottu Mustalahti nimisenä Naurismosta vuonna 1908. Tilan koko oli 6.1 hehtaaria.

Ympäristö ja pihapiiri

Kissankulma on entinen Mustalahti niminen pientila, Tilakeskus on kaakkois-luoteissuuntaisten peltojen välissä olevassa suurehkosaa metsäsaarekkeessa, josta on näkymä Rutajärvelle. Ympäristöä rytmittää mäet ja niiden välissä olevat samansuuntaiset pellot. Mustalahdella ja Peltoniemellä on uudehkoa huvila-asutusta. Tilan pohjois- ja eteläpuoliset avo-ojilla olevilla pelloilla kasvaa istutettuja muutaman vuoden ikäistä kuusia. Lahden pohjukassa ollut eristäytynyt maalaismaisema on häviämässä.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Suulliset lähteet

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

Kiinteistö   **Kissankulma**

Arvoluokka   maisemallinen/historiallinen

Perustelu

Palstatila lahden pohjukassa 1900-luvun alkupuolelta. Pellot ja niiden edeltäjät niityt ovat rakennuksia vanhemmat.

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros, pohjapiirros

Valokuvat

II/2002

Inventoija   Jari Heiskanen,   22.4.2002
                    Pirkanmaan
                    maakuntamuseo

6.6.2002

Tallentaja   Jari Heiskanen,
                    Pirkanmaan
                    maakuntamuseo

Kiinteistö Kissankulma

Rakennukset

Kiinteistö	6	Kiinteistötunnus	887-439-31-4
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	25
Nykyinen käyttö	tieto puuttuu		
Alkuperäinen käyttö	asuminen		
Suunnittelija	Ei tiedossa	Rakentamisaika	1800- ja 1900-luvun vaihde
Signeeraus/ vuosiluku		Rakentamisvuosi	
Kerrosluku	1	Rakentamisvuosi- kymmen	
Pohjakaava	Paritupa	Rakentamis- vuosisata	
Ullakko ☒	Kellari ☐	Korjausvuodet	

Perustus Nurkkakivet, luonnonkivimuuri

Runko Hirsi

Vuoraus Pystylauta, peiterimoitettu

Katemateriaali Pelti- aalto

Katon muoto Satula

Kuisti umpikuisti

Kuistin kattomuoto pulpettikatto, vastaharjalla

Kuvaus

Nurkkakiville rakennettu rakennus on osin pitkänurkkainen ja osin lyhynurkkainen. Rakennusta on ehkä laajennettu tms. Ikkunat ovat 6- ja 9-ruutuiset. Ulkovuoraus on peiterimoitettua pystylautaa. Väri on vaaleanpunainen, listat ovat valkoiset. Kate on aaltopeltiä.

Historia

Rakennettu 1800- ja 1900-luvun vaihteessa.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo rakennusperinteinen

Historiallinen arvo asutushistoria

Ympäristöarvo

Arvojen perustelu Pientilan päärakennus 1900-luvun vaihteesta.

Kunto Kohtalainen

Tallentaja

Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

6.6.2002

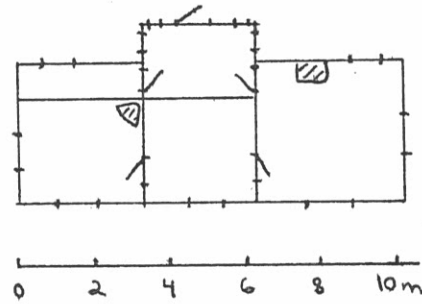
Kissankulma huhtikuussa 2002, päärakennus, yleiskuva idästä ja navetta

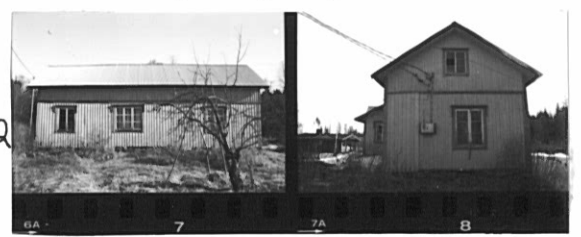
URJALA/ URJALANKYLÄ/ KISSANKULMA

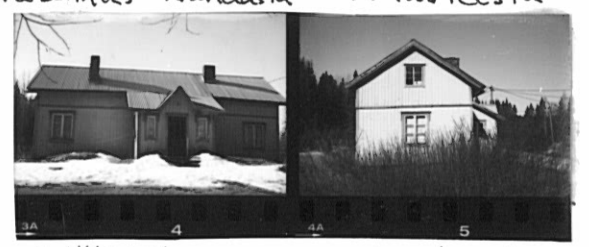
1:10 000

FILMI III/2002

asuinrakennus lounaasta ... luoteesta

... kaillisesta ... kaakosta

FILMI II/2002

navetta etelästä

gleiskuva kaillisesta

gleiskuva idästä

1. ASUINRAKENNUS
2. NAVETTA
3. VARASTO, ENT. RIIHI
4. HUVILA
5. KESÄKEITTIÖ
6. LIITERI
7. SAVUSTUSHUONE ?

FILMI III/2002

asuinrakennus
etelästä

yleiskuva
idästä

riihi
pohjoisesta

navetta
etelästä

Kiinteistö   **Kotiaho**

Kunta	Urkala	Kiinteistö id	10
Kylä	Urkalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-7-87
Osoite	Punkalaitumentie	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	vapaa-aika	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	asutustila	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	-
		Rak lkm	6

Kuvaus

Kotiaho sijaitsee metsämaisemassa Punkalaitumentien varrella, lähellä Rekisuon itäpäätä. Rakennukset, asuinrakennus, navetta, saunamökki, ulkovarasto, autoatalli ja vaja. Pihapiirissä pieni pelto, koristepensaita ja marjapensaita. Pellon lähellä vanhaa kiviaitaa pieni pätkä.

Historia

Kotiaho, noin 1,2 hehtaaria, on lohkottu Kaitasesta v. 1943. Tätä ennen vuokratonttina.

Rakennuskanta on ulkoasultaan etupäässä 1940/50-luvulta. Asuinpaikkana tontti on ollut jo aikaisemmin, ehkä 1900-luvun alkupuolelta.

Asuinrakennusta on laajennettu länsipäästä. Laajennuksen alle on rakennettu kellari.

Ympäristö ja pihapiiri

Pohjoispuolella on peltoa, muuten maasto on metsäistä ja mäkiä. Punkalaitumentie kulkee tontin eteläreunaa. Välittömässä läheisyydessä ei muuta asutusta.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Suulliset lähteet

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

Historiallinen arvo

Ympäristöarvo

maisemakokonaisuus

Kotiaho huhtikuussa 2002

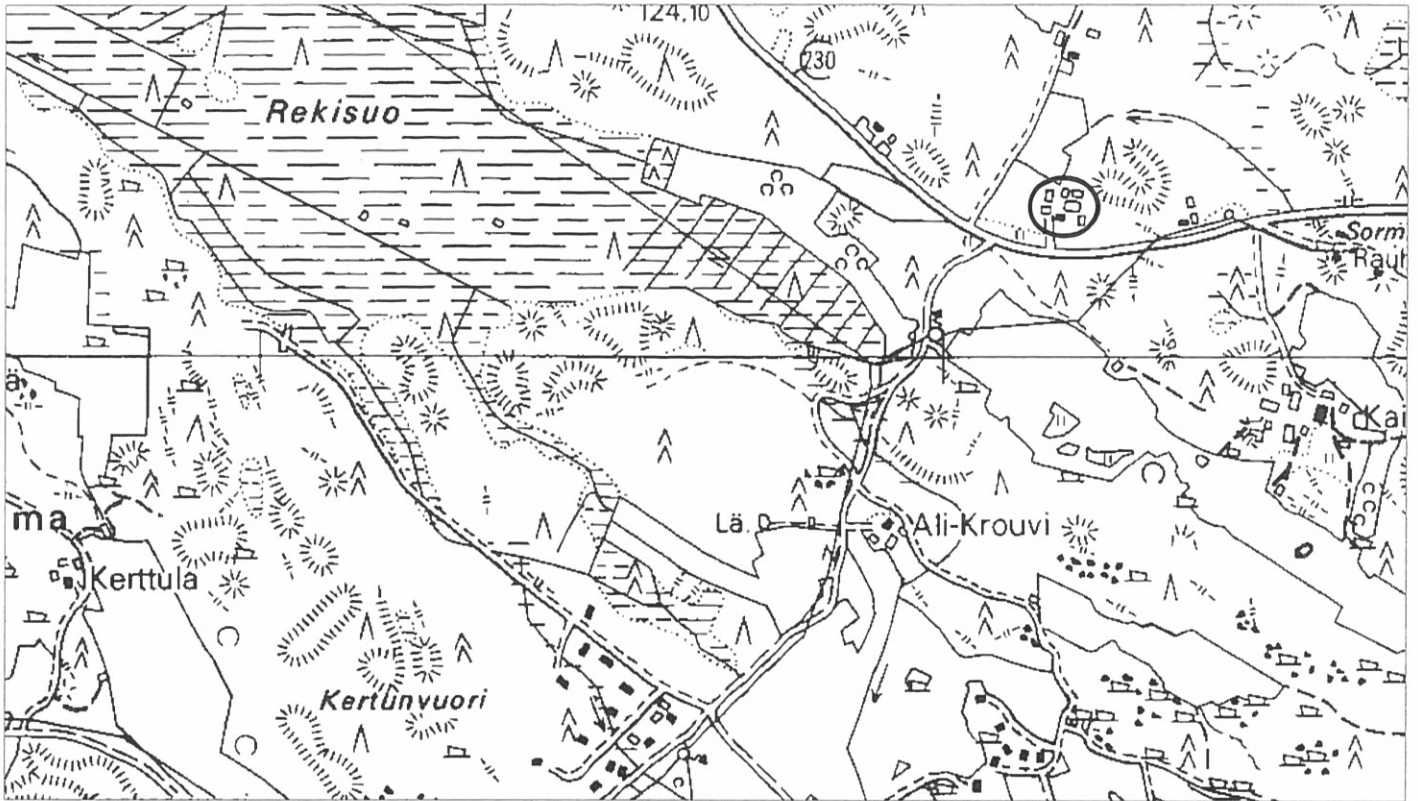

Kotiaho, asuinrakennus luoteesta

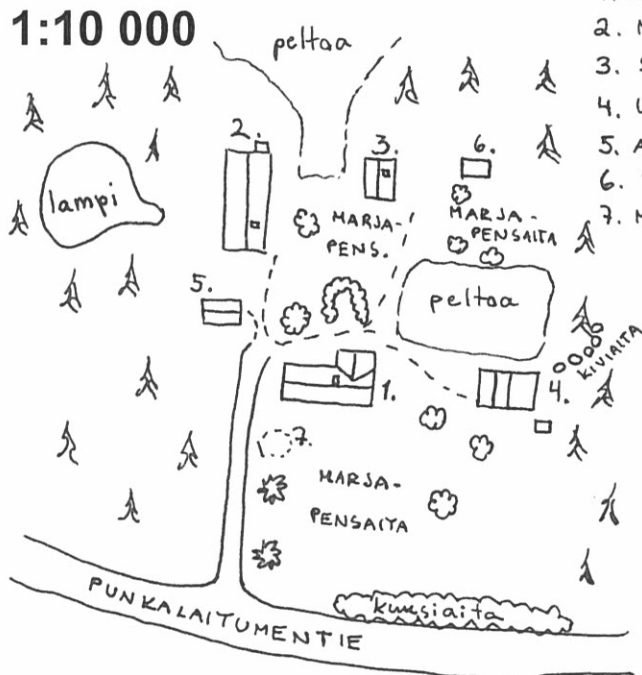

Pihamökki

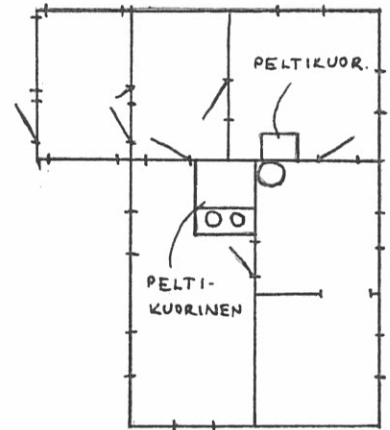
URJALA/ URJALANKYLÄ/ KOTIAHO

1:10 000

1. ASUINRAKENNUS
2. NAVETTA
3. SAUNA
4. ULKOVARASTO
5. AUTOTALLI
6. VAJA
7. MAAKELLARI

FILMI IV/2002

0 2 4 6m

asuinrakennus pohjoisesta

... idästä

... etelästä

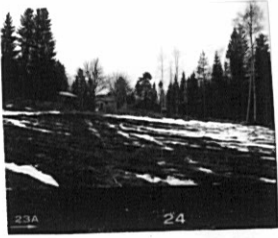
... lännestä

navetta kaakosta

saunanökeki
kaakosta

ulkokuone/varasto
lounaasta

FILMI IV/2002

yleiskuvat pohjoisesta ja lounaasta

Kiinteistö   **Kotilahti**

Kunta	Urkala	Kiinteistö id	9
Kylä	Urkalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-10-29
Osoite	Mustalahdentie 32 31720 Urjalankylä	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	vapaa-aika	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyp	asutustila	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyp	tontti	Inventoitu	1
		Rak lkm	3

Kuvaus

Kotilahti sijaitsee Vatilahden tilan eteläpuolella metsäisessä etelärinteessä. Rakennukset: asuinrakennus, pieni navetta ja sauna, kaikki 1930-luvulta. Pihassa on vanhoja omenapuita ja erittäin vanha koivu.

Historia

Kotilahti, noin 0,23 hehtaaria, on lohkottu Vatilahdesta vuonna 1993.

Tontti on lohkottu Vatilahden vanhalle isännälle, Aleksanteri Vatilahdelle, asuintontiksi. Sen lisäksi Rekisuolla oli vähän peltoa. Rakennukset rakensi ehkä Oiva Uotila. Niissä on hyödynnetty vanhempaa rakennusmateriaalia.

Ympäristö ja pihapiiri

Tonttia suojaavat suuret kuuset. Lähistöllä ei muuta asutusta Vatilahden tilan lisäksi

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Suulliset lähteet

Jorma Vatiilahti, haastattelu huhtikuussa 2002

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

sosiaalihistoria

Ympäristöarvo

maisemakokonaisuus

Arvoluokka   paikallinen

Perustelu

Kiinteistö   **Kotilahti**

Hyvin säilynyt kokonaisuus 1930-luvulta. Vanhan isännän eläkemökki.

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros, pohjapiirros

Valokuvat

V/2002

Inventoija	Anne Uosukainen, Pirkanmaan maakuntamuseo	22.4.2002
		6.6.2002
Tallentaja	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo	

Kiinteistö Kotilahti

Rakennukset

Kiinteistö	9	Kiinteistötunnus	887-439-10-29
Rakennustyyppi	asuinrakennus	Rakennus id	26
Nykyinen käyttö	asuminen		
Alkuperäinen käyttö	asuminen		
Suunnittelija	Ei tiedossa	Rakentamisaika	
Signeeraus/ vuosiluku		Rakentamisvuosi	1934
Kerrosuku	1	Rakentamisvuosi- kymmen	1930
Pohjakaava	Eteiskamaritupa	Rakentamis- vuosisata	1900
Ullakko	☒	Kellari	☐
		Korjausvuodet	1994

Perustus Nurkkakivet
Runko Hirsi
Vuoraus Pystylauta, peiterimoitettu
Katemateriaali Pelti -profiiloitu
Katon muoto Satula
Kuisti umpikuisti
Kuistin kattomuoto harjakatto

Kuvaus

Lohkotuille nurkkakiville rakennettu hirsirakennus on vuorailtu peiterimoitetulla pystylautoituksella. Kuisti on vuorattu vaakalautoituksella. Ulkoväri on punainen, listat valkoiset. Ulko-ovet ovat paripeiliovet, joiden yläpuolella on oven levyinen pieniruutuinen ikkuna. Ikkunoiden vuorilautoissa on koristelua..Profiilipeltikate v. 1994

Historia

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo rakennusperinteinen

Historiallinen arvo sosiaalhistoria

Ympäristöarvo maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu Hyvin säilynyt Isännän eläkemökki 1930-luvulta.

Kunto Hyvä

Tallentaja Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo

6.6.2002

Kotilahti huhtikuussa 2002

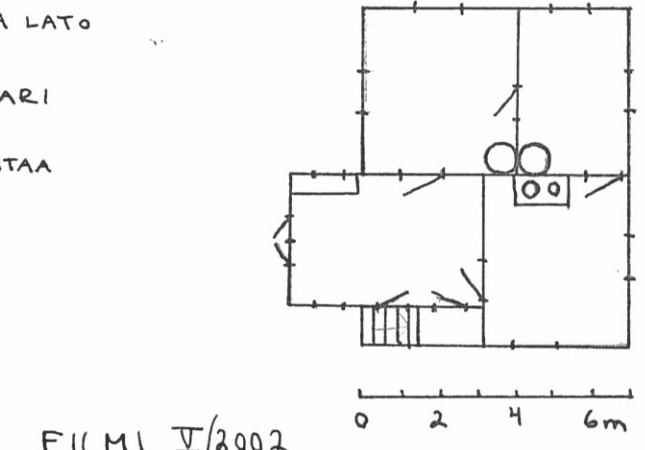
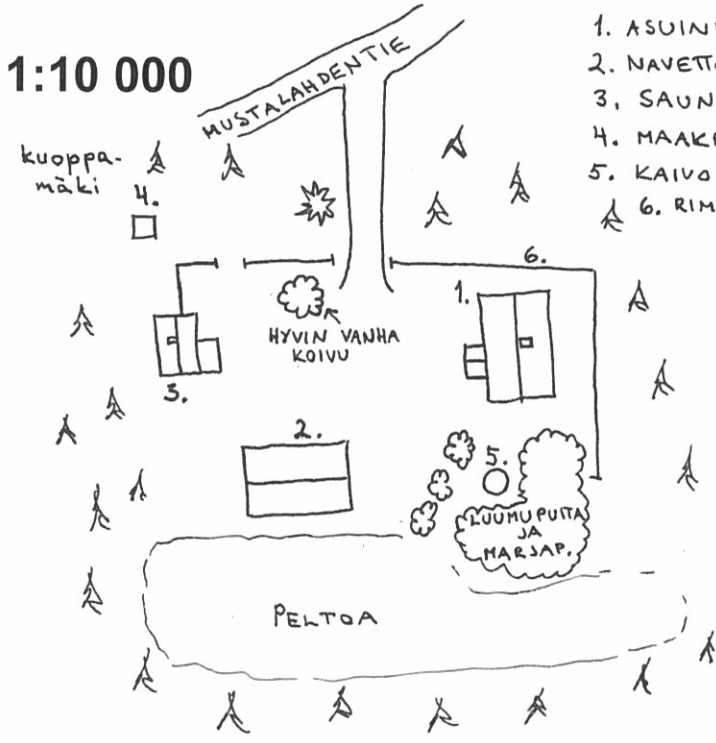
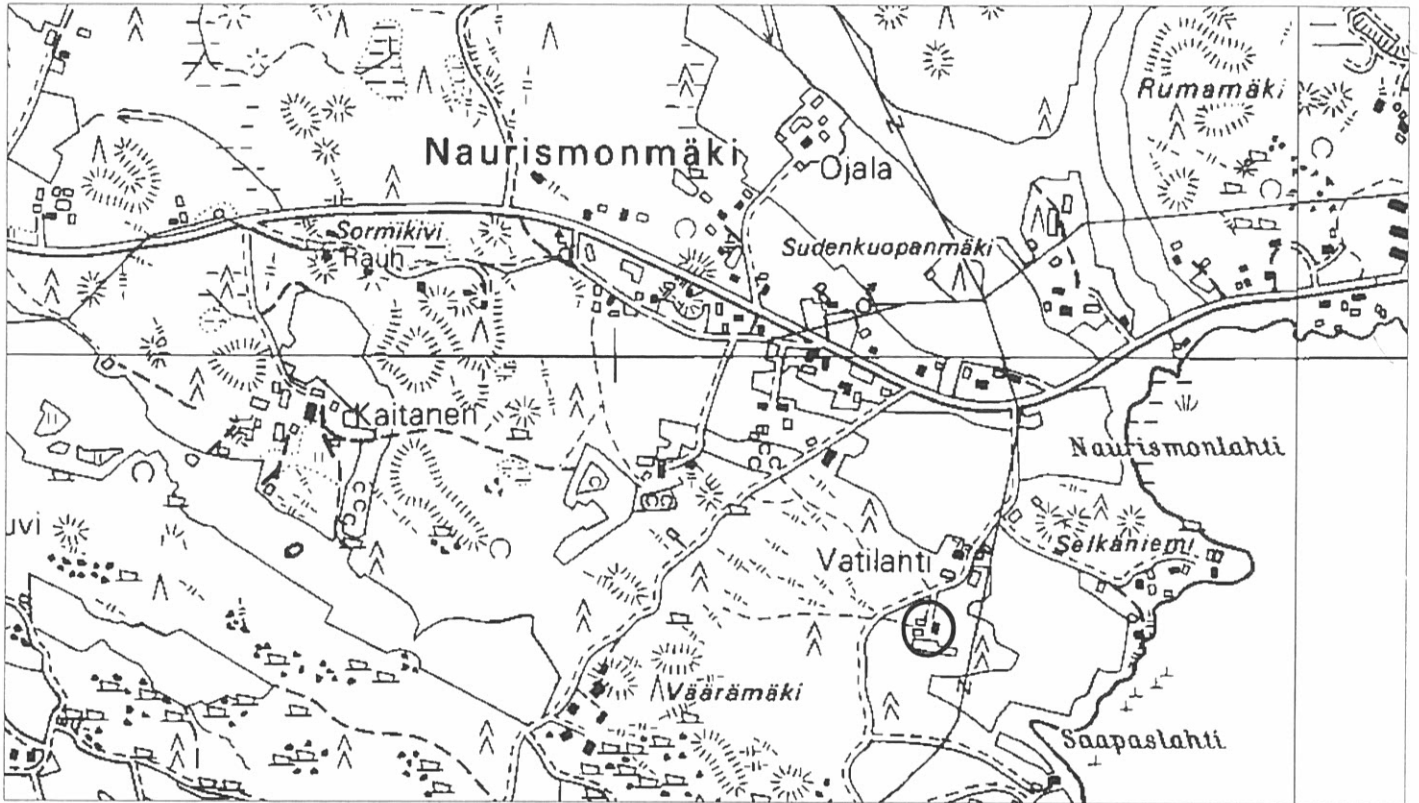

Vasemmalta: sauna, navetta ja asuinrakennus

Asuinrakennus lännestä

URJALA/ URJALANKYLÄ/ KOTILAHTI

yleiskuva etelästä

sauna idästä

asuinrakennus lännestä   ... pohjaisesta   ... idästä   ... etelästä   navetta/lato idästä

Kiinteistö   **Kotipelto**

Kunta	Urkala	Kiinteistö id	38
Kylä	Urkalankylä	Kiinteistötunnus	887-439-2-81
Osoite	Punakalitentie	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	asuinkiinteistö	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	asutustila	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	-
		Rak lkm	3

Kuvaus

Kotipelto sijaitsee kyläkeskuksen koillispuolella metsäisen harjanteen etelärinteessä. Tontilla olevat rakennukset ovat 1930-luvulta. Asuinrakennus, varasto/sauna ja eläinsuoja/lato. Rinnetontilla on vanhoja omenapuita.

Asuinrakennus on osittain kaivettu rinteeseen ja maata on tuettu talon pohjoispuolelta kivipenkereellä. Rakennukseen on valettu betonisokkeli, joka jäljittelee harkkomuotoa. Rakennus on osittain hirsi- ja osittain rankorakenteinen. Ulkoverhoilu on peiterimavuorausta. Väri on punainen, listat valkoiset. Katteena on betonitiilistä tehty katto. Lasikuisti on rakennukset itäpäässä. Siinä on aumakatto, joka on katettu huovalla. Sisäänkäynti on myös pohjoissivulla.

Pieni navetta/lato on ulkopuolelta ranko- ja hirsirakenteinen. Navetan puolella on sisäpuolella käytetty myös tiiliseinää ja rappausta. Rakennus on huonokuntoinen, katto on osittain romahtanut.

Historia

Kotipelto, 2,6 hehtaaria, on lohkottu Vihtiälästä vuonna 1936. Vihtiälä on lohkottu Yli-Simolasta vuonna 1930.

Ympäristö ja pihapiiri

Kotipelto sijaitsee kyläkeskuksen itäpuolisten peltöjen reunassa. Rakennusten pohjoispuolella nousee pitkä metsäinen harjanne. Lähellä on Ali- ja Yli-Simolan rakennukset. Asuinrakennuksen luoteispuolella on pieni pätkä juoksuhaudaa. Näkymät: Punkalaitumentie, museomäki ja kylän keskusta.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Suulliset lähteet

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Kiinteistö   **Kotipelto**

Historiallinen arvo

asutushistoria

Ympäristöarvo

maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvoluokka   paikallinen

Perustelu

Pieni asutustila maisemallisesti keskeisellä paikalla.

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros

Valokuvat

II/2002

Inventoija   Jari Heiskanen,   13.5.2002
                                 Pirkanmaan
                                 maakuntamuseo

28.5.2002

Tallentaja   Jari Heiskanen,
                                 Pirkanmaan
                                 maakuntamuseo

Kotipelto huhtikuussa 2002

Vasemmalta: asuinrakennus, talousrakennus ja navetta.

Yllä: asuinrakennus itäpuolelta.

Asuinrakennus länsipuolelta

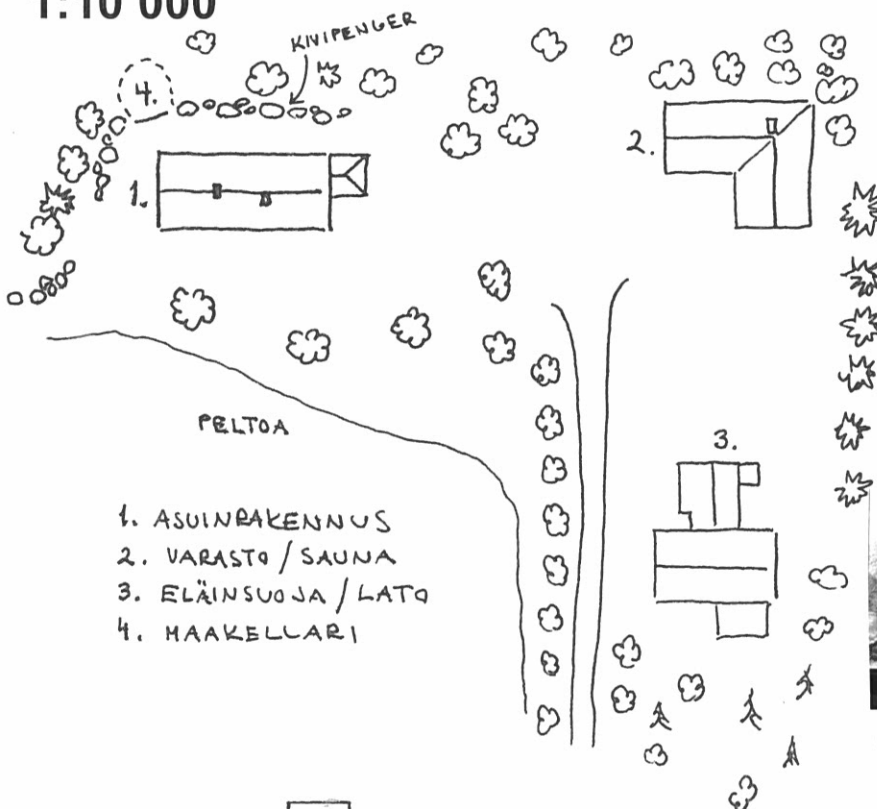

navetta

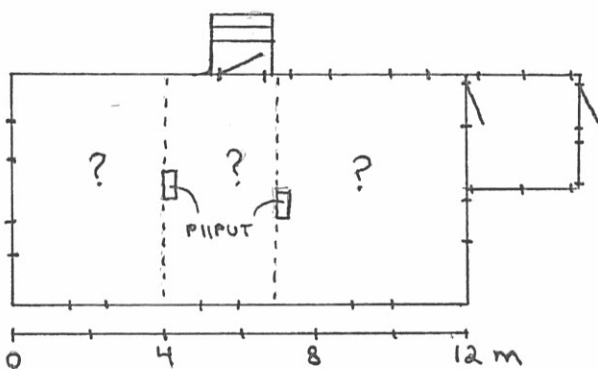
URJALA/ URJALANKYLÄ/ KOTIPELTO

1:10 000

- 1. ASUINRAKENNUS
- 2. VARASTO / SAUNA
- 3. ELÄINSUOJA / LATA
- 4. HAAKELLARI

FILMI III/2002

varasto / sauna
lounaasta

asuinrakennus
idästä

... etelästä

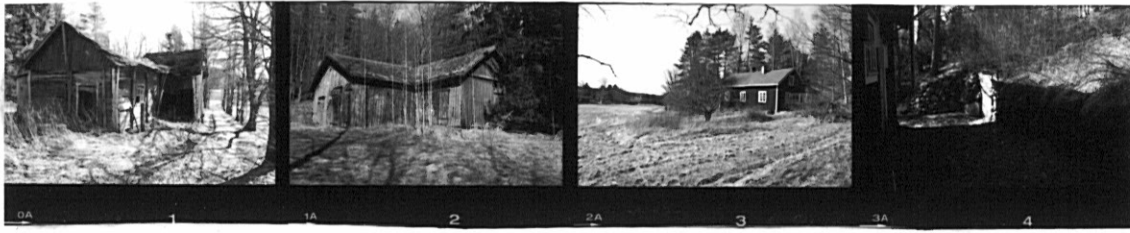

... lännestä

... pohjaisesta

FILMI IV/2002

eläinsuoja/lato
pohjoisesta

varasto/sauna
lounaasta

asuinrakennus
kaakosta

maakellari
idästä

yleiskuva lounaasta

Kiinteistö   **Koulu**

Kunta	Urkala	Kiinteistö id	34
Kylä	Urkalankylä	Kiinteistötunnus	878-1-0
Osoite	Kantalantie 19 A	Alue	1
Aluetyyppi	kyläkeskusta	Peruskartta	
Kohdetyyppi	opetus	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	tontti	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	-
		Rak lkm	2

Kuvaus

Koulu sijaitsee kylän keskustan kaakkoispuolella, Kantalantien varrella pienen mäen päällä. Rakennukset: Koulurakennus 1920-luvulta (?), talousrakennus/keittola, asunto 1950-luvulta ja liikunta- ja veistosali v. 1995.

Koulu on hakatulle kivijalalle rakennettu 2-kerroksinen rakennus. Sisällä on säilynyt mm. panelikattoa. Sisäänkäyntejä on uudistettu.

Historia

Ensimmäinen koulu aloitti Immalassa v. 1858. Uusi vain koulun käyttöön tarkoitettu koulurakennus saatiin kylään v. 1898. Tämä oli ilmeisesti 1990-luvulla palanut vanhempi koulurakennus. Sen tilalle rakennettiin nykyinen liikunta- ja veistosali. Varsinainen koulurakennus on rakennettu ehkä 1920-luvulla.

Ympäristö ja pihapiiri

Mäessä vanhoja juoksuautoja. Lähistöllä säilynyt myös 1900-luvun vaihteen rakennuskantaa ja peltomaisemaa.

Kaava   Seutu/maakuntakaava   **Vahvistamis pvm**   1997

Kirjalliset lähteet

Suulliset lähteet

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Rakennushistoriallinen arvo

Historiallinen arvo

sivistyshistoria

Ympäristöarvo

maisemallisesti keskeinen sijainti

Kiinteistö   **Koulu**

Arvoluokka   paikallinen

Perustelu

Kylän koulu, sivistyshistoriallinen merkitys. Keskeinen paikka maisemassa.

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros

Valokuvat

VIII/20002

Inventoija	Anne Uosukainen, Pirkanmaan maakuntamuseo	7.5.2002
-------------------	---	----------

28.5.2002

Tallentaja	Jari Heiskanen, Pirkanmaan maakuntamuseo
-------------------	--

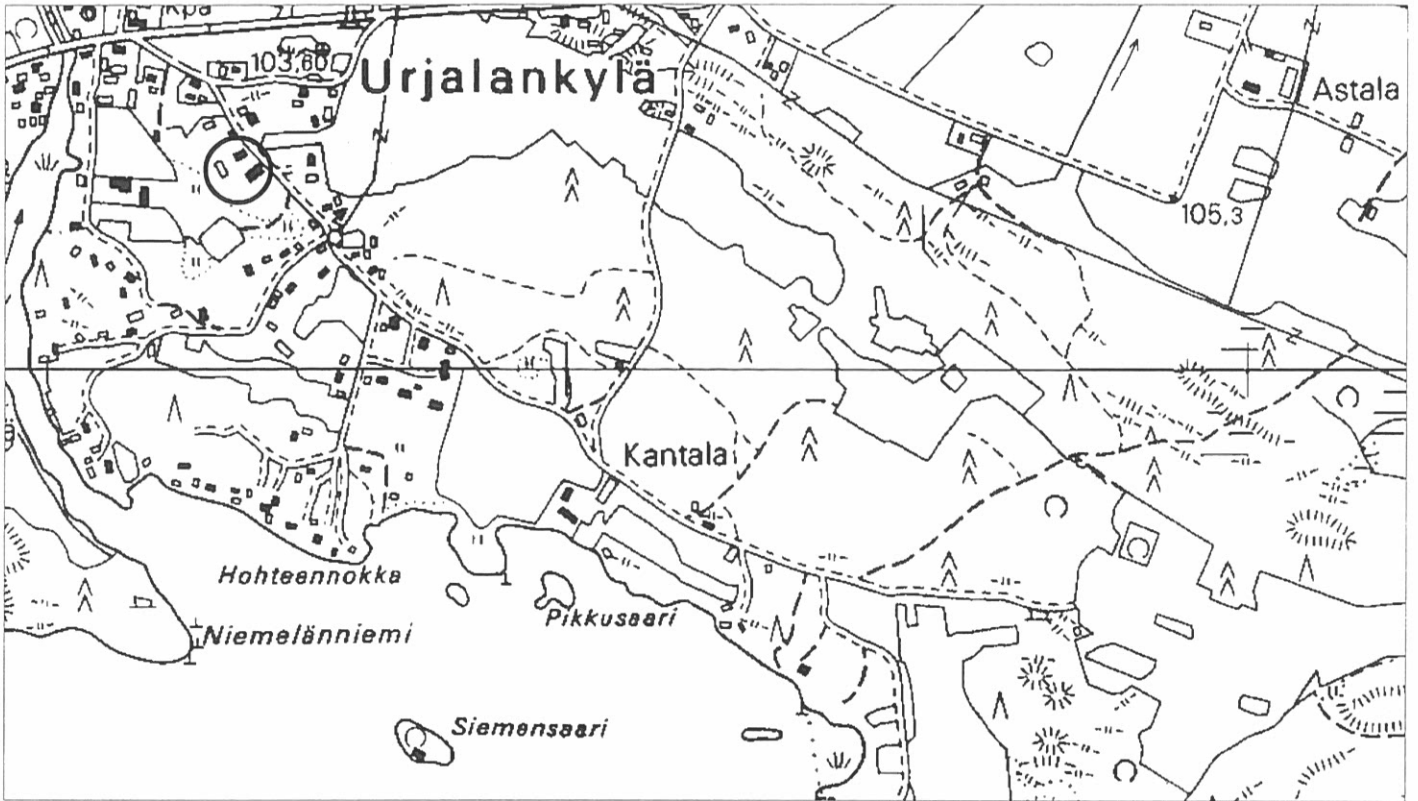
Koulu toukokuussa 2002

Koulu Urjanheimon tekemässä pienoismallissa, joka kuvaa kylää 1920/30-luvulla

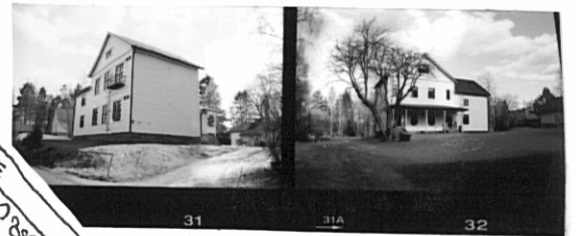
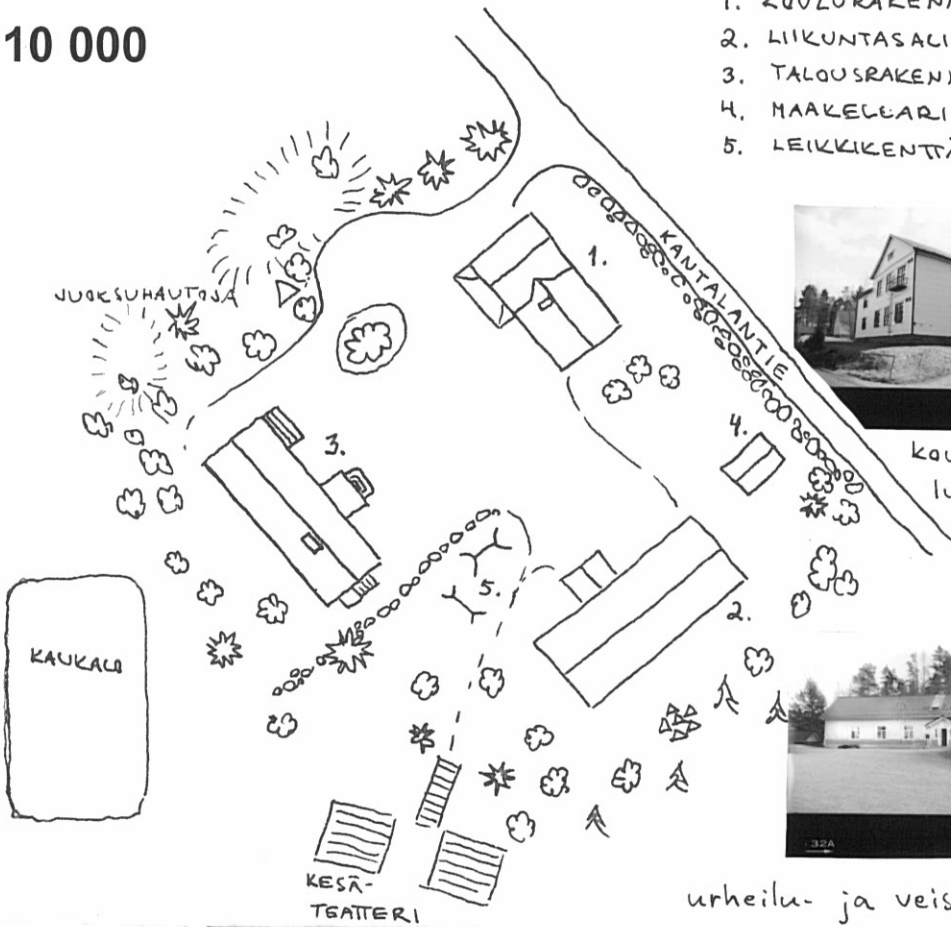
URJALA/ URJALANKYLÄ/ KOULU

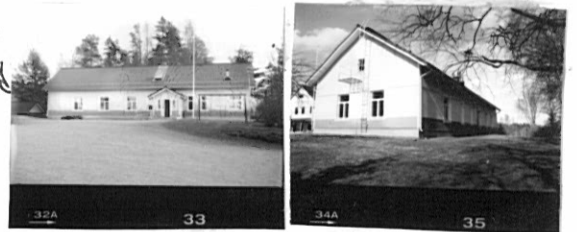
1:10 000

1. KOULURAKENNUS
2. LIIKUNTASALI JA VEISTOLUOKKA
3. TALOUSRAKENNUS (ENT. KEITTOLA YMS.)
4. MAAKELEARI
5. LEIKKIKENTTÄ

FILMI VIII/2002

koulu luoteesta ja lounaasta

urheilu- ja veistorakennus luoteesta ja etelästä

talouksrakennus koillisesta ja etelästä

FILMI X/2002 yleiskuva idästä

Kiinteistö Krouvi

Kunta	Ujala	Kiinteistö id	4
Kylä	Uralankylä	Kiinteistötunnus	887-439-46-0
Osoite	Haapasentie 50 31720 Uralankylä	Alue	1
Aluetyyppi	haja-asutusalue	Peruskartta	
Kohdetyyppi	maatalous	Itäkoordinaatti	0
Historial. tilatyyppi	tontti	Pohjoiskoordinaatti	0
Nykyinen tilatyyppi	tontti	Inventoitu	-
		Rak lkm	2

Kuvaus

Krouvin tilan rakennukset: asuinrakennus 1930-l, navetta (1957), aitta ja maakellari 1990-luvulta. Asuinrakennuksen ulkonäkö on 1950-luvun lopulta. Aitta on vanha Mustialan koulun aitta, joka on siirretty navetan pohjoispuolelle 1990-luvun alkupuolella. Kesällä 2002 aitta siirretään pois tontilta.

Krouvissa harjoitetaan pienimuotoista viljelystä, kasveja ym. Tontilla on myös hevosia.

Historia

Nykyinen Krouvi, noin 1.3. ha, on lohkottu Koivumäestä v.1939. Koivumäki on lohkottu Kiiman tilasta. Alueet ovat kuuluneet alkujaan Immalan tilaan.

Krouvin entinen asuinpaikka oli nykyisen rakennusryhmän eteläpuolella olevassa metsäsaarekkeessa. Tulipalo tuhosi tilan rakennukset 1930-luvulla. Saarekkeessa on jäljellä muutama nurkkakivi ja täytetty maakellari. Nykyisessä asuinrakennuksessa on hyväksi käytetty vanhoja hirsiiä. Uusjakokartassa tilan nimeksi on merkitty Koivumäki.

Uralasta tunnetaan Ali- ja Ylikrouvin torpat, nykyisen Krouvin yhteyttä niihin ei ole ollut mahdollista selvittää tämän tutkimuksen yhteydessä.

Ympäristö ja pihapiiri

Krouvi sijaitsee pellon laidassa Ritasuontien varrella. Kollispuolella, Krouvin tien varrella on uudehko vapaa-ajan asunto. Navetta toimii nykyään hevostallina ja eteläpuolen pelloilla on kasviviljelyä. Nykyinen omistaja rakentaa parhaillaan järeää kiviaitta rakennusten länsipuolelle.

Kaava Seutu/maakuntakaava **Vahvistamis pvm** 1997

Kirjalliset lähteet

Kiinteistörekisteri ja asiakirjat, Pirkanmaan-Satakunnan maanmittaustoimisto, Tampere

Uusjakokartta v. 1932

Suulliset lähteet

Vaitinen Janne, haastattelu huhtikuussa 2002.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Kiinteistö   **Krouvi**

Rakennushistoriallinen arvo

Historiallinen arvo

Ympäristöarvo

maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvoluokka

Perustelu

Lisätietoja

Liitteet

karttaote, asemapiirros

Valokuvat

I/2002

Inventoija   Jari Heiskanen,   11.4.2002
                         Pirkanmaan
                         maakuntamuseo

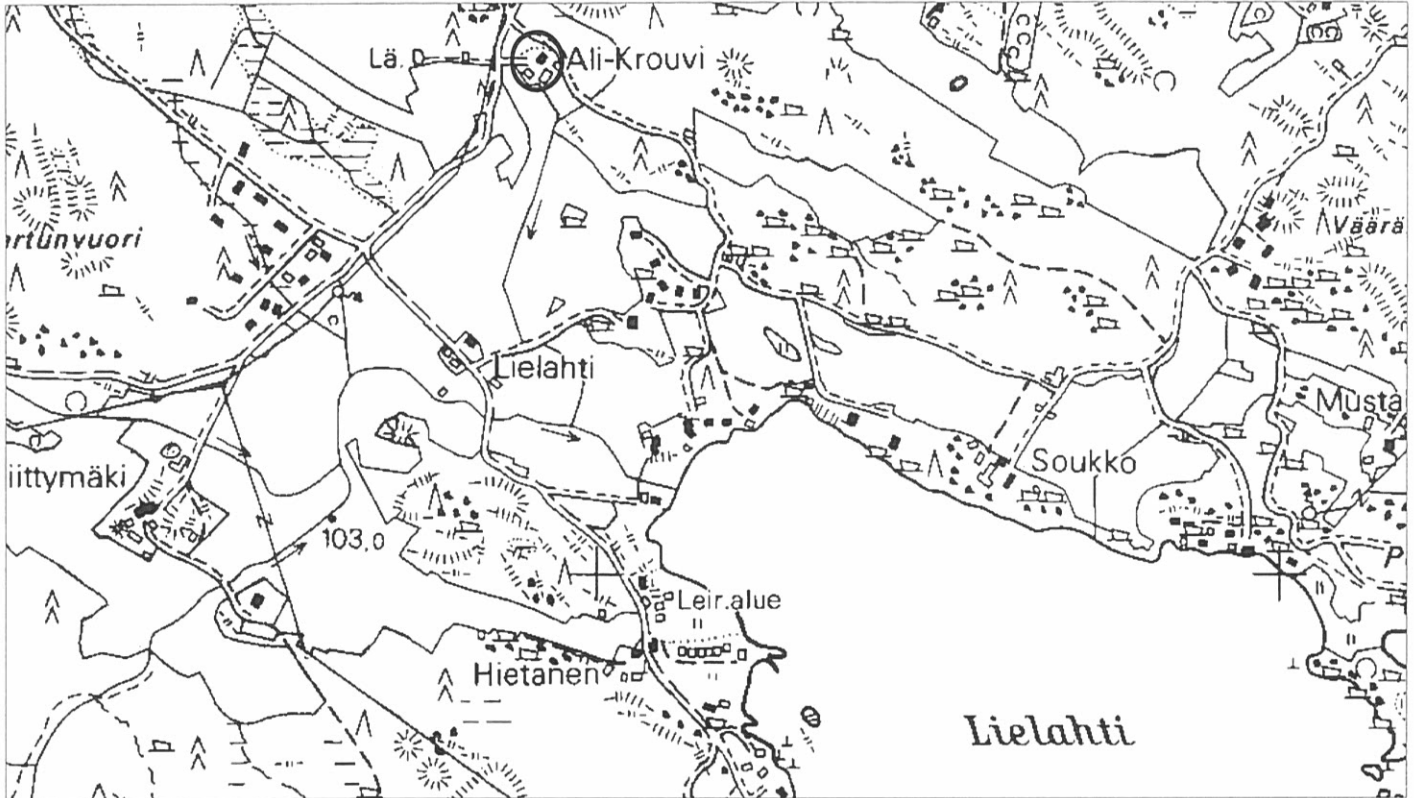
20.5.2002

Tallentaja   Jari Heiskanen,
                         Pirkanmaan
                         maakuntamuseo

Krouvi maaliskuussa 2002

URJALA/ URJALANKYLÄ/ KROUVI

1:10 000

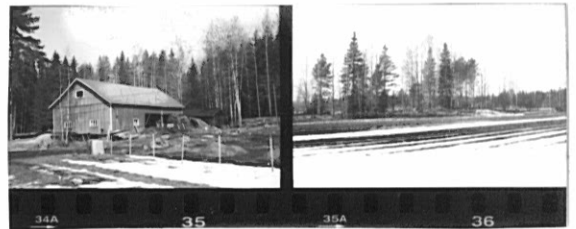
FILMI
I/2002

1. ASUINRAKENNUS
2. TALLI
3. MAAKELLARI
4. VANHA RAKENNUSTEN PAIKKA
5. KIVIAITA

gleiskuva lännestä

asuinrak.
etelästä

navetta kaakosta

vanha asuinpaikka
pohjoisesta

pois siirrettävä aitta

FILMI
II/2002

vanha asuinpaikka
lounaasta